

บ้านหออสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน (0-5 ขวบ)

BABIES'S HOME

นายศักร์วิชัย แซ่หลี่

เลขหม.....

เลขทะเบียน.....49387

วัน, เดือน, ปี..... 20 ก.พ. 2547

b.....
i.....

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร

ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2540-2541

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

h

คณะสภามติกรรมการศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต

.....
(ผศ.เอกพงษ์ จุลเสณีย์)

คณบดีคณะสภามติกรรมการศาสตรบัณฑิต

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

ผศ.เอกพงษ์ จุลเสณีย์	ประธานกรรมการ
ดร.สมชาย ศรีสมพงษ์	รองประธานกรรมการ
อ.ธีระศักดิ์ อินทรประสงค์	กรรมการ
ผศ.ปรีชญา รังสิริภรณ์	กรรมการ
อ.วัชรวิ วัชรสินธุ์	กรรมการ
อ.พิเชษฐ์ โสวิทย์สกุล	กรรมการและเลขานุการ

.....
(ผศ.สุภณัฐ นิลรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผศ.อนุสรณ์ จ้วงพานิช)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กติการวมประกาศ

สำหรับการทำวิทยานิพนธ์และตลอดการศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ ที่สำเร็จลงได้ก็ด้วยความกรุณาและความร่วมมือจากหลายๆฝ่ายโดยเฉพาะ

- ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ผู้คอยให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์ตลอดมา
- คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ลาดกระบังทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้

แก่ข้าพเจ้าตลอด 5 ปี

- ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์ 3 แห่ง (บ้านปากเกร็ด, บ้านพญาไท บ้านรังสิต) ที่อำนวยความสะดวกและข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะ คุณดวงพร (สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด) ที่ให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้ามากเป็นพิเศษ

- เพื่อนๆที่ขณะที่เสียสละเวลามาช่วยตะลุมบอนงานในช่วงสุดท้าย ของการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ อ้ออง (พัฒนพงษ์ รัตนมณี), กล้า (มนตรีทวี จิระวิวัฒน์ทวี), แม้ว (พิเชษฐ์ เรือนสอน), เอ๋ (นพดล เลิศนันทพร), ฝน (สายพิณ เขียวเจริญ), น้องเก่ง (สรยุทธ์ กฤษณะจูฑะ) ปี 4

- น้องๆที่ภาคใต้แก่ เจียม (น้องรหัสปี 2), น้องหลิง, น้องโป้ง

- สุดท้ายเพื่อนๆวิทยาเขตอุเทนถวาย นายชัยสิทธิ์ กาญจนเสรี (เอก) ที่ช่วยจัดการงานส่วนต่างๆให้, นายวรพงษ์ รุ่งแสงเจริญทิพย์ (พัง) ที่ช่วยลงสี, นายเฉลิมชัย ทิมศรี (น้องต้อง) ที่ช่วยงานงานสารพัดอย่างจนเสร็จ

สารบัญ

บทคัดย่อ

กิตติกรรมประกาศ

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาของโครงการ
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ
- 1.3 ขอบเขตของการศึกษาโครงการ
- 1.4 ขอบเขตและองค์ประกอบของโครงการ
- 1.5 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

- 2.1 ประวัติของสถานสงเคราะห์และสถานรับเลี้ยงเด็ก
- 2.2 หลักการและการทำงานของสถานสงเคราะห์
- 2.3 สาเหตุของปัญหาการทิ้งเด็ก
- 2.4 นโยบาย ระเบียบ วัตถุประสงค์ของการสงเคราะห์

บทที่ 3 การศึกษาข้อมูลทางจิตวิทยาเด็ก

- 3.1 จิตวิทยาของเด็กในช่วงอายุแรกเกิด - 5ขวบ
- 3.2 จิตวิทยาของเด็กที่ถูกทอดทิ้ง
- 3.3 พัฒนาการทางร่างกายของเด็กแรกเกิด - 5ขวบ
- 3.4 ทฤษฎีการเล่นของเด็ก

บทที่ 4 การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

- 4.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของโครงการ
- 4.2 แผนภูมิโครงสร้างอัตรากำลัง
- 4.3 อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์
- 4.4 บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ
- 4.5 รายละเอียดการจัดองค์ประกอบภายในและตำแหน่งที่เหมาะสม
- 4.6 รายละเอียดพื้นที่ใช้สอย

4.7 สรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ

4.8 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

4.9 รายละเอียดที่ตั้งโครงการ

บทที่ 5 การศึกษาอาคารตัวอย่าง

5.1 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด

5.2 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนรังสิต

5.3 สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพญาไท

5.4 สนามเด็กเล่นในสวนลุมพินีและสวนหลวง ร.9

บทที่ 6 อิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบ

6.1 ระบบโครงสร้าง

6.2 ระบบสุขาภิบาล

6.3 ระบบแสงสว่าง

6.4 ระบบกำจัดขยะ

6.5 ระบบปรับอากาศ

6.6 ระบบระบายอากาศ

6.7 ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง

6.8 การใช้สีสำหรับอาคาร

6.9 เสียง

6.10 ข้อคำนึงในการออกแบบอาคารและสภาพแวดล้อม

6.11 ข้อกำหนดสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก

6.12 ส่วนประกอบอาคาร

6.13 การออกแบบสวนหรือสนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก

บทที่ 7 แนวความคิดและผลงานการออกแบบ

7.1 แนวความคิดในการออกแบบ

7.2 ผลงานการออกแบบ

บรรณานุกรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน (0-5ขวบ)
ชื่อนักศึกษา	นายศักร์วิษร์ แซ่หลี่ 36025136
ภาควิชา	สถาปัตยกรรม
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง
ปีการศึกษา	2540 - 2541

ข้อปัญหา เนื่องจากปัจจุบัน การให้สวัสดิการกับประชาชนของรัฐบาลยังมีคุณภาพที่ต่ำอยู่ การที่จะมุ่งพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความก้าวหน้าของรัฐบาล การจะเน้นพื้นฐานทางด้านคุณค่าชีวิตของประชาชน เพื่อให้ประชาชนกินดีอยู่ดีเป็นอันดับแรก ซึ่งการสงเคราะห์บุคคลของกรมประชาสงเคราะห์ เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนทั้งหลาย ในขณะที่เดียวกัน งบประมาณของรัฐที่ให้กับเด็กส่วนนี้น้อยมาก สถาปัตยกรรมที่จะรับใช้โครงการนี้จึงไร้ประสิทธิภาพ อีกทั้งทุกไตรมาส เนื่องจากวัสดุค่อยคุณภาพด้วย โครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน น่าจะมีการพิจารณาสร้างขึ้นมาให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อการรองรับจำนวนเด็ก และมีคุณภาพ, ประสิทธิภาพทางการใช้งาน เพื่อทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของชาติที่ถูกละทิ้งได้มีโอกาส เพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตของพวกเขาให้ทัดเทียมกับคนอื่น

การศึกษาโครงการ

เพื่อให้โครงการนี้ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามวัตถุประสงค์ โครงการนี้ควรมีการศึกษาทางด้าน

- ศึกษาเปรียบเทียบโครงการ โดยหาโครงการตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกันทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อหาจุดสร้างสรรค์มาประกอบกับโครงการนี้ทำให้เกิดความสมบูรณ์ เช่นศึกษาระหว่าง สถานสงเคราะห์, มูลนิธิต่าง ๆ สำหรับเด็ก, ร.ร.อนุบาล ฯลฯ
- หาความเป็นไปได้จากข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้โครงการนี้ตอบสนองสภาพเศรษฐกิจ, สังคม, วัฒนธรรมของประเทศ ให้เกิดความเหมาะสมทั้งในปัจจุบัน และอนาคตข้างหน้า
- ศึกษาการแก้ปัญหาและการออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งการเลือกวัสดุ ลักษณะโครงสร้าง และวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม
- ศึกษาการจัดกลุ่มของอาคาร เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย รวมทั้งให้ผลตอบสนองทางจิตวิทยาของเด็กโดยอาศัยสภาพแวดล้อม เข้าช่วย

- การจัดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่เหมาะสม

ปัญหาที่เกิดจากการศึกษาโครงการ

- การส่งเคราะห์เด็กอ่อนมีปัจจุบัน ได้รับการสนใจจากบุคคลภายนอกมากเพราะเป็นการสร้างกุศล แต่ยังคงขาดสถานที่รองรับ เช่น สนามเด็กเล่น, ซากหน่วยอนามัยทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์ หรือชาวเวที, โรงอาหารสำหรับกิจกรรม เมื่อมีผู้มาเยี่ยมชม ซึ่งต่างกับสถานใกล้เคียงที่มีคุณภาพดีกว่าเช่น รร.อนุบาล หรือสถานอนุเคราะห์มูลนิธิต่าง ๆ ของเอกชน

- ปัจจุบันสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนอยู่ในสภาพทรุดโทรม วัสดุก่อสร้างค่อคุณภาพไม่สื่อทางจิตวิทยา

- ารจัดกลุ่มของอาคารในปัจจุบัน คอบสนองประโยชน์ใช้สอยและสภาพแวดล้อมน้อยมาก อีกทั้งเนื้อที่ไม่พอต่อการรองรับเด็กที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น

วิธีการแก้ไข

การแก้ปัญหากการหอดทิ้งเด็ก ด้วยการสร้างสถาปัตยกรรมมิใช่การแก้ปัญหที่ตรงเป้าหรือเบื้องต้น การแก้ปัญหที่ตรงจุด คือแก้ปัญหที่คณธรรมของคน การแก้ปัญหทางสถาปัตยกรรมนั้น เป็นการแก้ปัญหหลังจากเกิดปัญหแล้ว อย่างไรก็ตาม การเสนอแก้ไขปัญหทางสถาปัตยกรรมในโครงการก็เป็นสิ่งสำคัญ มีดังนี้

- คำนึงถึงความอบอุ่นของเด็ก เพื่อไม่ให้เด็กขาดกำลังใจ โดยออกแบบสถาปัตยกรรมในแนวบ้านพักอาศัย

- ความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ

- เพิ่มองค์ประกอบบางอย่าง เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาเด็ก

- คึงสภาพแวดล้อมให้ เข้าหาตัวเด็ก

- เพิ่มเนื้อที่ ใช้สอยให้พอเพียง จัดตั้ง และสภาพแวดล้อมให้คอบอุ่น น่าอยู่ น่า

อาศัย

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาของโครงการ

"เด็ก" คืออนาคตของชาติและของโลก คือความหวังและกำลังสำคัญในอนาคต เด็กกำพร้าหรือเด็กที่ถูกทอดทิ้งก็เช่นเดียวกัน ต่างเพียงแต่เด็กเหล่านี้ไม่มีพ่อ ไม่มีแม่หรือไม่มีผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดูที่ดีพอ เหมือนกับเด็กคนอื่นๆในสังคม

เด็กเหล่านี้จึงต้องเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์แห่งนี้ พวกเขาเหล่านี้ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดโอกาสทางสังคม ขาดคนดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดและขาดอีกหลายสิ่งหลายอย่าง ที่เขาควรจะได้รับ ที่จะบ่มเพาะให้พวกเขาเป็นความหวังและกำลังสำคัญในอนาคต ที่มีคุณภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนคือสถานที่แห่งหนึ่ง ที่มอบส่วนที่ขาดหายไป แก่พวกเขา ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสในหลายๆด้านเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป เป็นสถานที่ที่ทำให้พวกเขาไม่เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวเดียวดายและว่าเหว เป็นสถานที่ที่มีเพื่อนมีคนดูแลเอาใจใส่ เมื่อเด็กเหล่านี้ ได้รับการเลี้ยงดูบ่มเพาะและการปลูกฝังในแนวทางที่ดี ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมภายในสถานสงเคราะห์ พวกเขา ก็จะเป็นรากฐานและกำลังสำคัญของประเทศชาติและของโลก

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

จากความเป็นมาของโครงการข้างต้น จึงสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการได้ดังนี้

ก. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงความคิด จิตใจ และพฤติกรรมของเด็กกำพร้า ด้านต่างๆ นำมาเปรียบเทียบกับเด็กทั่วไปที่ไม่ได้เป็นเด็กกำพร้า เพื่อเป็นเนื้อหาสาระและเป็นแนวทางในการออกแบบอาคาร รวมถึงการออกแบบสภาพแวดล้อมภูมิสถาปัตยกรรม

ข. เพื่อศึกษาหาแนวทางปรับปรุงและเพิ่มเติมส่วนประกอบของโครงการเดิมที่มีอยู่เดิม ให้มีความพร้อมสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น

ค. เพื่อศึกษาถึงปัญหาต่างๆของสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า และหาแนวทางแก้ไข โดยใช้กระบวนการของการออกแบบทางสถาปัตยกรรมมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา

ง. เพื่อให้โครงการนี้เป็นกรณีศึกษาแนวทางหนึ่ง แก่ผู้ที่สนใจในปัญหาเด็ก โดยเฉพาะเด็กกำพร้า

3. ขอบเขตของการศึกษาโครงการ

ในการกำหนดขอบเขตของการศึกษาโครงการ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

ก. ขอบเขตของการศึกษาด้านอายุของเด็ก ได้กำหนดช่วงอายุของเด็กที่อยู่ในโครงการศึกษา อยู่ในช่วงอายุ แรกเกิด - 5 ขวบ (เนื่องจากถ้าหากมีเด็กช่วงอายุ 6-12 ขวบ หรือ 13-18 ขวบ อยู่ด้วยกันจะทำให้เกิดปัญหาในการดูแลและความคุ้มครอง) โดยมุ่งประเด็นของการศึกษาถึงพฤติกรรมและจิตวิทยาของเด็กในช่วงอายุดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบโครงการ (จากการติดตามข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ทำให้ทราบว่าปัจจุบันนักวิชาการต่างประเทศ ได้รายงานผลการวิจัยในเรื่องการพัฒนาการทางสมองของเด็กในช่วงอายุต่างๆว่า"เด็กในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิด - 4 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีการพัฒนาการทางสมองที่มากที่สุด)

ข. ขอบเขตของการศึกษาด้านองค์ประกอบโครงการ ในการศึกษาโครงการดังกล่าว จะต้องมีการเพิ่มและปรับปรุงองค์ประกอบที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและทันสมัยยิ่งขึ้น เนื่องจากทุกวันนี้โลกทั้งโลกของเราได้เปลี่ยนแปลงไปไกลมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นเนื้อหาสาระหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาศึกษา และกำหนดขอบเขตของการศึกษาโครงการด้านองค์ประกอบโครงการ

ค. ขอบเขตของการศึกษาด้านจิตวิทยาของเด็ก ประเด็นด้านจิตวิทยาเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนมาก จึงต้องมีการศึกษาจากเอกสารข้อมูลและบทความทางวิชาการ ของผู้เชี่ยวชาญและองค์กรต่างๆที่ทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับปัญหาเด็ก อีกทั้งศึกษาและเก็บข้อมูลข้อมูลจากการได้สัมผัสใกล้ชิดกับเด็กกำพร้าโดยตรง เพื่อเป็นการศึกษาทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

4. ขอบเขตและองค์ประกอบของโครงการ

ขอบเขตและองค์ประกอบของโครงการ ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

4.1 ขอบเขตด้านคุณสมบัติของเด็ก

- ก. เป็นเด็กหญิง-ชาย อายุตั้งแต่แรกเกิด - 5 ขวบ ที่ไม่พิการทางร่างกายหรือสมอง
- ข. เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีปัญหา หรือบิดา-มารดาไม่สามารถให้การเลี้ยงดูได้ หรือให้การเลี้ยงดูไม่เหมาะสม
- ค. เป็นเด็กกำพร้าถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาลหรือตามสถานที่สาธารณะ และไม่มีที่พักพิง
- ง. เป็นเด็กที่หน่วยงานอื่นหรือหน่วยองค์กรอื่น ขอความร่วมมือและช่วยเหลือให้บริการอุปการะ
- จ. เป็นเด็กเร่ร่อนพลัดหลง ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งมา และได้ผ่านการอนุมัติจากที่ประชุม

4.2 ขอบเขตด้านการจัดองค์ประกอบโครงการ

- ก. ส่วนบริหาร ประกอบด้วย
  - โถงต้อนรับ
  - ส่วนทำงานธุรการ
  - ห้องผู้ปกครอง
  - ห้องประชุมย่อย
  - ส่วนพักผ่อน
- ข. ส่วนสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย
  - ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สังคมฯ
  - ห้องผู้ช่วยฯ
  - ส่วนพักคอย

- ค. ส่วนบริหารและพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย
- อาคารนอนเด็ก (0-12 เดือน, 1-3 ขวบ, 3-5 ขวบ)
  - ห้องพัฒนาการ (1-3 ขวบ, 3-5 ขวบ)
  - บริเวณเล่นและทานอาหารว่าง
- ง. ส่วนสนับสนุนโครงการ ประกอบด้วย
- โถงอเนกประสงค์
  - ห้องประชุมใหญ่
  - ห้องพยาบาล
  - ห้องกายภาพบำบัดและพลศึกษา
  - ที่พักข้าราชการและเจ้าหน้าที่
  - สนามเด็กเล่น
  - ลานอเนกประสงค์
  - สระว่ายน้ำ
- จ. ส่วนบริการ ประกอบด้วย
- ครุภัณฑ์
  - โรงอาหาร เด็ก
  - ห้องซงนม
  - ห้องซักผ้า
  - โรงพัสดุ
  - ห้องเก็บขยะ
  - ที่จอดรถยนต์, รถบัส, มอเตอร์ไซด์
  - ห้องเครื่องบิมน้ำ
  - ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

5. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลโครงการ โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วในอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงข้อมูลทางสถิติต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยเฉพาะเอกสารข้อมูลของทางราชการและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเด็ก อาทิ เช่น

- รายงานประจำปีของกรมประชาสงเคราะห์
- เอกสารเผยแพร่ทางวิชาการของมูลนิธิเด็ก
- เอกสารเผยแพร่ของโรงเรียนหมู่บ้านเด็กโสสะ
- รายงานผลการดำเนินงานขององค์การ "ยูเนสโก"
- เอกสารและข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเด็ก เป็นต้น

อีกทั้งศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยตรงกับบุคคลและองค์กรต่างๆที่ทำงานเกี่ยวข้องกับปัญหาเด็ก และศึกษาจากสถานที่จริง ที่เป็นสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ประวัติของสถานสงเคราะห์และสถานรับเลี้ยงเด็ก

จากศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง เรื่องการทำงานและการตั้งโรงงานเลี้ยงเด็ก อีกทั้งการรับคนเจ็บป่วยเป็นครั้งแรกในสมัยสุโขทัย และให้การเลี้ยงดูตามวัดต่างๆ

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มีการกล่าวถึงงบประมาณของประเทศที่ใช้จ่ายเพื่อการสงเคราะห์คนพิการ ก่าพว้าและอนาถาเป็นจำนวนถึง ๑๐ ซึ่งต่อปี นับว่าประเทศไทยได้ใช้จ่ายเพื่อการสงเคราะห์มาช้านานแล้ว โดยนิยมการตั้งโรงงานเพื่อพุทธศาสนิกชนจะได้รับจากทานในวันพระจึงกล่าวได้ว่าโรงงานคือ สถานสงเคราะห์นั่นเอง

สถานสงเคราะห์แห่งแรกคือ "โรงเลี้ยงเด็ก" มีประวัติความเป็นมาดังนี้ เมื่อพ.ศ. ๒๔๓๓ พระอัครชายาพระองค์เธอ เจ้าสายสวัสดิภรณ์ ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผู้ทรงริเริ่มจัดตั้งเพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับบำเพ็ญพระราชกุศล อุทิศแก่พระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าภาจรจารีศรี พระธิดาซึ่งทรงประสูริสิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระองค์จึงทรงดำริว่า "บุตรธิดาผู้สูงศักดิ์มีทรัพย์ ยิ่งได้รับความเวทนาขนาดนี้ ทารกผู้เกิดแต่บิดาอันแสนซัดสนจะได้รับความลำบากยิ่งไปกว่านี้สักเพียงไร" อีกประการหนึ่งทรงดำริเห็นว่า "เด็ก ๆ ซึ่งบิดามารดาเป็นคนเลวซัดสน บิดามารดามักทอดทิ้งปล่อยให้ประพฤติดามอำเภอใจ คนพาไปในทางทุจริตตั้งแต่เยาว์วัย ครั้นเติบโตใหญ่ขึ้นมากก็มีนิสัยความชั่วพัวพันติดตัวเป็นสันดานให้เกียจคร้านหรือประพฤติพาลทุจริต ต้องได้รับความเดือดร้อนต่าง ๆ นานา ไม่สามารถหรือไม่ได้ประสงค์ศึกษาหาความรู้สำหรับเลี้ยงชีวิตและฝึกหัดให้ประพฤติดีมาตั้งแต่ในวัยอันสมควร เมื่อยังเป็นเด็กนั้นเด็กอาจไปในทางทุจริต เสียเพราะเหตุนี้มาก"

ในสมัยก่อนเหตุที่ทำให้เด็กเกเรเสเพลนั้นก็มิอยู่ แต่ยังไม่รุนแรงดังเช่นในปัจจุบัน พระองค์จึงได้บริจาคทรัพย์เป็นจำนวนมาก จัดตั้งโรงเลี้ยงเด็กขึ้นที่ ศาลสวนมะลิ ริมถนนบำรุงเมือง เพื่อจัดการบำรุงเลี้ยงทารกและเด็กหญิงชาย บุตรคนยากจนต่อไป การรับเลี้ยงเด็กหญิงนั้นรับตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๑๑ ปี และเด็กชายจนถึงอายุ ๑๓ ปีเป็นอย่างสูง เมื่อบิดามารดา นำมาฝากไว้แล้วต้องเลี้ยงดูจนโตและจะรับเด็กคืนไม่ได้ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็เข้าทำงานกันต่อไป กิจการนี้รู้เรื่องได้ไม่นานนักก็เสื่อมไป เนื่องจากมีระเบียบข้อบังคับมาก ต่อมาพ.ศ. ๒๔๕๔ สมาคมนิสิตยาลัยได้จัดตั้งโรงเรียนเบญจมราชูทิศ สำหรับเป็นที่อุปการะและให้การศึกษแก่เด็กกำพร้า โดยมีท่านผู้หญิงยมราช เป็นผู้อำนวยการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สละส่วนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พ.ศ.๒๔๘๑ ได้โอนกิจการของโรงเรียนทั้งหมดให้แก่เทศบาลนครกรุงเทพฯ เป็นผู้ดำเนินการต่อไป โดยยังไม่มีสถานที่เป็นของตนเอง เทศบาลนครกรุงเทพฯ จึงได้นำเสนอเรื่องนี้ต่อท่านนายกรัฐมนตรี (จอมพล.พิบูลสงคราม) เพื่อทูลประธานคณะผู้สำเร็จราชการขอพระราชทานที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ตำบลทุ่งหญ้าไท ถนนราชวิถี พระนคร ดำเนินการต่อไป

พ.ศ.๒๔๘๑ ข้าหลวงประจำจังหวัดพระนครได้มีหนังสือสั่งให้เทศบาลกรุงเทพฯ โอนโรงเรียนชาติสงเคราะห์ให้กรมประชาสงเคราะห์เป็นผู้ดำเนินการต่อไป ซึ่งสถานที่ก็ยังตั้งอยู่ที่เดิม

พ.ศ.๒๕๐๑ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "บ้านราชวิถี" ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของสังคมสงเคราะห์เป็นสถานที่เลี้ยงคูมิใช้โรงเรียน การปรับปรุงสถานสงเคราะห์เด็ก

การจัดตั้งสถานสงเคราะห์ในสมัยก่อนนั้นเป็นระยะเริ่มแรก ยังไม่ได้สมบูรณ์ตามหลักวิชาการนัก กองที่ดำเนินการคือ กองศึกษาชาติสงเคราะห์ ต่อมาภายหลังได้เปลี่ยนชื่อเป็นกองการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น การดำเนินการสงเคราะห์ใช้วิธีการรับเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์เพียงวิธีเดียว ไม่มีวิธีอื่นนับว่าไม่ถูกต้องนัก

ต่อมากองการสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่นได้ปรับปรุงการดำเนินงานให้ถูกต้องตามหลักวิชาการสังคมสงเคราะห์ มีงบประมาณให้การช่วยเหลือทางครอบครัวตามความเหมาะสม เช่น ให้ทุนการศึกษา ช่วยเหลือนมดงแก่เด็กอ่อน และได้ปรับปรุงการช่วยเหลือให้ก้าวหน้าขึ้นไปเป็นสำคัญ

หลักการและการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์

กรมประชาสงเคราะห์มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดบริการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ที่มีอายุระหว่างแรกเกิด-๑๘ ปี ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนในกรณีต่างๆ ได้แก่ เด็กกำพร้าอนาถา , ถูกทอดทิ้ง , เร่ร่อน , พิกارทางร่างกายหรือจิตใจ, ได้รับการเลี้ยงดูหรือตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม, มีปัญหาความประพฤติหรือพฤติกรรมไม่สมควรแก่วัย, ครอบครัวยากจนขาดแคลน หรือประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและคุ้มครองสวัสดิภาพตามเหมาะสม เพื่อจะได้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่คุณภาพเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยมีหลักการและการดำเนินงานดังนี้

1. เน้นความสำคัญและส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูบุตรหลานตนเองได้เป็นอันดับแรก โดยมีวิธีการดังนี้คือ :

1.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ

1.2 ให้การช่วยเหลือเป็นทุนประกอบอาชีพ ค่ารักษาพยาบาล เงินทุนการศึกษา หรือสิ่งของที่จำเป็นและเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น : โดยให้การช่วยเหลือเป็นเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆของเด็ก : ให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งของเครื่องอุปโภคบริโภค : หรือให้การช่วยเหลือทั้งเงินและสิ่งของในเวลาเดียวกัน

2. หากเด็กไม่อาจอยู่ในครอบครัวเดิมหรือไม่มีครอบครัว จะต้องหาคู่ครอบครัวทดแทนให้โดยเร็วที่สุด ทั้งแบบชั่วคราวและถาวร โดยมีวิธีการดังนี้คือ :

2.1 ครอบครัวอุปถัมภ์ แบ่งได้ ๒ ประเภทคือ ทางกรมไม่ต้องจ่ายเลี้ยงดูเด็ก และอีกประเภททางกรมช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กเดือนละ ๕๐๐ บาท/คน หรือเครื่องอุปโภคบริโภคเดือนละประมาณ ๒๐๐ บาท/คน

2.2 ครอบครัวบุญธรรม (ดำเนินการโดยศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม)

3. หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ก็จะทำให้การอุปการะด้วยวิธีสุดท้ายคือ ในรูปสถานสงเคราะห์เด็กประเภทต่างๆ เช่น เด็กอ่อน, เด็กชาย, เด็กหญิง, (หรือเด็กชายและเด็กหญิงรวมกัน) โดยมีวิธีการดังนี้คือ :

3.1 ปรับบรรยากาศของสถานสงเคราะห์ทั้งในด้านกายภาพ และการให้การอุปการะดูแลเสมือนครอบครัวแบบธรรมชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เช่น อาคารสถานที่ บุคคลากรที่ทำหน้าที่ทดแทนบิดามารดาของเด็ก เป็นต้น

3.2 คัดต่อและช่วยเหลือครอบครัวเดิมของเด็ก(หากมี) ให้สามารถรับเด็กกลับไปเลี้ยงดู โดย เคยเร็วที่สุด เพื่อให้เด็กอยู่ในสถานสงเคราะห์สั้นที่สุดเท่าที่จำเป็นจริงๆเท่านั้น

3.3 ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต เช่น การกระตุ้นพัฒนาการเด็กปฐมวัย (แรกเกิด-๖ ขวบ) การจัดให้เด็กได้รับการศึกษาจากสถาบัน การศึกษากายในชุมชนให้มากที่สุด ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในเด็กแต่ละราย การจัดให้การศึกษพิเศษสำหรับที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เด็กที่มีการพัฒนาการล่าช้ากว่าวัยหรือพิการ เล็กน้อย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมทักษะทางอาชีพ

3.4 คัดตามดูแลสวัสดิภาพหลังพ้นการอุปการะไปแล้ว เช่น การจัดหางานให้ทำ การติดต่อเยี่ยมเยียน การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมหรือมูลนิธิของเด็กที่ผ่านการอุปการะแต่ละแห่ง เป็นต้น

3.5 การควบคุมการดำเนินงานสถานสงเคราะห์เด็กของภาคเอกชน

4. การส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัย(แรกเกิด-๖ ขวบ) เด็กในวัยนี้เป็นวัยทองของชีวิต และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการในวัยต่อไปอีกทั้งเป็นการช่วยป้องกันปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กถูกละเลยในครอบครัว เด็กเร่ร่อนจรจัด เป็นต้น

4.1 ส่งเสริมการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กภาคเอกชน โดยให้คำแนะนำระเบียบวิธีการขอจัดตั้งและควบคุมการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็กภาคเอกชนที่ถูกจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งการพิจารณาออกใบอนุญาต ต่ออายุใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาต

4.2 ขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เพื่อช่วยสนับสนุนสถานรับเลี้ยงเด็กภาคเอกชนที่ กีบค่าบริการต่ำกว่า ๘๐๐ บาท/คน/เดือน โดยช่วยในรูปของอาหาร เสริมและอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เสริมพัฒนาการของเด็ก

4.3 ดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กของกรมฯ เพื่อเป็นหน่วยสาธิตและสวัสดิการแก่ข้าราชการ

4.4 พัฒนาการบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดฝึกอบรมพี่เลี้ยงเด็กหลักสูตรก่อนและระหว่างประจำการ การสัมมนา/การประชุมเจ้าของผู้ประกอบการ การจัดการประกวดสถานรับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น

4.5 สนับสนุนการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กในชุมชนค้อยโอกาส เช่น แหล่งชุมชนแออัด, แหล่งเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไมออนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ผ่านการใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนเด็กที่เข้ารับการสงเคราะห์แยกตามประเภท

ปี 2536 - 2538

ประเภทของเด็กที่รับการสงเคราะห์	2536	2537	2538
กำพร้า อนาคตา ถูกทอดทิ้งจากโรงพยาบาลต่าง ๆ	87	43	138
พลัดหลง เวรื้อน ถูกทอดทิ้งตามที่สาธารณะ	22	13	26
ครอบครัวมีปัญหา	8	29	28
บุตรผู้รับการสงเคราะห์	6	7	9
อื่น ๆ (ย้ายมาจากสถานสงเคราะห์ ฯ)	-	-	-
รวม	123	92	201

จำนวนของเด็กที่จำหน่าย แยกตามประเภท

ประเภทของเด็กที่จำหน่าย	2536	2537	2538
บิคารมารคาและญาติรับไปอุปการะ	11	18	17
รับเป็นบุตรบุญธรรม	56	62	66
อุปการะแบบครอบครัวอุปถัมภ์	-	3	-
ย้ายไปรับการอุปการะที่สถานสงเคราะห์อื่น	28	18	71
ถึงแก่กรรม	2	2	3
รวม	97	103	157

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนเด็กรับการสงเคราะห์ เด็กจำหน่ายออกและยอดทั้งหมด

	2534	2535	2536	2537	2538
ยอดรับเด็กแต่ละปี	74	128	123	92	201
ยอดจำหน่ายเด็กออก	124	109	97	103	
ยอดเด็กทั้งหมด	333	337	351	364	444

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาเหตุของปัญหาการทิ้งเด็ก

กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ได้สรุปสาเหตุการเกิดเด็กกำพร้า นอกจากที่พ่อแม่ตายไปนั้นว่า เด็กกำพร้าจำนวนหนึ่งจะถูกทอดทิ้งด้วยสาเหตุ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ครอบครัวแตกแยก ซึ่งอาจจะเป็นในรูปของการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือ ละทิ้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ข. ครอบครัวมีฐานะยากจน มีลูกมากมีหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว หรือต้องพึ่งพาอาศัยญาติพี่น้อง

ค. หัวหน้าครอบครัว หรือสมาชิกในครอบครัวเป็นโรคติดต่อดื้อเรื้อรัง ติดการพนัน สุรา ยาเสพติด พิกการ ปัญญาอ่อน ต้องโทษจำคุก

ง. สมาชิกในครอบครัวขาดความผูกพันความรักและความเข้าใจต่อกัน

กลุ่มมารดาที่มีแนวโน้มทอดทิ้งลูกสูง มีลักษณะดังนี้

ก. ตั้งครรภ์นอกสมรส

ข. มารดาที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงาน หรือเรียนหนังสือตามเมืองใหม่

ค. ตั้งครรภ์ขณะเรียนหนังสือชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา

ง. มารดาที่มีพื้นฐานการศึกษาชั้นประถมศึกษา แรงงานไร้ฝีมือหรือมารดาที่มีรายได้ต่ำ

จ. ตั้งครรภ์ขณะอายุน้อย 15-20 ปี

ฉ. แยกทางหรือหย่าร้าง

ช. สามีหรือภรรยา ตายจาก

ซ. ถูกข่มขืนหรือตั้งครรภ์กับคนในครอบครัว

นอกเหนือไปจากสาเหตุดังกล่าวแล้ว เด็กยังกลายเป็นเด็กกำพร้าได้เพราะภัยของสงคราม หรือภัยจากธรรมชาติ สำหรับประเทศไทยในช่วงนี้ เช่นในปี 2532 ได้เกิดอุทกภัยจากภาคใต้หรือในปี 2533 นี้เกิดภัยพิบัติจากใต้ฝุ่นเกย์ เป็นต้น

ลักษณะการทอดทิ้งเด็ก

สำหรับเด็กในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน ซึ่งเด็กถูกทอดทิ้งแบบไร้ร่องรอย สถานสงเคราะห์แทบไม่มีโอกาสได้ประวัติของผู้ปกครอง พบว่า เด็กเหล่านี้มีแหล่งที่มา ดังนี้

ก. เด็กถูกทิ้งหลังคลอด (ร้อยละ 63.5)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. เด็กเร่ร่อนพลัดหลงหรือถูกทอดทิ้งตามที่สาธารณะ (ร้อยละ 22.5)

ค. เด็กรับจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 14)

นโยบาย ระเบียบ วัตถุประสงค์ เพื่อจูงใจหมายของการสงเคราะห์

ในระดับของรัฐบาล ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2521 มาตรา 62 ได้กล่าวไว้ว่า "รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ" เป็นการกล่าวถึงเด็กและเยาวชนในลักษณะที่กว้าง นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ได้กล่าวถึงการพัฒนาการให้สวัสดิการ และการสงเคราะห์เด็กอย่างกว้าง ๆ แต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ในแผนนี้ได้มีการระบุถึงปัญหาของเด็กและเยาวชนที่ถูกทอดทิ้งไว้ที่ทิ้ง โดยมีเป้าหมายที่จะรักษาระดับอันตรายของเด็กที่ถูกทอดทิ้งไม่ให้เพิ่มขึ้น ในแผนพัฒนาฉบับที่ 5

นโยบายเพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้า และเด็กที่ครอบครัวประสบปัญหา ความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจพอสรุปได้ดังนี้ คือส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ให้ความรักและความอบอุ่น ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ถูกต้องลักษณะมีที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นอันตราย ส่วนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) ในแผนฉบับนี้มีได้ระบุเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ในนโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2520 ได้มีการกล่าวถึงเด็กกำพร้า โดยระบุให้มีการสงเคราะห์เกื้อกูล ให้ความคุ้มครองและสงเคราะห์ผู้ที่มีปัญหา เช่น วิกัลจริต หุพพลภาพ กำพร้า อนาถา ถูกทอดทิ้ง ตึดยาเสพติด หรือเฟื่องพันโหม ให้พึ่งตนเองได้ เป็นพลเมืองดีและได้รับความ เป็นธรรมเป็นที่ยอมรับในสังคมตามควรแก่กรณี และรักษา และคุ้มครองแก่เยาวชนที่หุพพลภาพไว้หรือเสมือนไว้ความสามารถ พิการ กำพร้า อนาถาไว้ที่พึ่ง ตึดยาเสพติด ให้สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้และเป็นพลเมืองดี ให้การอบรมสงเคราะห์เกื้อกูลในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่เยาวชนที่ขาดแคลน คุ้มครองการใช้แรงงานเด็ก เยาวชน สตรี ให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง

ในนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวปี พ.ศ.2522 มีได้กล่าวถึงเด็กกำพร้าโดย
เอกสาร... แต่ได้มีการกล่าวถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีคุณภาพยิ่งขึ้นในครอบครัว ครอบครัวอุปถัมภ์
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครอบครัวบุญธรรม ฯลฯ

สำหรับหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการให้สวัสดิการ เด็กและเยาวชน คือกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ในนโยบายการสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิการ เด็กและเยาวชนของกรมประชาสงเคราะห์ พ.ศ.2525 ในนโยบายฉบับนี้ได้กำหนดเด็กที่เป็นกลุ่ม เป้าหมายไว้ 10 ประเภท คือ

- เด็กกำพร้า อนุภาไรที่พึ่ง
- เด็กที่ถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็กหรือที่สาธารณะ
- เด็กที่ครอบครัวยากจน ซาดแคลน และประสบปัญหาความเดือดร้อน
- เด็กที่มีปัญหาความประพฤติ หรือประพฤติคนไม่สมควรแก่วัย
- เด็กที่กระทำผิดกฎหมาย ที่ศาลสั่งให้ส่งตัวเข้ารับการอบรมในสถานเยาวชน
- เด็กที่ตกเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ จากบุคคลที่มีการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ เด็กและสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน
- เด็กที่มีผู้จะรับเป็นบุตรบุญธรรม
- เด็กพิการ
- เด็กและเยาวชนต่างวัฒนธรรม

แนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ พอสรุปได้ว่า จะให้การคุ้มครองและส่ง เสริมสวัสดิ ภาพเด็กและเยาวชนครอบครัวและชุมชน กระจายบริการสงเคราะห์ ไปสู่ส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะ พื้นที่ยากจนใน 37 จังหวัด และแหล่งแออัดในเมืองตามความจำเป็นตลอดจนใช้ระบบการส่ง เรื่อง ต่อไปยังหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุด โดยร่วมมือประสานงานกับสถาบัน และองค์การที่เกี่ยวข้อง ของทั้งรัฐบาลและเอกชน

ในเรื่องแนวทางการสงเคราะห์เด็กในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กกำพร้าและเด็กที่ครอบครัว ประสบปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ พอสรุปได้ดังนี้ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชน ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ให้ความรักและความอบอุ่น ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัย ที่ถูกสุขลักษณะ มีที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ ทางกายและทางจิต

แผนสำคัญอีกแผนหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับเด็กโดยตรง คือแผนพัฒนาการสังคมสงเคราะห์ แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2530-2534) ซึ่งเป็นแผนหนึ่งในจำนวน 10 แผนงานที่ได้กำหนดไว้ใน ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534 แผนพัฒนาการสังคม

การดูแลทดแทนชั่วคราว (Temporary Care) และการดูแลทดแทนโดยถาวร (Permanent Care)

องค์กรของรัฐและเอกชนที่ให้บริการและรูปแบบใช้ปฏิบัติ

โรงพยาบาลของรัฐ

องค์กรของรัฐที่ให้บริการแก่เด็กที่ถูกทอดทิ้งและเด็กกำพร้าองค์กรแรกคงจะเป็นโรงพยาบาลของรัฐต่าง ๆ ที่แม่ของเด็กมารับบริการคลอดบุตร และที่งบุตรของตนให้โรงพยาบาลรับภาระการดูแลเด็กอ่อน เช่น ทางโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์จะให้การอุปการะไว้จนกว่าจะมีผู้สนใจมาขอรับเด็กไปอุปการะ ในกรณีที่ไม่มีผู้มาขอรับไปอุปการะ ทางโรงพยาบาลจะให้การอุปการะเลี้ยงดู โดยให้การศึกษาคามความเหมาะสม จนกว่าจะเติบโตพอที่จะไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงคนได้

โรงพยาบาลที่เป็นสถานสงเคราะห์เลี้ยงเด็กกำพร้า เมื่อเป็นมูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทยมีเด็กในความอนุเคราะห์ทั้งหมดประมาณ 50 คน

สถานสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ และเอกชน

บทบาทองค์กรของรัฐ

สถานสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ ตั้งแต่ปี 2504 เป็นต้นมาได้เปิดสถานสงเคราะห์ทั้งหมดรวม 24 แห่ง ซึ่งนอกจากจะให้บริการแก่เด็กกำพร้าแล้ว ยังให้บริการเด็กที่ค้าขายโอกาสอื่น ๆ อีกด้วย และสำหรับองค์กร เอกชนมีองค์กร เอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์อีก 4 องค์กร ให้การดูแลเด็กในรูปแบบสถานสงเคราะห์ด้วยกัน เช่น มูลนิธิปริยานุเคราะห์ มูลนิธิสมาคมสงเคราะห์เด็กกำพร้าแห่งประเทศไทย มูลนิธิมิตรมวลเด็ก สถานคริสเตียนสงเคราะห์เด็กกำพร้า เป็นต้น

วิธีการดำเนินงาน

ก. เด็กที่อยู่ในข่ายได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่

(1) เด็กถูกทอดทิ้งในโรงพยาบาลหรือที่สาธารณะอื่น

(2) เด็กกำพร้า อนาคตา ขาดบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การอุปการะเลี้ยงดูได้

และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของเด็ก

(3) เด็กพลัดหลง ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่ง

(4) เด็กพิการและทุพพลภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5) เด็กที่มีเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งไม่อาจจะอยู่กับครอบครัวของตนได้

(6) เด็กที่สถานสงเคราะห์หรือหน่วยราชการอื่น เช่น โรงพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่

ที่ตำรวจนำส่ง

ข. เด็กที่อยู่ในข่ายได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่

(1) มีปัญหาความประพฤติ ประพฤติคนไม่สมควรแก่วัย บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมปกครองดูแลความประพฤติของบุตรหลานได้

(2) เด็กที่มีผู้ปฏิบัติมิชอบในกรณีต่าง ๆ เช่น

- เด็กถูกทารุณ กักขัง หรือใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาผลประโยชน์ มีเจตนาไม่สุจริต

- เด็กถูกใช้เป็นเครื่องมือในการขอทาน หรือได้รับการส่งเสริมให้ขอทาน

- มีการทอดทิ้งเด็กในที่ต่าง ๆ รวมทั้งในสถานพยาบาลหรือ สถานรับเลี้ยงเด็ก

- มีการขายหรือให้สุราสิ่ง เสพติดแก่เด็ก

- ยอมให้เด็กเล่นการพนัน

- ชักจูงหรือส่งเสริมให้เด็กประพฤติคนไม่สมควร

- มีการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนเด็กด้วยทรัพย์สิน

(3) เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กและสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองส่งเสริมพัฒนาทางร่างกาย สมอง อารมณ์และสังคม

(4) เด็กที่ประกอบอาชีพและทำงานไม่เหมาะสมกับสภาพและวัย

(5) เด็กอายุแรกเกิด - 14 ปี ที่มีผู้ขออนำออกนอกราชอาณาจักร

ค. การดำเนินงานในการแก้ปัญหาตามข้อ ก.

(1) ช่วยเหลือเด็กอยู่กับครอบครัว

- ช่วยทุนประกอบอาชีพแก่ครอบครัว

- ช่วยแบ่งนมสำหรับเลี้ยงเด็กเล็ก

- ช่วยทุนการศึกษาเล่าเรียน เสื้อผ้าและอุปกรณ์การเรียน

- ช่วยเครื่องอุปโภคบริโภค

- ช่วยค่าเลี้ยงดูเด็ก

(2) บริการจัดหาผู้ปกครองแบบฝากเลี้ยงคามบ้าน โดยการจัดหาบ้านให้เด็กได้ไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์หรือมีข้อความที่ผิดกฎหมาย ห้ามมิให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ในครอบครัวที่มีจิตใจรักเด็กและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี

(3) บริการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

- หากมีผู้ประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม และเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบ
กฎหมายและเหมาะสมที่จะรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมทางราชการก็จะดำเนินการตาม พ.ร.บ. การ
รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 และกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติ ดังกล่าว

(4) รับเด็กเข้าอุปการะเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์

ปัจจุบันมีสถานสงเคราะห์เด็กทั้งเด็กอ่อน เด็กหญิง เด็กชาย และเด็กชายหญิง รวม
25 แห่ง โดยจัดบริการให้แก่เด็ก ดังนี้

1. เด็กอ่อนถูกทอดทิ้ง เนื่องจากความจำเป็นตามมาตรการป้องกันการค้าซื้อขายเด็ก
3 ประการ เมื่อเด็กถูกส่งตัวมาอยู่ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนแล้ว ทางสถาน
สงเคราะห์จะจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และ สังคม
ให้อย่างทั่วถึง ดังนี้

1.1 ด้านร่างกาย

- จัดให้มีปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล
หากเด็กอ่อนคนใดมีปัญหาด้านสุขภาพหรือเป็นโรคขาดอาหาร หรือเจ็บป่วยมากก็จะได้รับการ
ดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ในกรณีที่เด็กป่วยหนักก็จะส่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล ทั้งนี้เพื่อ
ให้เด็กได้รับการพัฒนาให้เจริญเติบโตเหมาะสมแก่วัย

- มีพี่เลี้ยงเด็กคอยดูแลเอาใจใส่ ช่วยฝึกกิจวัตรประจำวัน และสุขนิสัยด้านการกิน
อยู่หลับนอน การขับถ่าย และการรักษาความสะอาด

1.2 ด้านสติปัญญา จัดให้มีการฝึกทักษะนิสัยและสอนระดับชั้นอนุบาลแก่เด็กอายุ 4-5 ปี
เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนเข้าเรียน

1.3 ด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม

- โดยที่กรมฯ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของความเป็นอยู่ในลักษณะครอบครัว ซึ่งจะ
เป็นการช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของเด็ก ให้มีความรู้สึกที่ดีขึ้นว่าตนเองก็มีผู้รักคนเสมือนพ่อแม่ที่แท้
จริง ดังนั้น กรมฯ จะพิจารณาจัดหาครอบครัวใหม่ทดแทนให้เด็ก โดยมอบให้ผู้มีเมตตาจิตรับไป
อุปการะเป็นบุตรบุญธรรมและฝากเลี้ยงตามบ้าน ซึ่งจะมีผลดีทางด้านจิตใจ จากการได้มีโอกาส
ใช้ชีวิตในครอบครัวเช่นเด็กทั่วไป

- ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสามารถสืบหาบิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครองเด็ก โดยเมื่อพบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเลี้ยงดูเด็กได้เอง ก็ให้รีบรับตัวเด็กคืนไป เด็กจะได้มีชีวิตอยู่กับครอบครัวที่แท้จริง ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ กล่าวคือ เด็กจะมีความสุข

- จัดให้มีนันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง มีการร้องรำทำเพลงแสดงออกซึ่งความสามารถ ออกกำลังกาย เล่นเกมส์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เด็กได้เรียนรู้ในการเข้าสังคม เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทั่วไป และยังรู้จักปรับอารมณ์ตามสภาพแวดล้อมอีกด้วย

สำหรับเด็กโตทั้งชาย-หญิงที่มีอายุตั้งแต่ 7-18 ปี ได้ดำเนินการโดยแยกออกเป็นประเภทของเด็ก

2. เด็กที่ประพฤติน่าไม่สมควรแก่วัยในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ เกเร ไร้รสนิยม มั่วสุม และก่อความเดือดร้อนรำคาญ ขอดทาน เล่นการพนัน เสพสุรา สูบบุหรี่ ยาเสพติด เข้าไปในโรงรับจำนำ สถานบริการ สถานค้าประเวณี ประพฤติทำนองชู้สาว ไม่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยประถมศึกษาเที่ยวเตร่กลางคืนระหว่าง 22.00-04.00 น. หลบหนีจากสถานแรกรับหรือสถานสงเคราะห์เด็ก

เด็กเหล่านี้กรมประชาสงเคราะห์จะมีวิธีการให้การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กก่อนกล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของกรมประชาสงเคราะห์ร่วมกับเจ้าหน้าที่กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน (กก.สค.) กรมตำรวจออกสำรวจเด็กเกเร ไร้รสนิยมประพฤติน่าไม่สมควรแก่วัย เดือนละ 2 ครั้ง เมื่อพบเด็กประเภทเหล่านี้ก็จะนำส่งยังสถานแรกรับเด็กหญิงหรือเด็กชาย เพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาเด็กแต่ละรายก่อนการพิจารณาให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป เช่น สืบหาบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก เรียกบิดามารดา หรือผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือนแล้วปล่อยให้กลับไป ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองทำทัณฑ์บน ส่งตัวเข้ารับการสงเคราะห์ ในสถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือจัดให้เด็กได้รับการแนะแนวปัญหา และแก้ไขปัญหาคความประพฤติ และปัญหาครอบครัว เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น นอกจากนั้นในระหว่างที่เด็กอยู่ในสถานแรกรับเด็กจะได้รับการบริการด้านต่าง ๆ เพื่อเด็กจะได้มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมดีขึ้น โดย

2.1 ด้านร่างกาย

- เด็กจะได้รับปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาล

2.2 คำนสติปัญญา

- เด็กที่ไม่เคยเข้าโรงเรียน ไม่รู้หนังสือ ก็จะได้เรียนหนังสือในสถานแรกวัย และได้รับการฝึกอาชีพ ทำหัตถกรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อเด็กจะได้มีการพัฒนาความสามารถ ซึ่งเมื่อถึงเวลาอันสมควรที่เด็กจำเป็นต้องออกไปอยู่กับครอบครัว หรือต้องออกไปอยู่ในสถานสงเคราะห์ที่เหมาะสมต่อไปนั้น เด็กจะได้เลือกฝึกอาชีพได้ตามความสามารถ และที่ตนถนัดต่อไปได้ ผลงานที่เด็กทำก็จะถูกนำออกจำหน่ายในงานนิทรรศการผลิตภัณฑ์ประสงเคราะห์ เป็นประจำทุกปี เด็กจะได้รับรายได้ส่วนหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

2.3 คำนจิตใจ อารมณ์ และสังคม

- จัดให้มีการอบรมความประพฤติศีลธรรมจรรยา แก่ไขปัญหาความประพฤติ ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา

- จัดให้มีการนันทนาการ กีฬา การแสดง ฯลฯ

- จัดพาเด็กไปทัศนศึกษาออกสถานที่ตามโอกาสอันควร

3. เด็กกำพร้าอนาถา ยากจน ซากแกล่นหรือเด็กที่มีคามารดา หรือผู้ปกครองให้การอุปการะเลี้ยงดูไม่เหมาะสมหรือไม่สามารถให้การอุปการะได้เพราะถูกจำคุกกักขัง พิการทุพพลภาพ ฯลฯ เด็กประเภทนี้เป็นเด็กชายหญิงที่มีอายุ 7-18 ปี ซึ่งกรมต้องให้การเลี้ยงดูโดยการรับเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์และให้บริการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม เพื่อเด็กจะได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมแก่วัย เช่นเด็กทั่วไป ดังนี้

3.1 คำนร่างกาย

- เด็กจะได้รับปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและการรักษาพยาบาล

- ให้เด็กได้รับการตรวจเช็คร่างกาย

3.2 คำนสติปัญญา

- จัดให้เด็กได้รับการศึกษาคำนสามัญระดับอนุบาล-ป.6 ในสถานสงเคราะห์ ส่วนเด็กที่จบคำนสามัญภาคบังคับแล้ว ถ้ามีความประพฤติและประวัติการเรียนดีก็จะได้รับการพิจารณาส่งออกไปเรียนระดับสูงในโรงเรียนภายนอกสถานสงเคราะห์

- จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาคำนการฝึกอาชีพ ภายในสถานสงเคราะห์ แก่เด็กที่จบการศึกษาสามัญภาคบังคับแล้ว แต่ไม่สามารถเรียนต่อในชั้นสูงสายสามัญได้

3.3 คำนจิตใจ อารมณ์ และสังคม

- มีการสอบประวัติความประพฤติศีลธรรมจรรยา ตลอดจนให้คำแนะนำ ปรึกษา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์หรือที่สงวนลิขสิทธิ์โดยผู้อื่นก่อนนุญหรือที่สงวนลิขสิทธิ์โดยผู้อื่นก่อนนุญ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนั้นเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็จัดหางานให้ทำ

- จัดให้มีการนัดหมายการทั้งในและนอกสถานที่ เช่น เล่นเกมส์ต่าง ๆ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ทัศนศึกษา ชมภาพยนตร์ ทีวี วีดีโอ ซึ่งเป็นการร่วมกิจกรรมกันของเด็ก ทำให้ได้เรียนรู้ในการเข้าสังคม และรู้จักปรับอารมณ์ระหว่างกันด้วย

4. เด็กพิการ ได้แก่ เด็กพิการทางร่างกายและพิการทางสมอง และปัญญา ซึ่งจะมีทั้งเด็กที่ถูกทอดทิ้งคดขยี้เลี้ยง เด็กกำพร้าอนาถาและเด็กที่มีความพิการ หรือผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูเองได้ เนื่องมาจากปัญหาความจำเป็นทางครอบครัว จึงเป็นหน้าที่ของกรมที่จะต้องให้การปรับสภาพและพัฒนาความสามารถทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม เช่นเด็กทั่วไป กล่าวคือ

4.1 ด้านร่างกาย

- เด็กได้รับปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล
- ให้เด็กได้รับการตรวจเช็คร่างกาย ปรับสภาพความพิการ และจัดหากายอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ ซึ่งสามารถทำให้ร่างกายเด็กที่หย่อนสมรรถภาพกลับมีสมรรถภาพเทียบเด็กปกติทั่วไป

4.2 ด้านสติปัญญา

- เด็กพิการทางร่างกายและทางสมองและปัญญา ที่มีสติปัญญาอยู่ในระดับที่สามารถเรียนหนังสือหรือฝึกอาชีพได้ ก็จัดให้เรียนสายสามัญและฝึกวิชาชีพตามสติปัญญาความสามารถและแว่นาด

- สำหรับเด็กพิการ ทางสมองและปัญญาขนาดหนักที่ไม่สามารถเรียนหนังสือ และฝึกวิชาชีพได้ก็แยกไว้ต่างหากเพื่อฝึกสอนให้รู้จักช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน

- เด็กพิการที่สำเร็จการศึกษาด้านสามัญ หรือสำเร็จการฝึกวิชาชีพแล้ว ทางสถานสงเคราะห์จะจัดหางานให้ทำด้วย

4.3 ด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม

- จัดให้มีการอบรมความประพฤติศีลธรรมจรรยา ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษา
- จัดให้มีการนัดหมายการ เล่นเกมส์ต่าง ๆ ทั้งในร่มหรือกลางแจ้ง การแสดงต่าง ๆ ฉายภาพยนตร์ วีดีโอ คนตรี

- สอบประวัติเด็กและครอบครัว ประวัติความพิการ และดำเนินการแก้ไขปัญหาความประพฤติ ปัญหาครอบครัวตามหลักการสังคมสงเคราะห์

5. เยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย เด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กผู้ชายอายุระหว่าง 8-18 ปี กระทำผิด เช่น ลักขโมย ฉกชิงวิ่งราว ช่มชู้นกระทำชำเรา เป็นแก๊งโจร มียาเสพติดไว้ในครอบครอง รั้วข้อของโจร ช่างคนตายโดยเจตนา ซึ่งการกระทำผิด เหล่านี้มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากสภาพความล้มเหลวภายในครอบครัว สาเหตุทางเศรษฐกิจ การคบเพื่อนเสเพล นอกจากนั้นอาจมีสาเหตุจากสภาพร่างกายจิตใจไม่สมบูรณ์ เมื่อศาลทั่วยุทธศาสตร์พิจารณาค่าพิพากษาว่าเป็นความผิด ก็จะส่งเข้ารับการฝึกอบรมในสถานเยาวชนบ้านห้วยโป่ง จังหวัดระยอง ซึ่งจะจัดบริการให้แก่เด็กครบทุกด้านเช่นกัน ดังนี้

5.1 ด้านร่างกาย

- จัดให้เด็กได้รับปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล

- ให้เด็กได้รับการตรวจเช็คร่างกาย

5.2 ด้านสติปัญญา

- จัดให้เด็กได้รับการศึกษาด้านสามัญระดับ ป.1-ป.6 และจัดฝึกวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ให้ตามความสามารถและความถนัด

5.3 ด้านจิตใจ อารมณ์และสังคม

- จัดให้มีการอบรมความประพฤติศีลธรรมจรรยา แก้ไขปัญหาพฤติกรรม และปัญหาครอบครัว เด็กคนใดที่มีความประพฤติเรียบร้อยและเป็นที่ยอมรับได้ จะกลับตัวเป็นพลเมืองดี ก็จะได้รับพิจารณาให้ออกไปสู่สังคมก่อนกำหนดเวลาที่ศาลสั่งได้

- จัดให้มีสันทนาการทั้งในร่มและกลางแจ้ง เช่น ฉายภาพยนตร์ วีซีดี คนตรี และเล่นเกมต่าง ๆ

ง. การดำเนินงานในการแก้ปัญหาตามข้อ ช.

(1) ออกตรวจตราเด็กเร่ร่อน ขอด่าน ประพฤติคนไม่สมควรแก่วัย โดยร่วมกับกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กของกรมตำรวจ

(2) รับแจ้งทางโทรศัพท์ เกี่ยวกับเด็กที่ประพฤตินไม่สมควรแก่วัย และเด็กที่ถูกทารุณ

(3) ว่ากล่าวตักเตือนทั้งตัวเด็กและผู้ปกครอง เรียกประกันทัณฑ์บนนิคมการค้าหรือผู้ปกครอง

(4) ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาเด็กและครอบครัว

(5) สอดส่องความประพฤติ โดยให้เด็กเรียนหนังสือหรือทำงาน ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่

(6) ส่งไปอยู่ในความดูแลของบุคคลที่เหมาะสม

(7) ส่งไปฝึกอาชีพและแก้ไขความประพฤติที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

(8) ตรวจสอบเอกสารและข้อเท็จจริงในการออกหนังสือเดินทางให้เด็ก

จ. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

ในปัจจุบัน เด็กที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนประเภทต่าง ๆ ที่กรมประชาสงเคราะห์ ต้องรับเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์ มีจำนวนเกินงบประมาณที่สามารถรับได้ถึง 279 คน แต่สถานสงเคราะห์ได้รับงบประมาณและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่จำกัด การจัดสร้างสถานสงเคราะห์แห่งใหม่ทำได้ยาก เพื่อแก้ปัญหา กรมจึงได้พยายามส่งเสริมบริการด้านการสงเคราะห์เด็กในครอบครัว การรับเด็กไปเป็นบุตรบุญธรรม และการฝากเลี้ยงเด็กตามบ้านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะเป็นหนทางหนึ่งป้องกันไม่ให้เด็กล้นสถานสงเคราะห์ และเป็นการช่วยระบายนเด็กออกนอกสถานสงเคราะห์ให้มากขึ้น นอกจากนี้กรมยังได้จัดตั้งหน่วยสงเคราะห์เด็กอ่อนที่ถูกทอดทิ้งในสถานสงเคราะห์เด็กต่าง ๆ รวม 5 หน่วย เพื่อแก้ปัญหา และยังสามารถดึงภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศให้เข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเด็กบ้านสถานสงเคราะห์ด้านงบประมาณ และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ รวมทั้งพยายามรณรงค์จัดหาเงินทุนในการดำเนินงานทุกรูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม และประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2531 : 149)

บทบาทขององค์กรเอกชน

"โดยที่รัฐบาลมีนโยบายหลัก ด้านการพัฒนา เด็กและ เยาวชน เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้ถือปฏิบัติ ซึ่งปรากฏในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลดังนี้ "จะส่งเสริมให้มีการร่วมระดมสรรพกำลังทั้งภาครัฐและเอกชน และรายการบริหารส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และคุณภาพดีขึ้นทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม"

ด้วยเหตุนี้ กรมประชาสงเคราะห์ในฐานะหน่วยงานภาครัฐบาล จึงได้พยายามส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชน ได้มีส่วนเข้ามาแบ่งเบาภาระด้านการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มากที่สุด โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งาน และการติดต่อ

ประสานงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเอกสารวิชาการ ซึ่งเท่าที่ผ่านมา มีองค์การเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานด้านนี้เป็นอย่างดี โดยช่วยในรูปของบุคคลากร งบประมาณในการดำเนินงาน และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น องค์การเอกชนที่ได้ให้ความร่วมมือและประสานการปฏิบัติกับกรมประชาสงเคราะห์ที่ส่งผลประโยชน์ให้เด็กและเยาวชนไทยทั่วประเทศที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน มีดังนี้

1. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กในสถานสงเคราะห์และเด็กในชุมชน สำหรับเด็ก ช่วยในด้านอาหารกลางวัน เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาลและอุปกรณ์การเรียน สำหรับครอบครัว ช่วยสงเคราะห์ครอบครัวแบบให้เปล่าและแบบให้ยืมเงินทุน สำหรับชุมชนช่วยในการจัดตั้งกองทุนประจำหมู่บ้าน

2. องค์กร C.R.S. (Catholic Relief Services) ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในสถานสงเคราะห์ด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ

3. มูลนิธิศุภนิมิต (World Vision) ได้ช่วยเหลือเด็กแบบมีผู้ช่วยวัสดุอุปกรณ์

4. องค์กร PLAN ได้ให้การสนับสนุนเด็กในชุมชนในรูปของการพัฒนา และสงเคราะห์ต่าง ๆ ส่งเสริมอาชีพแก่ครอบครัวของเด็ก การอนามัยและการจัดตั้งกรรมการหมู่บ้าน

5. องค์กร NICWO (Netheriands Intercountry Child Welfare Organization) ได้ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม การจ้างพี่เลี้ยงเด็กอ่อนในสถานสงเคราะห์ การสร้างอาคารพักเด็กในสถานสงเคราะห์

6. องค์กร COR (Christian Outreach) ได้ช่วยจ้างบุคคลากรเป็นพี่เลี้ยงเด็กอ่อน นักกายภาพบำบัด และจัดหาอาสาสมัครชาวต่างประเทศช่วยเลี้ยงเด็กอ่อนในสถานสงเคราะห์

7. องค์การกองทุนช่วยเหลือเด็ก (Save the Children Fund) ได้ให้ความสนับสนุนงบประมาณในการจัดฝึกอบรมพ่อแม่บ้านแม่บ้าน และพี่เลี้ยงเด็ก ในสถานสงเคราะห์ ช่วยจัดหาพาหนะรถยนต์ และจ้างบุคคลากรให้สถานสงเคราะห์เด็ก

8. มูลนิธิเพื่อชีวิต (Project Life) ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายของงานฝากเลี้ยงเด็กตามบ้าน และช่วยค่าอุปกรณ์เลี้ยงดูเด็ก จ้างนักสังคมสงเคราะห์และบุคคลากรอื่น ๆ

9. องค์การ E.D.M. (Enfants du Monde) สนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาแก่เด็กในสถานสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. องค์การ E.D.L. (Enfants De L' Espori) สนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาแก่เด็กในครอบครัว

11. สหทัยมูลนิธิ ได้ให้การสนับสนุนด้านการจัดหาครอบครัวบุญธรรม หรือครอบครัวอุปถัมภ์ ให้แก่เด็กในสถานสงเคราะห์ที่ยากแก่การหาครอบครัวทดแทน ช่วยติดตามหาครอบครัวที่ฝากเด็กไว้กับสถานสงเคราะห์ชั่วคราว ใ้รับเด็กกลับไปเลี้ยงเอง ซึ่งหากพบว่ามีปัญหาทางครอบครัวก็จะดำเนินการแก้ปัญหาให้ เพื่อให้ครอบครัวสามารถเลี้ยงเด็กได้เอง นอกจากนี้ยังช่วยจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่เด็กในสถานสงเคราะห์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

12. มูลนิธิมิตรมวลเด็ก ได้ให้ความร่วมมือในด้านการรับเด็กกำพร้าอนาถาไว้ในอุปการะ และช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายของเด็กในสถานสงเคราะห์

13. องค์การ C.B.M. (Christoffel Blinden Mission) ได้ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายด้านเด็กพิการ เด็กตาบอด โดยช่วยจ้างบุคลากร การสร้างซ่อมอาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์

นอกจากนี้ ยังมีองค์การเอกชนอื่นที่ให้ความร่วมมือแก่กรมประชาสงเคราะห์ในภาระดำเนินงานด้านการสงเคราะห์เด็กกำพร้าอนาถา ไร่ที่พึ่ง ถูกทอดทิ้งเร่ร่อน พลัดหลง มีปัญหาความประพฤติ ฯลฯ อาทิ พีระยานุเคราะห์มูลนิธิ มูลนิธิบ้านทานตะวัน มูลนิธิเด็กกำพร้าแห่งประเทศไทย บ้านพักฉุกเฉิน มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาด และเฟิร์ล เอส บัค มูลนิธิ ฯลฯ

ศึกษาข้อมูลทางจิตวิทยาเด็ก

การศึกษาข้อมูลด้านจิตวิทยาเด็กของโครงการ จะเน้นเด็กในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ขวบ โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

3.1 จิตวิทยาของเด็กในช่วงอายุแรกเกิด-๖ ขวบ

เด็กในช่วงวัยนี้มักเป็นคนเจ้าอารมณ์เอาแต่ใจตัวเอง อิจฉาริษยา ไม่มีเหตุผล โมโหง่ายไม่ยอมทานอาหารให้พอกับความต้องการ โกรธเมื่อไม่สามารถทำสิ่งที่ตนเองคิด แต่เมื่อเข้าโรงเรียนแล้วอารมณ์ของเด็กจะสงบลง เด็กในวัยนี้ยังมีความต้องการด้านอารมณ์แบบต่างๆ ดังนี้คือ

-ความอยากรู้อยากเห็น ทำให้เด็กมีความสนใจและเมื่อไม่สามารถสนใจได้จึงต้องการเด็กก็จะพูดที่ฟังดูแปลกหรือเป็นคำหยาบตันที่ที่สามารถพูดได้ และจะถามอย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยเฉพาะในช่วง ๒-๓ ขวบ

-ความหรรษา เด็กจะแสดงด้วยการยิ้ม ปอบมือ กระโดดโลดเต้น โอบกอดคนหรือวัตถุที่ทำให้เขามีอารมณ์หรรษา เช่นนั้น

-ความรักใคร่ เด็กตั้งแต่แรกเกิด-๔ ขวบจะติดพ่อแม่ หลังจากนั้นเด็กก็จะติดเพื่อนแทนเพราะเด็กเริ่มมีเพื่อน

นอกจากนี้เด็กยังมีพัฒนาการด้านอื่นๆอีก ซึ่งเป็นพัฒนาการที่มีความสำคัญกับเด็กมาก โดยมีพัฒนาการด้านต่างๆดังนี้

ก : การพัฒนาการทางกาย -สัดส่วนของร่างกายจะค่อยๆเปลี่ยนไป ลักษณะหน้าตาแบบทารกจะค่อยๆเปลี่ยนไป กระดูกจะแข็งแรงขึ้น กล้ามเนื้อเติบโตและแข็งแรงขึ้น

-การกินอาหาร เด็กก็จะทานอาหาร เช่นเดียวกับคนอื่นๆในครอบครัว แต่ยังมีปัญหาในการทานอาหารอยู่ เด็กคือจึงไม่ยอมทานอาหารตามที่ถูกบังคับ จึงต้องมีการบ่อนให้ทาน

-การนอนหลับ เด็กทารกจะมีปัญหานอนไม่ค่อยเป็นเวลา และไม่ยอมนอนตอนกลางวัน ไม่ยอมนอนกลางคืนตามเวลา ถ้าพ้น ๔ ขวบแล้ว เด็กจะยินยอมโดยดีและหลับง่าย

- การถ่ายอุจจาระ ปกติเด็ก ๒-๓ ขวบ จะมีสภาวะที่นอนบ่อยๆ
- การเจ็บไข้ได้ป่วยและโรคต่างๆ เด็กเล็กจะรับเชื้อได้ง่ายเช่น ไข้หวัด, โรคหัด, อีสุกอีใส เป็นต้น

ข : การพัฒนาการของกล้ามเนื้อ

เด็กเป็นวัยที่เหมาะสมในการฝึกทักษะการเคลื่อนไหว ทำอะไรซ้ำๆจนเกิดความชำนาญ ขอบบถจนวัย ไม่กลัวเจ็บ เป็นเด็กหัวอ่อนหัดได้ง่าย เรียนรู้ทักษะใหม่ได้รวดเร็ว การฝึกทักษะจำเป็นต่อการชี้แจงจึงจะเกิดผลดีและให้กำลังใจเด็ก

- ทักษะของมือ คัดข้าวทานเองเมื่ออายุ ๓ ขวบ เด็กจะอาบน้ำและหวีผมเองได้ เด็กสามารถจับหยิบสิ่งของได้เอง การโยนลูกบอลเป็นการเล่นที่เด็กวัยนี้ชอบมาก

- ทักษะของขา เด็กจะชอบวิ่ง ชอบเล่นเกมต่างๆที่ใช้ขาวิ่ง ชอบการปีนป่าย ชอบการถีบจักรยาน ชอบการกระโดดเชือก

ค : การพัฒนาการทางภาษา

ภาษาเด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ยังเป็นทารก เด็กจะจับคำคำของคำพูด ออกท่าทางของผู้พูด โฆษณาและละครวิทยุช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี การเรียนรู้ทักษะทางภาษาของเด็กมีพฤติกรรมดังนี้

- การฝึกพูดของเด็กในระยะแรกๆ เด็กจะยังพูดไม่ชัด จะพูดชัดเมื่ออายุ ๕-๖ ขวบ
- การพูดคิดอ้อเป็นการพูดซ้ำๆ ซ้ำเสียงหรือซ้ำคำ เป็นธรรมชาติของเด็กเมื่อแรกเริ่มหัดพูด เด็กพูดคิดอ้อเป็นเพราะระบบของประสาท คั้นกล้ว หวากกล้ว ระวังตัว เสรีเสียใจ
- เรื่องที่เด็กพูดจะพูดถึงกิจกรรมที่เด็กทำ

ง : การพัฒนาการทางสังคม

- ความคือวันหรือทำสิ่งที่ตรงกันข้ามกับที่บอก ช่วงอายุ ๒-๓ ขวบ จนถึง ๔ ขวบ
- การทะเลาะเบาะแว้งแย่งกับคนอื่น ทูบ คี เตะ กัด
- การคบเพื่อนจะคบกับเด็กเพื่อนบ้านและพี่น้องในครอบครัว
- มีความกลัวท่ารุนแรง ร้องไห้และต่อสู้ด้วยคำพูด หรือหนีไปทำให้ผู้ใหญ่ร้อนใจ

3.2 จิตวิทยาของเด็กที่ถูกละเลย

เด็กที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ดูแล จึงเกิดความหวาดหวั่น ปล่อยปละละเลยทำให้เด็กมีปัญหาทางสุขภาพจิต ซึ่งแสดงออกโดยทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น คือ ซื่อจาง ซึ่มโหม เอาแต่ใจตัวเอง ร้องคิน ร้องจนหน้าเขียว ร้องไห้งอแง ชอบรังแก กัดจิกดม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลักดันอื่นซึมซาบ บัสสาวะบ่อย คุนนิ้วมือ คัดผ้าห่มหรือตุ๊กตาเก่าๆ คิดอย่างนั้นจนอยู่ไม่เป็นสุข ขยับคา
ถอนหายใจบ่อยเป็นต้น อาการหรือความประพฤตินี้ผิดปกติเหล่านี้ มีใช้จะแก้ได้ทันทีที่จะต้องแก้ที่
ต้นเหตุซึ่งเรื้อรังมานาน

เด็กจะเริ่มรู้จักและเข้าใจเหตุผล เมื่ออายุตั้งแต่ ๒ ขวบครึ่งขึ้นไป การที่จะสอน
เด็กว่าอะไรควรจะทำและอะไรไม่ควรทำ โดยใช้เหตุผลจึงควรทำในขณะนี้ ซึ่งจะช่วยให้เด็ก
ค่อยๆ เชื่อฟังและให้ความร่วมมือ ส่วนพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กที่ถูกทอดทิ้งมีรายละเอียดดังนี้
ซีโมโท พากตัวและสรีระลงกับพื้น

เด็กอายุ ๑-๒ ขวบบางคนซีโมโท เวลา(คร)ที่จะลงนอนคืนกับพื้น เอาหัวกระแทกพื้น
ตี ทีบ กัด โยนของ เมื่อปล่อยไว้สักพักเด็กก็จะหยุดหรือเลิกไปเอง
ร้องและกลั้นหายใจ

มักพบในเด็กอายุเข้าขวบที่สอง มักเป็นเด็กที่ใจแข็งและก้าวร้าว จะโกรธเมื่อถูก
ฝึกระเบียบร้องและกลั้นหายใจจนหน้าเขียว หรือหมดสติไปชั่วคราวก็จะหายใจได้เอง
โกรธง่าย เกลียด แสงนอน อิจฉา ก้าวร้าว กัด รังแก ตี ผลัก ดึงผมคนอื่น

เด็กตอนอายุ ๓ ขวบมักจะเป็นช่วงที่คิดว่าตนเองเป็นใหญ่ มีอำนาจ โกรธง่าย ถ้าใคร
ทำอะไรไม่ถูกใจหรือถูกบังคับก็จะตะโกนว่าเกลียดคนนั้นคนนี้ บางคนแสงนอน บางคนก็แสดงความ
ก้าวร้าว กัด ตี ผลัก ดึงผมคนอื่น เด็กพวกนี้มักเป็นเด็กที่ขาดความรัก ความอบอุ่น ปัญหาเด็กมัก
เป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงที่สุด
คุนนิ้วมือ

เด็กอายุ ๒-๔ ขวบที่ยังคุนนิ้วมืออยู่ โดยมากคิดนิสัยคุนนิ้วมือมาตั้งแต่ยังเล็กๆ เข้า
ใจว่าเพื่อหาความพอใจให้กับตนเอง เมื่อเวลาอายุ เมื่อ อิจฉาหรือมีเรื่องซัดใจ การคุนนิ้วมือ
ไม่มีโทษแต่อย่างใด ส่วนมากจะเลิกคุนเมื่ออายุ ๔-๕ ขวบ แต่ถ้าเป็นเด็กที่มีปัญหามากเด็กอาจ
จะเลิกคุนยาก จึงต้องหาทางแก้ไข

คัดผ้าห่มหรือตุ๊กตาเก่าๆ *ซน*

เด็กอายุ ๒ (ครึ่งถึง ๓ ขวบครึ่ง) ถ้ามีอาการเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นอาการผิดปกติแต่อย่าง
ใด เด็กยึดสิ่งเหล่านี้ เป็นการแสดงออกถึงหลักประกันความมั่นคงทางจิตใจ ควรให้หาของใหม่มา
แทนหรือหาอะไรให้เด็กได้เล่นเพลินเพลิน เด็กจะค่อยๆเลิกไปเอง แต่ถ้าอายุเกิน ๕-๖ ขวบแล้ว
ยังติดอยู่ถือว่าเป็นผิดปกติ แสดงถึงความอ่อนแอของจิตใจ

คิคว่าง

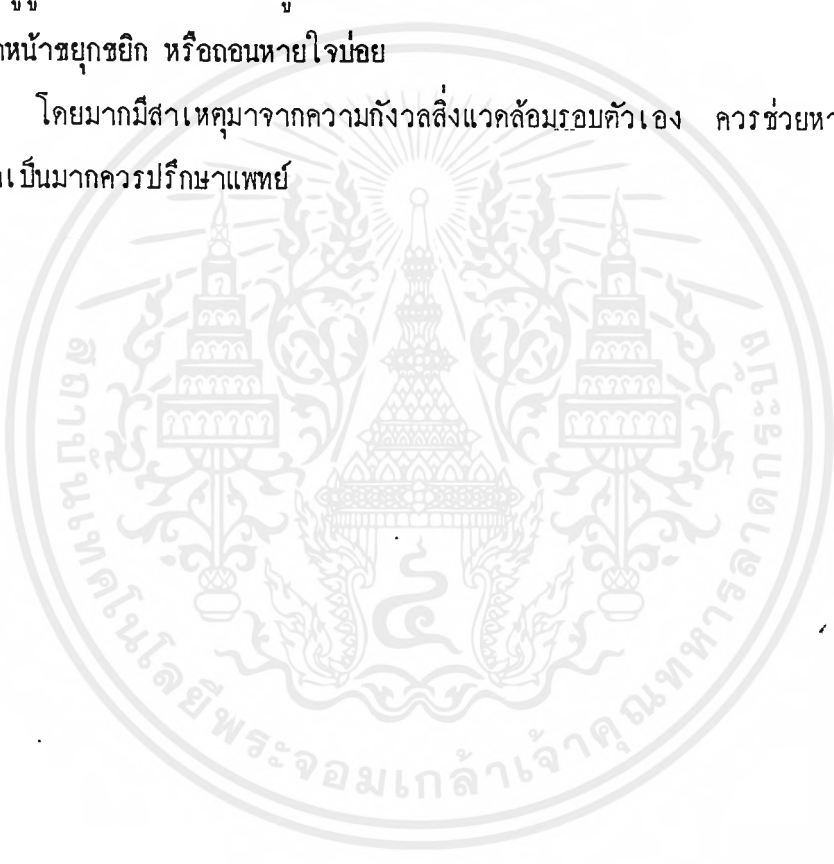
เด็กอายุ ๒-๓ ขวบมีอาการคิคว่างไม่ถือว่าเป็นผิดปกติ ไม่ควรล้อเลียนหรือคิเด็ก ควรช่วยสอนให้พูด
ตามผู้ใหญ่ให้ถูกต้อง

เด็กอยู่ไม่สุข

เด็กที่ไม่อยู่นิ่งเลยตลอดเวลา ไม่ยอมนั่งอยู่กับที่หรืออยู่รวมกลุ่มกับเพื่อน ไม่ได้ทำ
ให้คนอื่นรำคาญอาจเกิดจากโรคของสมอง หรือมีปัญหาทางจิตใจจากการเลี้ยงดูที่เคร่งครัดเกินไป
ที่เลี้ยงหรือผู้ดูแลเด็กอย่างบังคับให้อยู่นิ่ง ควรพาไปพบแพทย์

ขยิบตา ทำหน้าขยิบขยิก หรือถอนหายใจบ่อย

โดยมากมีสาเหตุมาจากความกังวลสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง ควรช่วยหาสาเหตุแล้ว
แก้ไข ถ้าเป็นมากควรปรึกษาแพทย์

พฤติกรรมทางสังคม

- จะหยุ่ร้องไห้ได้เมื่อได้รับสัมผัสอันนุ่มนวล
- เมื่อรู้สึกกลัวหรือไม่สบายตัวก็จะร้องไห้
- เมื่อมีคนเข้ามาใกล้ก็จะมอง (1 เดือน)

วัย 3 เดือน

พัฒนาการทางร่างกาย

- ระยะเวลานอนลดลงกว่าเดิมเหลือเพียงประมาณ 16 ชั่วโมงต่อวัน
- ซันคอไค้บ้าง สามารถพลิกตัวได้ หันศีรษะไปมาได้
- เล่นนิ้วมือตัวเองไค้บ้าง
- บังคับกล้ามเนื้อไค้บ้าง

พฤติกรรมทางสังคม

- เริ่มจำเสียงแม่ได้ รู้จักหยุดฟังเสียง
- รู้จักมองตามคนที่อยู่ใกล้ ๆ ได้
- สนใจสิ่งแวดลอมมากขึ้น

วัย 6 เดือน

พัฒนาการทางร่างกาย

- เคลื่อนไหวตามความต้องการไค้อย่างรวดเร็ว
- คว่า หายตัวไค้คล่อง
- ออกเสียงไค้มากขึ้น
- คาจ้องของในมือ และสามารถมองของอยู่ห่างออกไป และพยายามจะคว่า
- จับของควยสองมือและชอบเอาของใส่ปาก
- ถีบเท้าไค้รวดเร็ว

พฤติกรรมทางสังคม

- จำเสียงแม่ไค้และหันไปหาไค้ถูกทิศทาง
- จำไค้คว่าใครเป็นคนคุ้นหน้า หรือแปลกหน้า
- สนใจสิ่งรอบตัวมากกว่าเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วัย 1 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- ดึงไข่ได้
- รู้จักการนั่งลงได้ด้วยการเกาะยึด
- ต้องการเวลานอนลดลงเหลือเพียงแค่ 13 ชั่วโมงต่อวัน
- เดินเตาะแตะได้ 2-3 ก้าว

พฤติกรรมทางสังคม

- รู้จักเล่นกับคนอื่นมากขึ้น
- บอกให้ส่งของได้
- มองตามของที่ชี้ให้มองได้
- พยายามเลียนแบบท่าทางของผู้ใหญ่
- เข้าใจคำพูดง่าย ๆ ชอบทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ จำชื่อตัวเองได้
- ยื่นของให้คนที่รู้จักคุ้นเคย

วัย 18 เดือน

พัฒนาการทางร่างกาย

- เดินได้ดีขึ้น เดินขึ้นบันไดได้ เดินข้ามสิ่งกีดขวางขนาดเล็กได้ กระโดดได้เล็กน้อย
แต่ยังทรงตัวได้ยังไม่มั่นคง เตะลูกบอลได้

- รู้จักชี้รูปภาพได้
- ขว้างของได้แรงขึ้น
- ดื่มน้ำจากแก้วได้เอง ใช้ช้อนตักกินได้
- ยกของเบา ๆ ได้
- เทของเล็ก ๆ ออกจากภาชนะได้
- จับตามองสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา
- เริ่มถอดเสื้อผ้าเองได้
- การบังคับกล้ามเนื้อยังไม่แน่นอนแต่ก็ขีดเขียนได้มากขึ้น

พฤติกรรมทางสังคม

- พูดคำอื่น ๆ นอกจากคำว่า พ่อ แม่ ได้มากขึ้นเล็กน้อย อาจเป็นวลีสั้น ๆ
- ชอบเล่นกับผู้ใหญ่ ชอบทำเสียงตามเพลง
- บอกได้เมื่อต้องการบัสสวาระหรืออุจจาระ
- ต้องการเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น
- ชอบเล่นคนเดียว

วัย 2 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- สามารถวิ่งได้ ขึ้นลงบันไดได้คล่องขึ้น กระโดดไปหน้าได้ 1 ก้าว
- หยิบจับของได้แน่นขึ้น ถือบรดสามล้อได้
- รู้จักการเล่นสิ่งของหลายอย่างด้วยกัน
- มังคับการถ่ายบัสสวาระได้ดีในช่วงกลางวัน

พฤติกรรมทางสังคม

- ชอบฟังเพลง นิทาน ชอบดูรูปภาพ เปิดหนังสือ
- สามารถบอกความต้องการของตัวเองได้มากขึ้น
- ชอบเลียนแบบท่าทางของผู้ใหญ่
- เรียกร้องความสนใจมากขึ้น
- ชอบเล่นกับคนหลาย ๆ คน

วัย 3 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- ปีนป่ายโต๊ะเก้าอี้ได้
- เขย่งปลายเท้าได้ และกระโดด 2 เท้าอยู่กับที่ได้
- โยนลูกบอลได้
- ถือถ้วยได้โดยอาหารไม่หก
- คิคกระคุมเสื้อได้
- บันดินเหนียวได้คล่องขึ้น

- จับดินสอดด้วยนิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือได้
- ยื่นขาเดียวโดยใช้มือจับยึดสิ่งใดไว้ได้นาน ๆ
- ล้างมือเองได้

พฤติกรรมทางสังคม

- ชอบทำงานกับผู้ใหญ่
- รู้จักแสดงความรัก
- พูดคุยโต้ตอบขึ้น ชอบถามว่าอะไร ใคร
- รู้จักความแตกต่างของผู้ชาย ผู้หญิง
- เล่นตามคำสั่งได้
- บอกชื่อสีได้บ้าง
- มีความห่วงแทนของของตนมากกว่าเดิม

วัย 4 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- กระโดดขาเดียวได้
- กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางสูงไม่เกิน 15 ซม.ได้
- เดินไ้รวดเร็วขึ้น
- ขึ้นลงบันไดได้ดีขึ้น
- วิ่งอ้อมรอบสิ่งของได้
- ห้อยโหนได้ ชอบปีนป่ายต้นไม้
- เหน้าออกจากเหยือกได้
- เดินไ้ตามแนวตรง
- ยื่นขาเดียวโดยไม่ต้องยึดเกาะ
- วาดรูป ระบายสีเป็นรูปร่างได้ดีขึ้น
- โยนและรับลูกบอลได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมทางสังคม

- พูดเป็นประโยคได้ดีขึ้น ห่องบทกลอนสั้น ๆ ได้
- ขอบตั้งคำถาม ชอบเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้อื่นฟัง
- พูดคำศัพท์ได้มากกว่า 1,000 คำ
- รู้จักรอคอยได้นานกว่าเดิม
- รู้จักเรื่องเกี่ยวกับตัวเองมากขึ้น

วัย 5 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- ชอบวิ่ง กระโดดได้หลายก้าวโดยไม่ล้ม และชอบปีนป่าย ตีลังกาได้
- ถีบจักรยานได้เร็ว
- แต่งตัวเองได้
- เดินถอยหลังได้
- ตัดกระดาษตามรอยได้

พฤติกรรมทางสังคม

- ชอบซักถาม
- สนใจความแตกต่างเรื่องเพศ
- เล่นรวมกลุ่มกับเพื่อนในลักษณะแข่งขันได้
- ชอบฝึกทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ
- ชอบฟังเรื่องราวเกี่ยวกับวีรบุรุษ

วัย 6 ปี

พัฒนาการทางร่างกาย

- เดินทรงตัวบนที่แคบ ๆ ได้
- เคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงได้ดี
- มีความแข็งแรงมากขึ้น ชอบเล่นผาดโผนขึ้น ปีนป่ายห้อยโหนคล่องแคล่วขึ้น
- พันทึ้นนมเริ่มหลุดและมีฟันแท้ขึ้นมา
- สามารถตัด ปะกระดาษ ผูกโบได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมทางสังคม

- เริ่มคิดเพื่อนมากขึ้น
- รู้จักการเล่นที่มีกติกา
- พุคคลอง เล่าเรื่องได้เป็นเรื่องราว หรืออ่านหนังสือได้บ้าง
- เรียนรู้หน้าที่ต่าง ๆ ของคนได้

หลังจาก 6 ขวบเป็นต้นไป ค่อมเพศจะเริ่มทำงาน ให้เห็นความแตกต่างชัดเจนมากขึ้นระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงที่ประมาณ 11 หรือ 12 ขวบ โดยเฉพาะเด็กหญิงมักจะเข้าสู่วัยรุ่นได้เร็วกว่าเด็กชาย โดยมีร่างสูงขึ้นมาสูงกว่า เริ่มมีทรวงอก เอว สะโพกคอคโค้ง ส่วนเด็กชายเข้าสู่วัยรุ่นเต็มที่ประมาณ 13-15 ปี ก็เริ่มมีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย เช่น เสียงแตก พร่า นมขึ้นพาน มีขนขึ้นขึ้นมาสูงกว่าเดิมในหลายที่

ก่อนจะถึงวัยรุ่นจริง เด็กจะมีวัยต่อระหว่างเด็กตอนปลายกับวัยรุ่น หรือเรียกว่า วัยพิวเบอร์ตี (Puberty) โดยแขนขาของเด็กจะยืคออกไปจนดูเก้งก้าง มีมัดกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น ในเด็กชายปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดขึ้น มีความเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็วแบบไม่ทันตั้งตัว

นอกจากน้ำหนักและส่วนสูงจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทางด้านจิตใจก็มีความแปร เปลี่ยนไปมากด้วย เด็กจะรู้สึกอยู่ระหว่างความเป็นผู้ใหญ่กับเด็ก วัยนี้จึงค่อนข้างมีความสับสนวุ่นวายพอสมควร หลายคนที่ยังปรับตัวไม่ทัน ก็รู้สึกขัดเคืองในการปฏิบัติตัว

น้ำหนักและส่วนสูงเฉลี่ยของเด็ก (0-6 ขวบ)

อายุ	น้ำหนัก	ส่วนสูง
วัยแรกเกิด	3-3.5 กก.	50 ซม.
1 เดือน	4-4.5 กก.	55 ซม.
3 เดือน	5-6.2 กก.	60 ซม.
6 เดือน	7-7.5 กก.	65 ซม.
9 เดือน	8-9 กก.	70 ซม.
1 ปี	9-10 กก.	72 ซม.
15 เดือน	10 กก.	76 ซม.
18 เดือน	10 กก.	78-79 ซม.
2 ปี	10.5-11 กก.	82-83 ซม.
3 ปี	12.5-14.5 กก.	90-95 ซม.
4 ปี	15-18 กก.	98-102 ซม.
5 ปี	16-20 กก.	103-108 ซม.
6 ปี	17-22 กก.	108-112 ซม.

จากตารางนี้มิได้ถือเป็นเคร่งครัด

พัฒนาการทางร่างกายของเด็กแรกเกิด - 5 ขวบ

วัยแรกเกิด - 1 เดือน

พัฒนาการทางร่างกาย

- นอนนานถึง 21 ชั่วโมงต่อวัน คืบเป็นระยะสั้น ๆ
- เคลื่อนไหวท่อนแขนมากกว่าขา แขนมือ กำมือได้บ้างแต่เป็นแบบไม่มีความหมายใด
- เมื่อนอนคว่ำ หรือหงายก็สามารถเอียงศีรษะไปด้านข้างได้
- เมื่ออุ้มพาดบ่าก็จะผงกหัวขึ้นได้บ้าง (1 เดือน)
- เมื่อตื่นนอนก็จะมองไปรอบ ๆ ตัว (1 เดือน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทฤษฎีการเล่นของเด็ก

การเล่นคือ การทำงานในชีวิตเด็ก โดยเฉพาะการเล่นในวัยเด็กเล็ก เพราะทางการเล่นช่วยพัฒนาอ่อนคลายและสนองตอบความต้องการของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาจึงมีคำกล่าวว่าการเล่นคือ ยาอายุวัฒนะของเด็ก

ทฤษฎีการเล่นมีหลายประเภท คือ

1. การเล่นเกมกลางแจ้ง การเล่นเพื่อออกกำลังกายและฝึกทักษะการทำงานของกล้ามเนื้อ และประสาทที่ควบคุมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ การเล่นชนิดนี้จะทำให้เด็กแข็งแรงและมีสุขภาพสมบูรณ์ เช่น การวิ่ง การกระโดด การปีนป่าย ว่ายน้ำ
2. การเล่นเกมสัมผัส การเล่นที่ใช้มือสัมผัส และต้องเป็นการเล่นที่ฝึกให้เด็กได้ใช้มือ กังตาคือสัมผัสกัน เช่น การเล่นน้ำ เล่นทราย บล็อก ภาพตัดต่อ โดมิโน ฯลฯ
3. การเล่นเกมสร้างสรรค์ การเล่นที่เสริมสร้างความนึกคิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เช่น การวาดรูป การตัดกระดาษ การปั้น การประดิษฐ์เศษวัสดุ
4. การเล่นเกมเพื่อสร้างมโนภาพ เป็นการเล่นที่คิดคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การเลียนแบบบทบาทสมมติ เช่น การเล่นเกมบทบาทพ่อแม่ หมอ ครู ตำรวจ หรือการเล่นหม้อข้าวหม้อแกง การเล่นเกมนี้จะเป็นการช่วยผ่อนคลายความรู้สึกโกรธ และความรู้สึกกลัวของเด็กได้มาก

การเล่นของเด็กแต่ละวัย

เด็กแต่ละวัยจะมีการเล่น ซึ่งเป็นลักษณะประจำแต่ละวัย การเล่นจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น พ่อแม่ควรจะเล่นกับเด็กเมื่อเด็กจับตามองคุณหน้าคนที่เข้ามาใกล้ คืออายุประมาณ 4 สัปดาห์ ถึงแม้ว่าเด็กจะยังไม่เล่นไม่เป็น แต่เด็กก็มีสีหน้ายิ้มแย้ม เมื่อโตขึ้นเด็กก็จะโต้ตอบต่อการเล่นและการหยอกล้อของพ่อแม่มากขึ้น

การเล่นของวัยทารก

การเล่นหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ทำให้เกิดความสนุกสนานในวัยทารกนั้น เริ่มด้วยรูปแบบง่าย ๆ แต่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกหัดความชำนาญในการเคลื่อนไหว การควบคุมร่างกาย การประสานงานระหว่างมือ ตา และประสาทสัมผัสทั้งห้า การเล่นของทารกแรกเกิดเริ่มจากการปฏิริยาสะท้อนการกระตุ้นอวัยวะรับความรู้สึก และการเคลื่อนไหวโดยไม่มีจุดหมายการเล่นของทารกเป็นอิสระเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นการเล่นตามลำพังคนเดียว และเด็กจะสนุกในการเอ็กสารเป็นเอ็กสารที่ส่งวนเวียนสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญญาติหนาไปเซประโชนดานการค้ำไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เคลื่อนไหวร่างกายของตนเอง เริ่มทำเลี้ยวอ้อแอ้ เรียนรู้ในการจับหยิบ เล่นกับวัตถุรอบ ๆ ตัว
ของเล่นที่เหมาะสมกับเด็กต้องเป็นไปตามระดับความเจริญเติบโตของเด็ก และต้อง
ปลอดภัยต่อเด็ก เพราะบางครั้งของเล่นที่เล็กเกินไป เด็กทารกจะจับกลืนเข้าปากไปได้ และของ
เล่นควรทำความสะอาดได้ง่าย ทนทาน ขนาดพอเหมาะแก่การหยิบจับ ไม่หนักเกินไป เรียบไม่มี
สีฉูด หรือของมีคม และของไม่ควรจะแตกหักง่าย

การเล่นของเด็กวัย 1 - 3 ขวบ

เด็กในวัยนี้เริ่มจากการคลานเปลี่ยนเป็นมาเดิน แต่การเดินยังไม่แข็งแรง เด็กจะเดิน
เกาะเครื่องเรือนจากขั้นหนึ่งไปยังอีกขั้นหนึ่งเรื่อยๆ ทำให้ได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงระยะทาง เวลา
และช่องว่างเด็กในวัยนี้ชอบลากดึง รถหรือกล่องกระดาษ ทำให้เด็กได้ฝึกการควบคุมแขนขาของ
ตนเอง ของเล่นต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ปกครองควรจะช่วยดูแลความปลอดภัยในการเล่น ให้แก่เด็ก
และขณะที่เล่น เด็กจะค่อย ๆ เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น

การเล่นของเด็กวัย 3 - 5 ขวบ

เด็กในวัยนี้จะเริ่มเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่ม โดยร่วมกิจกรรมของกลุ่มเด็กในวัยนี้พอใจ
ในการเล่นที่เกี่ยวกับสังคม ชอบเลียนแบบชีวิตสังคมของผู้ใหญ่ มักเล่นเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน แสดง
บทบาทของสมาชิกในครอบครัว เช่น จะเล่นเป็นพ่อแม่ ครู หมอ แม่ค้า ตำรวจ เด็กจะเปลี่ยน
บทบาทตามความสนใจ และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ เด็กวัยนี้มีจินตนาการสูง ชอบจินตนาการว่า
เป็นคนเก่ง เช่น ตำรวจ ซุปเปอร์แมน การเล่นของเด็กวัยนี้ที่เด่นกว่าวัยอื่น คือ การเล่นเลียน
แบบชีวิต ชอบฟังนิทาน โคลงกลอนและมักจะนำมาดัดแปลงเล่นเป็นละครได้ สนใจการเล่นกับเด็ก
อื่น ชอบเล่นที่คล้ายชีวิตจริง ชอบทำงานร่วมกับพ่อแม่ อยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับโลกรอบ ๆ ตัว

การเล่นของเด็กวัย 6 - 12 ขวบ

เด็กในวัยนี้ชอบเล่นโลดโผนขึ้น กระโดดโลดเต้น ชอบการบินป่าย ห้อยโหน กีฬาลูก
กระโดดเชือก ซึ่งการเล่นส่วนมากเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ คือไม่อยู่นิ่งตื่นตัวอยู่เสมอ ชอบ
การเล่นออกกำลังกาย ชอบอ่านหนังสือมากขึ้น และเขียนเรื่องได้ดี ไม่ชอบฟังพายุผู้ใหญ่ รู้จักเล่น
บทบาท สมมติรู้จักวางแผนในการเล่นกับเพื่อน การเล่นเริ่มมีกฎเกณฑ์มากขึ้นและเล่นเป็นกลุ่ม
ชอบเล่นเลียนแบบชีวิตของผู้ใหญ่ในลักษณะและอาชีพต่าง ๆ เด็กวัย 6 ขวบขึ้นไปมีความอยากรู้
อยากรู้เกี่ยวกับตนเองและสังคมมากขึ้น เขาเริ่มละอายเมื่อถูกจ้องมอง บางคนชอบโอ้อวดเกี่ยว
กับความสามารถของตนเอง ของครอบครัวและญาติพี่น้อง เด็กไม่ค่อยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ

จากการเล่น เด็กชายชอบเล่นการสร้างที่ต้องใช้เครื่องมือคือเป็นรูปต่าง ๆ เด็กหญิงชอบการประดิษฐ์ที่ละเอียดอ่อนกว่า เช่น เย็บผ้า วาดรูป ระบายสี เด็กเริ่มสนใจในงานอดิเรกหรือรวบรวมในเรื่องความจริงต่าง ๆ เด็กเริ่มสนใจจากการแข่งกีฬาและเกมต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล การวิ่งแข่งขัน เด็กต้องการเป็นสมาชิกของทีมที่ตนเล่น จากการเล่นทางด้านกีฬา เด็กเรียนรู้ในการร่วมมือในการเล่น เข้ากับผู้อื่น รู้จักการแพ้และชนะ

ชนิดของการเล่น

การเล่นของเด็กได้แบ่งเป็นหลายชั้น คือ

1. การเล่นคนเดียว (Solitary Play) คือ การเล่นคนเดียวเล่นของใกล้ตัว ได้แก่ เด็กอายุแรกเกิด - 8 เดือน
2. การดูคนอื่นเล่น (Spectation Play) การนั่งดูคนอื่นเล่น ได้แก่ เด็กอายุ 9 เดือน - 2 ขวบ
3. การเล่นโดยต่างกันต่างเล่น (Parallel Play) การเล่นโดยที่ไม่เกี่ยวข้องกัน ไม่แบ่งกันเล่น เล่นแบบคู่ขนาน ได้แก่ เด็กอายุ 2 - 3 ขวบ
4. การเล่นด้วยกัน (Partner Play) การเล่นด้วยกัน เด็กในวัยนี้ เด็กมักจะแย่งของเล่นกัน จะตีกันเพราะแย่งของเล่น ได้แก่ เด็กอายุ 4-6 ขวบ
5. การเล่นเป็นกลุ่ม (Group Play) การเล่นแบบนี้ เล่นเป็นกลุ่มเป็นทีม ได้แก่ เด็กอายุ 9 - 12 ขวบ

เด็กอายุ 0-1 ปี มีเวลานอนมากกว่าเวลาตื่นเป็นอัตราส่วนคือ 1 เท่า ดังนั้นจึงสมควรที่จะจัดให้มีห้องนอนโดยเฉพาะแยกจากส่วนเล่น เพราะเด็กจะใช้เวลส่วนใหญ่ในการนอนและห้องนอนของเด็กเล็กนี้จะต้องมีการควบคุมอุณหภูมิ เชื้อโรค และอื่น ๆ เป็นพิเศษ ฉะนั้นในการจัดห้องนอนเป็นห้องเฉพาะ จึงไม่เป็นการเสียเปล่า ทั้งในด้านประโยชน์ใช้สอย และเวลาที่ใช้ส่วนที่เล่นของเด็กในช่วงอายุนี้ได้จัดเป็นพื้นที่โล่งภายในห้องล้อมรอบด้วยลูกกรง เคียงและโปรง มีลักษณะเป็นคอกเพื่อสะดวกในการควบคุม เด็กในวัยนี้การเล่นยังไม่ต้องการที่กว้างขวางนัก และยังไม่สามารถเล่นกลางแจ้งได้ด้วยตัวเอง ดังนั้น ที่เล่นในลักษณะนี้จึงเหมาะสมสำหรับเด็กกว่า 1 ขวบ ลงไป และนอกจากนั้นเด็กเล็กซึ่งมีอายุต่ำกว่า 1 ขวบนี้ ส่วนใหญ่มักจะเล่นอยู่ในเตียงที่ชันนอน เพราะยังไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของตัวเองได้ ฉะนั้น

การเล่นในเตียงจึงปลอดภัยและเหมาะสม

การจัดที่เล่นภายนอกอาคารให้แก่เด็กในวัยนี้ไม่เป็นการจำเป็น จะมีบ้างก็เพียงที่โล่งบางส่วน เพื่อให้ผู้ดูแลพาเด็กออกมารับอากาศบริสุทธิ์บ้างเป็นบางเวลาก็เป็นการพอเพียงแล้ว เด็กอายุ 1-2 ปี อัตราส่วนระหว่างเวลานอนกับเวลาตื่นใกล้เคียงกัน แต่เด็กในวัยนี้ก็ยังไม่สามารถที่จัดหรือเก็บที่นอนด้วยตัวเองได้ ดังนั้น เหตุผลประการแรกที่ต้องจัดห้องนอนให้เป็นส่วนเฉพาะก็เพื่อความสะอาดแก่เด็กและผู้ดูแล ประการต่อไปก็คือ ที่นอนเด็กจะใช้มากพอสมควรในเวลา 1 วัน การจัดที่ไว้เฉพาะเป็นการถาวรก็เป็นการใช้ได้อย่างคุ้มค่า และประการที่ 3 ก็คือ เด็กวัยนี้ต้องการดูแลความปลอดภัยมาก ฉะนั้น เตียงจึงต้องเป็นลักษณะที่สะอาดและปลอดภัย ดังนั้น การจะถอดประกอบหรือเก็บจึงกินที่และไม่เหมาะสม การจัดห้องนอนอย่างถาวรจึงสมควรที่จะจัดให้มี

สำหรับการเล่นของเด็กวัยนี้สามารถเล่นทั้งภายในอาคารและกลางแจ้ง ได้จึงจัดบริเวณเล่นไว้ทั้ง 2 ลักษณะ กล่าวคือ ภายในอาคารจัดเป็นห้องโล่งประกอบด้วยเครื่องเล่นที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุก ๆ ด้าน และใกล้ชิดกับผู้ดูแล ส่วนภายนอกจัดเป็น Play Ground พร้อมเครื่องเล่นและมีส่วนที่เป็นชานกว้างมีหลังคาคลุมเพื่อเป็นที่เล่น ซึ่งในร่มถึงกลางแจ้งอีกส่วนหนึ่งด้วย เด็กในวัยนี้เริ่มจะช่วยตัวเองได้แล้ว และมีความอยากรู้อยากเห็น ชุกชุน จึงสมควรจัดสวนเล่นให้มากขึ้น เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเล่นชุกชุนได้ตามความต้องการ

เด็กอายุ 2-6 ปี เวลานอนกับเวลาตื่นแตกต่างกันมาก เวลานอนมีน้อยลงมากคือเพียง 1 1/2 ชั่วโมงเท่านั้น การจัดห้องนอนให้เป็นส่วนเฉพาะ จึงเห็นการสูญเสียประโยชน์จึงเป็นการสมควรที่จะจัดส่วนนอนของเด็กให้เป็นส่วนที่ใช้ได้ทั้งเวลานอนและเวลาตื่น อาจทำได้ด้วยการรวมส่วนนอนไว้เป็นส่วนหนึ่งของห้องเล่น หรือจัดส่วนนอนแยกไว้ต่างหาก และอาจนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน หรือเล่นได้ด้วยกันก็จะเป็นการเหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับเวลาตื่นของเด็กวัยนี้ ระหว่างการเล่นในร่มกับกลางแจ้งใกล้เคียงกัน การจัดที่เล่นให้จึงต้องจัดทั้งในร่มและกลางแจ้งให้มีสัดส่วนเหมาะสมและเชื่อมต่อกันได้โดยสะดวก นอกจากนี้ยังต้องจัดอุปกรณ์และเครื่องเล่นต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย

กิจวัตรประจำวันของเด็กวัย 1-3 ขวบ

- 6.00 น. - ตื่นนอน อาบน้ำ
- 7.00 น. - ทานอาหารเช้า (ข้าวต้ม, ก๋วยเตี๋ยว, ข้าวตุ๋น)
- 8.00 น. - พักผ่อนภายในอาคาร
ดูโทรทัศน์ (รายการเด็ก)
- 8.30 น. - คีมนม
- 9.00 น. - กระตุ้นพัฒนาการ (กล้ามเนื้อใหญ่)
- 9.30 น. - กระตุ้นพัฒนาการ (กล้ามเนื้อเล็ก การใช้มือ)
- 10.30 น. - ทานอาหารกลางวัน
- 11.00 น. - นอนกลางวัน
- 13.30 น. - ตื่นนอน, คีมนม, อาบน้ำแต่งตัว
- 14.00 น. - กระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ/ กิจกรรมตามมุม
- 15.30 น. - พักผ่อน
- 16.15 น. - ทานอาหารเย็น
- 16.45 น. - อาบน้ำ
- 17.30 น. - ให้นม
- 18.00 น. - พักผ่อน/ ดูโทรทัศน์/ เล่นอิสระ
- 19.00 น. - นอนพักผ่อน
- 22.00 น. - ให้นม, นอนพักผ่อน

กิจวัตรประจำวันของเด็กวัย 3-5 ขวบ

- 6.00 น. - ตื่นนอน อาบน้ำ
- 7.00 น. - ทานอาหารเช้า
- 8.00 น. - เข้าแถวเคารพธงชาติ/ ออกกำลังกาย
- 9.00 น. - ทำความสะอาดร่างกาย
- 9.15 น. - กิจกรรมเคลื่อนไหว/ จังหวะ
- 9.30 น. - กิจกรรมในวงกลม/ พลศึกษา
- 9.50 น. - กิจกรรมสร้างสรรค์ตามมุม/ พลศึกษา
- 10.30 น. - กิจกรรมกลางแจ้ง
- 10.50 น. - ทำความสะอาดร่างกาย
- 11.00 น. - ทานอาหารกลางวัน
- 11.30 น. - นอนกลางวัน
- 14.00 น. - ตื่นนอน อาบน้ำ
- 14.30 น. - ทานอาหารว่าง (บ่าย)
- 15.00 น. - เล่นเกมการศึกษา/ กิจกรรมกลุ่ม/ คู่มือทัศน
- 15.30 น. - เล่นอิสระ/ เล่นกลางแจ้ง
- 16.00 น. - ทานอาหารเย็น
- 16.45 น. - พักผ่อน/ เล่นอิสระ/ คู่มือทัศน
- 17.30 น. - อาบน้ำ
- 18.00 น. - คิมมม
- 19.00 น. - คู่มือทัศน
- 20.00 น. - นอนพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาและวิเคราะห์โครงการ

การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

โครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนนี้ เป็นโครงการที่การอุปการะเด็กที่กำลังกำพร้า เป็นหลักการสำคัญ ดังนั้นการกำหนดองค์ประกอบของโครงการจะต้องมีองค์ประกอบ ที่เพียงพอต่อการให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งสามารถแบ่งเป็นองค์ประกอบหลัก ๆ ได้ดังนี้

1. ส่วนบริหาร
2. ส่วนสังคมสงเคราะห์
3. ส่วนบริหารและพัฒนาการเด็ก
4. ส่วนสนับสนุนโครงการ
5. ส่วนบริการ

1. ส่วนบริหาร ประกอบด้วย

- ห้องผู้ปกครอง
- ผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายบริหารงานา
- เจ้าหน้าที่ธุรการ
- เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี
- เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด
- เจ้าหน้าที่พัสดุ
- เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์
- เจ้าหน้าที่พัฒนาบุคคล
- ห้องประชุมย่อย
- ห้องเก็บของและเอกสาร
- ห้องเตรียมอาหาร
- ห้องน้ำ-ล้าง
- ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่
- โถงต้อนรับ
- ส่วนพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วย

- ผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายสังคมสงเคราะห์
- เจ้าหน้าที่งานวิเคราะห์และวางแผน
- เจ้าหน้าที่งานทะเบียนประวัติ
- เจ้าหน้าที่งานติดตามประวัติเด็ก
- เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมและประสานงาน
- ห้องเก็บเอกสารและเก็บของ
- ส่วนพักคอย
- ห้องทำงานเจ้าหน้าที่พัฒนาการ

3. ส่วนบริหารเด็กและพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย

3.1 ส่วนบริหารเด็ก

- บริเวณนอน (0-12 เดือน, 1-3 ขวบ, 3-5 ขวบ)
- ห้องเก็บของ
- บริเวณเล่นและทานอาหารว่าง
- บริเวณเตรียมอาหารและนม
- ห้องน้ำ-ส้วม
- ห้องเก็บวัสดุ-อุปกรณ์
- ที่นอนพี่เลี้ยง
- จุดคิมน้ำและล้างมือ

3.2 ส่วนพัฒนาการเด็ก

ก. ห้องพัฒนาการเด็ก (1-3 ขวบ)

- มุมหนังสือ
- มุมต่อบล็อก
- มุมของเล่นและตุ๊กตา
- มุมหม้อข้าวหม้อแกง
- มุมต่อภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องเก็บของ
- พบ

4. ส่วนสนับสนุนโครงการ ประกอบด้วย

- โถงอเนกประสงค์
- ห้องประชุมใหญ่
- ห้องพยาบาลและทำงานแพทย์
- ที่พักข้าราชการและเจ้าหน้าที่
- ห้องกายภาพบำบัดและพลศึกษา
- สนามเด็กเล่น
- ลานอเนกประสงค์
- ลานน้ำพุ
- สระว่ายน้ำ

5. ส่วนบริการ ประกอบด้วย

- โรงครัว
- โรงอาหารเด็ก
- ห้องเก็บของ โรงครัวและเก็บอาหาร
- ห้องซงนม
- ห้องซักฟอก
- บริเวณตากผ้า
- โรงเก็บพัสดุและซ่อมแซม
- ห้องเก็บขยะ
- ที่จอดรถยนต์
- ที่จอดรถบริการ
- ที่จอดรถบัส
- ที่จอดรถมอเตอร์ไซค์
- ห้องเครื่องบิมน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่บริการ
- ห้องน้ำ-ส้วม
- ยาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนภูมิโครงสร้างและอัตรากำลังของสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน

ก. ฝ่ายบริหารงานสถานสงเคราะห์

<u>งานบริหารทั่วไป</u>	อัตรากำลัง (คน)
1. ผู้ปกครอง	1
2. ผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายบริหารงาน	1
3. เจ้าหน้าที่ธุรการ	2
4. เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	2
5. เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด	1
6. เจ้าหน้าที่พัสดุ	1
<u>งานประชาสัมพันธ์</u>	
7. นักประชาสัมพันธ์	1
8. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	1
<u>งานพัฒนาบุคคล</u>	
9. นักประชาสัมพันธ์	1
<u>งานบริการทั่วไป</u>	
10. เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (หัวหน้างานบริการ)	1
11. พนักงานขับรถ	2
12. นักการภารโรง	4
13. ยาม	3
14. คนสวน-คนงาน	6
15. ช่างไฟฟ้า-ประปา	1
รวม	28 อัตรากำลัง

ข. ฝ่ายฟื้นฟูและพัฒนา

	อัตรากำลัง (คน)
1. ผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายฟื้นฟูและพัฒนา	1
<u>งานเวชกรรมป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ</u>	
2. พยาบาลวิชาชีพ	2
3. พยาบาลเทคนิค	4

4. นักโภชนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์หรือการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	อัตรา (คน)	
5. คนครัว <u>งานส่งเสริมพัฒนาการเด็ก</u>	4	
6. นักประชาสงเคราะห์ <u>งานบริการเลี้ยงดูเด็ก</u>	11	
7. เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์	1	
8. พ่อบ้าน-แม่บ้าน	5	
9. พี่เลี้ยงเด็ก	50	
10. พนักงานซักฟอก	4	
	<u>รวม</u>	<u>86</u> อัตรา
ค. ฝ่ายสังคมสงเคราะห์		
1. ผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายสังคมสงเคราะห์ <u>งานวิเคราะห์และวางแผน</u>	1	
2. นักสังคมสงเคราะห์	2	
3. นักจิตวิทยา <u>งานทะเบียนประวัติ</u>	1	
4. นักสังคมสงเคราะห์	1	
5. เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ <u>งานติดตามประวัติเด็ก</u>	3	
6. นักสังคมสงเคราะห์	1	
7. เจ้าหน้าที่ประชาสงเคราะห์ <u>งานส่งเสริมและประสานงาน</u>	1	
8. นักประชาสงเคราะห์	1	
	<u>รวม</u>	<u>11</u> อัตรา
สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนทั้งหมด เท่ากับ	<u>125</u>	อัตรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานสงเคราะห์

๑. ฝ่ายบริหารงานสถานสงเคราะห์

ก. งานบริหารทั่วไป

- ด้านธุรการ รับส่งหนังสือราชการ
- ด้านสารบรรณ จัดเก็บเอกสาร การเดินหนังสือทั้งภายในและนอกสถานสงเคราะห์
- การเจ้าหน้าที่ อัตรากำลัง การเข้าออกของเวรยาม
- การเงินและบัญชี
- รวบรวมสถิติและรายงาน
- จัดเตรียมการประชุม
- การรับบริจาค
- การลงทะเบียนรับ จัดเก็บ เบิกจ่ายพัสดุ
- จัดระบบการพิมพ์หนังสือ
- การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่
- จัดการด้านอุบัติเหตุ การป้องกันอุบัติเหตุ
- คดูแลด้านสุขภาพภายในสถานสงเคราะห์

ข. งานบริการทั่วไป

- ด้านยานพาหนะ
- การจัดการความสะอาด เรียบร้อยของอาคารสถานที่ การตกแต่งสถานที่ให้สวยงามร่มรื่น
- ทำงานอยู่เวรยาม
- การรักษาความปลอดภัย
- การอำนวยความสะดวก คัดกรอง ช้อนแนะนำเบื้องต้นแก่ผู้มาติดต่อสถานสงเคราะห์
- การซ่อมบำรุงพัสดุครุภัณฑ์

ค. งานพัฒนาบุคลากร

- การพิจารณาคัดเลือกบุคลากร เข้ารับการฝึกอบรม
- สำนักรวบรวมปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรมของบุคลากร
- การปฐมนิเทศ การฝึกอบรมก่อนประจำการและระหว่างประจำการแก่เจ้าหน้าที่ตำแหน่ง

ต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร
- ปรับปรุงพัฒนาทิศทาง รูปแบบ หลักสูตรการฝึกอบรม
- การจัดระบบสวัสดิการ การบำรุงขวัญและกำลังใจ

ง. งานประชาสัมพันธ์

- รวบรวมข้อมูล จัดทำเอกสาร สื่อ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์งานของสถานสงเคราะห์
- ให้การต้อนรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ผู้สนใจและผู้มาเยี่ยมชมสถานสงเคราะห์
- ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของสถานสงเคราะห์
- ให้การนิเทศและดูแลการศึกษา การฝึกงานของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจอื่น ๆ

2. ฝ่ายฟื้นฟูและพัฒนา

ก. งานเวชกรรมป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ

- ดูแล ป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพอนามัยเด็กอ่อน
- การสร้างภูมิคุ้มกัน ฝ้าระวังโรคและโรคติดต่อ
- รักษาพยาบาลโรคภัยต่าง ๆ และสุขภาพอนามัย
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- ดูแลสุขภาพอนามัยในช่องปาก หู ตา
- บำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ
- ดูแลส่งเสริมค่านโภชนาการ
- ดูแลการจัดเตรียมนมและอาหาร เสริม

ข. งานส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

- ดูแลพัฒนาการ ชีว เด็กอ่อนทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ ตลอดจนด้านภาษา
- วางแผนด้านพัฒนาการ เด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้งการประเมินและติดตามผล
- ฝึกหัดทักษะด้านต่าง ๆ แก่เด็กอ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- แก้ไขปัญหาด้านพัฒนาการ ของ เด็กอ่อน
- เตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียน
- เตรียมความพร้อมเด็กก่อนจำหน่ายออกจากสถานสงเคราะห์

ค. งานบริการเลี้ยงดูเด็ก

- เลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต มีพัฒนาการครบทุกด้านอย่างเหมาะสมกับวัยด้วยความรัก ความอบอุ่นและบ่มเพาะอุปนิสัยที่ดีแก่เด็ก

- คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
- ดูแลการให้อาหาร นม อาหารเสริม
- ดูแลรักษาความสะอาดที่พัก เสื้อผ้า และของใช้ที่จำเป็นสำหรับเด็ก

3. ฝ่ายสังคมสงเคราะห์

ก. งานวิเคราะห์และวางแผน

- ตรวจสอบประวัติเด็ก
- ศึกษาวิเคราะห์สภาพของเด็กอ่อน เพื่อวางแผนและจัดระบบการให้บริการ เป็นรายบุคคล
- ตรวจสอบปัญหาและความบกพร่องของเด็ก refer ไปรับการแก้ไข รับการตรวจและ บำบัดรักษา

- แก้ไขปัญหาพฤติกรรมเด็กด้วยวิธีทางสังคมสงเคราะห์และจิตวิทยา
- ติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาลูก
- ทำการทดสอบและวัดผลทางจิตวิทยา
- ตรวจสอบและเตรียมที่จะให้เด็กไปอยู่กับครอบครัว (ครอบครัวเดิม/ครอบครัวทดแทน)
- จัดเตรียมประวัติ/เอกสาร/รูปถ่ายเด็ก เพื่อหาครอบครัวทดแทนให้เด็ก
- ให้คำแนะนำและรายละเอียดการเลี้ยงดูเด็กแก่ครอบครัวที่มารับเด็ก ทั้งชาวไทยและ

ชาวต่างประเทศ

- สัมภาษณ์/ให้คำแนะนำปรึกษาด้านสังคมสงเคราะห์/refer case
- พิจารณาย้ายเด็กไปสถานสงเคราะห์อื่น
- พิจารณาจัดหาเด็กให้ผู้มีจิตศรัทธาอุปถัมภ์เด็กด้วยเงินรายเดือน
- นำผู้ขออุปการะเด็กเข้าพิจารณาอุปการะ

ข. งานทะเบียนประวัติและทะเบียนราษฎร

- รับเด็ก ตรวจสอบเอกสาร นำเด็กเข้าห้องพัก ส่งประวัติเด็กให้พยาบาล/แพทย์
- รวบรวม/ติดตามเอกสาร จัดทำแฟ้มประวัติเด็กเป็นรายบุคคล
- ทำบัตรประวัติเด็ก (ท.ป.1)
- รายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก
- ทำสมุดทะเบียนประวัติเด็กตามปีงบประมาณ/ทะเบียนเด็กมีผู้ขออุปการะ
- สถิติเด็ก (รายวัน/รายงาน 15 วัน/รายงานประจำเดือน)
- บันทึกประวัติเด็กลงคอมพิวเตอร์
- ตรวจสอบและติดตามเอกสารทะเบียนราษฎร
- นำชื่อเด็กเข้าทะเบียนบ้าน/ขอเพิ่มชื่อเด็ก/แจ้งเกิด/แจ้งย้าย/แจ้งตาย
- ถ่ายรูปเด็ก (ติดแฟ้มประวัติ/บัตรประวัติ/ขอเพิ่มชื่อเด็ก/หาครอบครัว ส่งประกาศ

ทางสื่อมวลชน)

ค. งานติดตามประวัติเด็ก

- ตรวจสอบที่อยู่บิดามารดาเด็กจากสำนักทะเบียนกลาง
- เยี่ยมบ้าน เขียนรายงานการเยี่ยมบ้าน
- จัดทำประกาศเพื่อส่งให้สำนักงานเลขาธิการกรม/ส่งประกาศทางหนังสือพิมพ์ ส่ง

ประกาศทางวิทยุ

- ทำหนังสือ/ส่งเอกสาร ติดตามประวัติเด็กในต่างจังหวัด
- ทำสมุดทะเบียนการติดตามประวัติเด็ก
- ติดตามเยี่ยมบ้านและประสานงานหน่วยต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน เพื่อ

จัดหาบริการ สนับสนุนให้ครอบครัวสามารถรับเลี้ยงเด็กต่อไปได้

- รวบรวมผลการติดตามประวัติเด็กทั้งหมด
- ติดตามงาน/เร่งรัดงานปลดประสานข้อมูล (ประชาสงเคราะห์จังหวัด)
- ตรวจสอบ/วิเคราะห์ข้อมูล/สรุปเรื่องร้องรับการติดตามประวัติ

ง. งานส่งเสริมและประสานงาน

- ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องเด็ก (กองสงเคราะห์เด็กและ

บุคคลวัยรุ่น/กองคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก/ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม/สถานสงเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อื่น ๆ/ประชาสงเคราะห์จังหวัด/บ้านพักฉุกเฉิน/กรมตำรวจ/กรมการปกครอง/โรงพยาบาล/ศาล/
มูลนิธิ และองค์การเอกชน

- ประสานงานภายในสถานสงเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องเด็ก

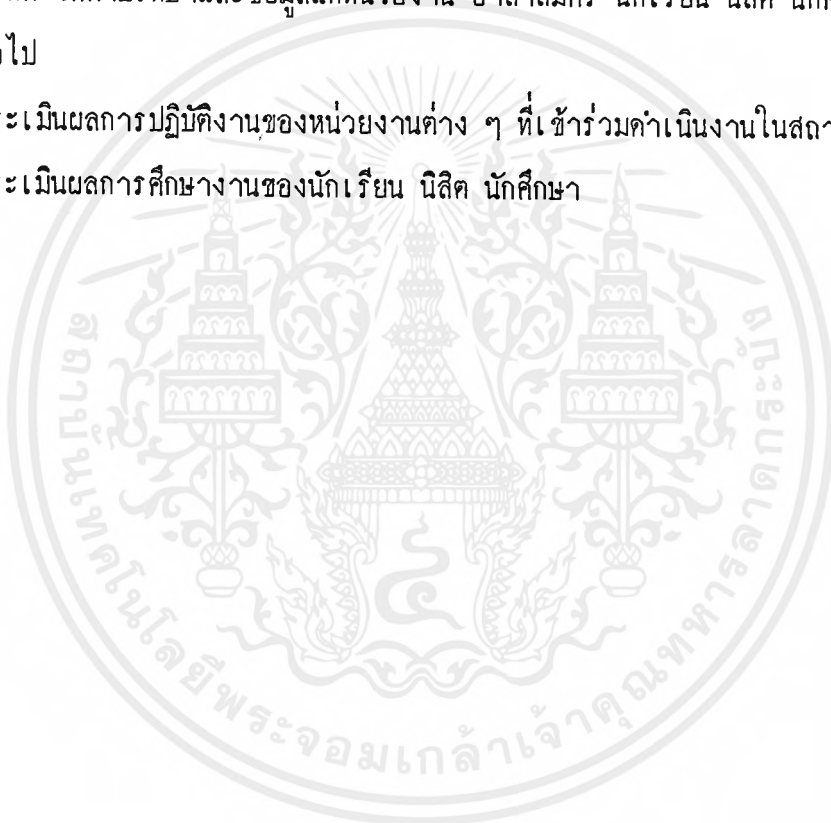
- ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปกครองเด็กและให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อเรื่องเด็ก ทั้งชาวไทยและ
ชาวต่างประเทศ

- ประสานงานกับอาสาสมัครชาวต่างประเทศที่มาช่วยเหลือเด็ก

- นิเทศ ให้คำปรึกษาและข้อมูลแก่หน่วยงาน อาสาสมัคร นักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจน
জনুস্নใจทั่วไป

- ประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมดำเนินงานในสถานสงเคราะห์

- ประเมินผลการศึกษางานของนักเรียน นิสิต นักศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายละเอียดการจัดภายในองค์ประกอบ และตำแหน่งที่เหมาะสม

ส่วนบริหาร ได้แก่

ฝ่ายบริหาร

ได้แก่ ห้องผู้ปกครอง จัดให้มีส่วนทำงาน ส่วนรับแขก ตู้และชั้นวางเอกสาร โดยให้คานหน้าที่ทำงานและของเลขานุการ

ห้องผู้ช่วยผู้ปกครอง จัดให้มีโต๊ะทำงานและชั้นเก็บเอกสารและมีที่ทำงานของผู้ช่วยอีก 2 คน

มีห้องประชุมและสัมมนา ใช้เป็นครั้งคราว เมื่อมีการนัดประชุมข้าราชการ หรือมีผู้เยี่ยมชม ประกอบด้วยกลุ่มโต๊ะและที่นั่งประชุม มีส่วนบริการอื่น เช่น มีห้องรับแขก สำหรับรับแขกประกอบด้วยชุด SOFA นอกจากนี้มี WC., STORAGE, PANTRY หน่วยให้ความรู้แก่เด็ก

ส่วนนี้อาจอยู่ชั้นบนได้ เพราะไม่ติดกับส่วน PUBLIC มากนัก

ฝ่ายธุรการ

ส่วนทำงานของฝ่ายหัวหน้าธุรการ ประกอบด้วยบริเวณของหัวหน้าธุรการ มีตู้ชั้นวางเอกสาร ทะเบียน และแฟ้มพัฒนาการเด็ก STORAGE

หน่วยสามัญ มีที่ทำงานของพนักงานพิมพ์ดีดเพื่อใช้รับส่ง ร่างและโต้ตอบหนังสือ มีเครื่องพิมพ์ดีด ถ่ายเอกสาร มีตู้จัดเก็บเอกสาร

งานทะเบียนและสถิติ ประกอบด้วย โต๊ะทำงานพนักงาน 3 ชุด และชั้นเก็บเอกสาร

ส่วนนี้รวมกันเป็น 1 กลุ่ม ควรอยู่ใกล้ทางเข้า เพื่อความสะดวกในการติดต่อและให้บริการ โดยมีชุดรับแขกเพื่อให้บริการกับผู้มาติดต่อ โดยส่วนนี้จะติดกับฝ่ายบริหาร

หน่วยพัสดุ

มีที่ทำงานของหัวหน้าฝ่ายและที่ทำงานของพนักงานในส่วนนี้อีก และมีห้องเก็บอุปกรณ์และวัสดุภัณฑ์ในห้องนี้ มีที่ติดต่อกับส่วนอื่น ๆ ได้ง่าย และติดต่อกับฝ่ายบริหาร มีที่ทำงานเจ้าหน้าที่ฝ่าย

หน่วยประชาสัมพันธ์

- เป็นส่วนด้านหน้าสุด เพื่อให้รายละเอียดมีที่ทำงานของฝ่ายติดต่อสอบถาม
พร้อมทั้งที่เก็บเอกสารเพื่อการเผยแพร่และกลุ่มโต๊ะทำงานของพนักงาน
- HALL จัดเป็นโถง ใช้เป็นจุด INFORMATION ต่อกับส่วนประชาสัมพันธ์ ประกอบ
ด้วยชุดรับแขกมีส่วนต้อนรับ มีชั้นโชน์และบอร์ดโชน์กิจกรรมของสถานสงเคราะห์
ส่วนนี้ CO กับ ADMINISTRATION สะดวกอยู่ใกล้ เห็นได้ชัดจากทางเข้า
  - WAITING จัดให้สำหรับผู้เยี่ยมชมหรือเอกชนผู้มาร่วมกิจกรรม นั่งพักเป็นส่วนพบปะสนทนา
  - AREA กับบุคคลากร อาจจะเป็น BUILT IN FURNITURE มีโทรทัศน์, น้ำดื่ม
ไว้คอยบริการ BOARD ประกาศความเป็นไปของสถานสงเคราะห์ มี WC.
ผู้ใหญ่และเด็กร่วมกัน
- ส่วนนี้ ควร FLEXIBLE สามารถกระจายคนไปตาม PUBLIC และ
ส่วนอื่นได้รวดเร็ว
- MEETING เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานสงเคราะห์ ออกมาในลักษณะห้อง
ROOM LECTURE, สัมนา แต่ดัดแปลงให้เป็นที่ใช้กิจกรรมอย่างอื่นได้ ส่วนนี้ต่อจาก
WAITING AREA ไปสู่สนาม หรือส่วนบริหารเด็ก

ส่วนสังคมสงเคราะห์

เป็นห้องสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ โดยมีโต๊ะทำงาน โต๊ะต้อนรับผู้มาใช้บริการ
การ มีที่เก็บเอกสาร ระเบียบประวัติและการติดตามผล เป็นส่วนที่ติดต่อกะหว่าง
ส่วนบริหารและส่วนพัฒนาเด็ก โดยผู้ติดต่อควรผ่านส่วนประชาสัมพันธ์ก่อน

ส่วนบริการ

- โรงครัว มีโต๊ะทำงานของแม่บ้านและผู้ช่วย มีส่วน COOKING ประกอบด้วย เตา
คู่เย็น, SINK, ที่เก็บขยะ PREPARING AREA & PANTRY ประกอบด้วย
COUNTER วางของ WASHING AREA ลักษณะแบบ SEMI OUTDOOR
มีชั้นฝั่งภาชนะ STORAGE เก็บของสด, ของแห้งและอุปกรณ์, ห้องโภชนา
การและ WC.
ส่วนนี้ใกล้กับ CANTEEN & LOADING มิดชิดและไม่รบกวนส่วนอื่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- โรงอาหารเด็ก ใช้บริการในส่วนศูนย์พัฒนาเด็ก, ประกอบด้วยส่วนรับประทานอาหาร, COUNTER จาน้ำและเตรียมอาหาร, อ่างล้างมือ, น้ำดื่ม WC. ส่วนกินขนม, และบริเวณ STAFF CONTROL ควรเชื่อมต่อกับ KITCHEN และ PANTRY โดยตรง และเชื่อมกับศูนย์พัฒนาเด็ก ไม่รบกวนส่วน OFFICE
- ที่จอดรถบริการ มีบริเวณ LOADING และ MAIN STORE เก็บของก่อนจ่ายไปยัง STORE ย่อยส่วนอื่น ควรใกล้ทางเข้า แต่ค่อนข้างมืดซิด และสามารถจ่ายไปยัง SERVICE ส่วนอื่นได้สะดวก
- ห้องซักผ้า จัดทั้งส่วนที่ใช้เครื่องซักผ้า และลานซัก-ตากผ้า (อาจจะร่วมบริเวณเดียวกับ KITCHEN) มีบริเวณรีดผ้า พับผ้า ซ่อมแซม CLOSET เก็บผ้าเป็นส่วน ๆ ส่วนนี้ควรมี JOINT กับ KITCHEN เพราะเป็นส่วนเปียกและเป็นส่วนที่ต้องการแดดเช่นกัน
- ห้องเครื่อง ประกอบด้วย MECHANICAL ROOM ที่รวม PUMP, SWITCH BOARD WATER STOCK ไว้เป็นส่วนเดียวกัน เพื่อสะดวกในการควบคุม
- ห้องพักเจ้าหน้าที่ นั่งพักผ่อนประกอบด้วย WC. LOCKER เป็น CENTER ของ STAFF
- ห้องขนนม เป็นส่วนครัว เตรียมเฉพาะเรื่องขนนม มีห้องโภชนาการ ประกอบด้วยเตาอุ่นนมที่มีหม้อกวนหมุ่ มีตู้สำหรับเก็บนม และอาหารเสริมรวม ทั้งตู้เย็น ส่วนนี้ควรติดต่อกับครัวและบริเวณส่วนพักของเด็กได้โดยง่าย และใกล้กับ LOADING เพื่อรับนมได้จากการนำส่งทาง SERVICE

ส่วนบริบาลเด็ก ประกอบด้วย

- **บริเวณนอน** เป็นที่นอนแบบเตียงสำหรับเด็กอายุ 0-2 ปี และอาจจะเป็นแบบนอนกับพื้น ปู และพรมที่นอนโดยมี STORAGE หรือ CLOSET เป็นที่เก็บ (ซึ่งพื้นที่นี้ สามารถปรับทำกิจกรรมบางอย่างเล็ก ๆ ได้ เช่น ใช้นั่งรับประทานของว่าง เล่นกิจกรรม BASIC ฯลฯ) ควรมีชั้นหรือตู้เพื่อเก็บที่นอนประเภทพูก หมอน ผ้าห่ม อุปกรณ์เล่นเป็นสัดส่วนที่เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง
- **บริเวณห้องน้ำ และแต่งตัว** ส่วนนี้ มีบรรยากาศอบอุ่น คล้ายบ้านเพื่อการพักผ่อน ประกอบด้วยส่วนอาบน้ำ เป็นแบบทั้งอาบน้ำเดียวกับชักโครก และอาบนำหุ้มได้ โดยตัดอาบจากกระบะ ส่วน WC. เป็นทั้งแบบชักโครกและล้างซึม, ส่วนแต่งตัว เป็นที่ว่าง ซึ่งจัดส่วนหนึ่งเป็นกระจกและ COUNTER วางเครื่องอาบนำพวกสบู่ แปรง ผ้าเช็ดตัว ควรจัดแบบ OPEN เพื่อดูแลให้ได้ทั่วถึงและคำนึงถึงความปลอดภัย
- **บริเวณ SEMI-OUTDOOR MULTI-PURPOSE** อาจจะจัดได้คานหน้าหรือคานหลังห้อง มีส่วนพักผ่อนของพี่เลี้ยง ซึ่งสามารถดูแลเด็กได้ทั้งใน และนอกห้อง มีชั้นวางรองเท้า และควรมีอ่างล้างมือและมิน้ำดื่มไว้บริการก่อนเข้าห้องส่วนนี้ ควรมีบรรยากาศร่มรื่น และ FLEXIBLE เป็นตัวเชื่อมระหว่างห้องเรียนกับสนาม
- **อื่น ๆ** STORAGE เก็บของเล่น, ส่วนเตรียมอุปกรณ์, ที่พักพี่เลี้ยง

ส่วนพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย

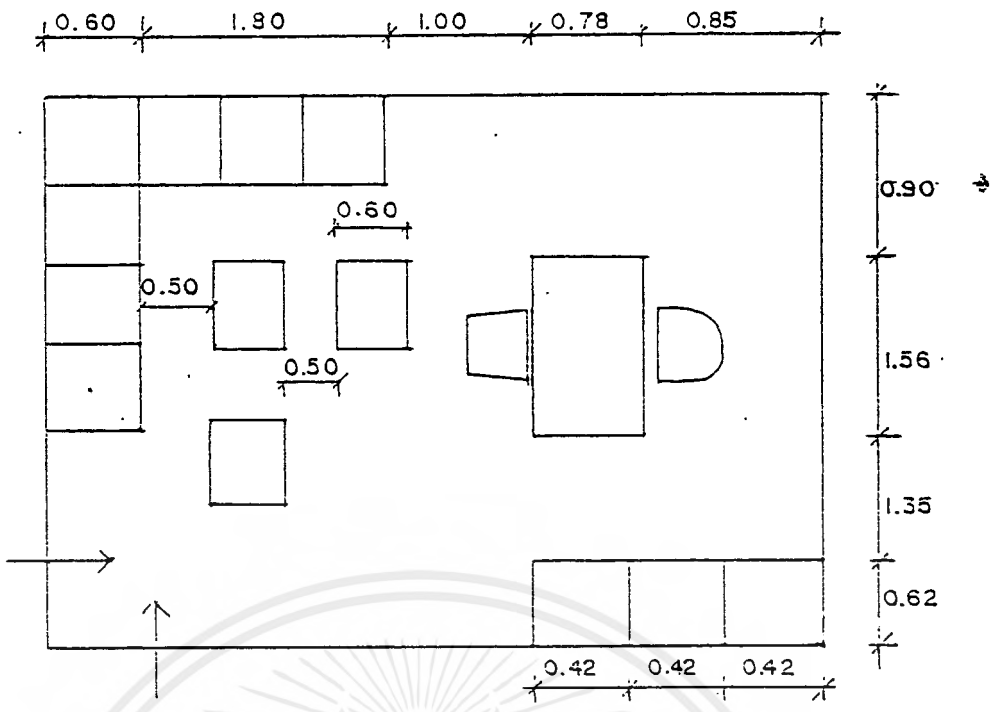
- **ห้องพัฒนาการเด็ก 1-3 ขวบ** มีมุมหนังสือ มุมต่อบล็อก มุมของเล่นและตุ๊กตา มุมหม้อข้าวหม้อแกง มุมต่อภาพ จัดพื้นที่ต่อเนื่องกัน โดยจะเว้นพื้นที่กลางห้อง เพื่อเด็กได้วิ่งเล่นได้บ้าง ห้องนี้ใกล้เคียงกับห้องนอนเด็ก เพื่อมาใช้ห้องพัฒนาการได้สะดวก และต่อเนื่องกับสนามเด็กเล่นด้วย
- **ห้องพัฒนาการเด็ก 3-5 ขวบ** มีมุมหนังสือ มุมต่อบล็อกและภาพ มุมศิลปะ มุมแต่งตัว และตุ๊กตา มุมหม้อข้าวหม้อแกง และมีห้องน้ำด้วย ห้องนี้จะอยู่ต่อเนื่องกับห้องนอนเด็ก ซึ่งเด็กสามารถมาใช้ห้องได้สะดวก และต่อเนื่องกับสนาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
เด็กเล่นด้วย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

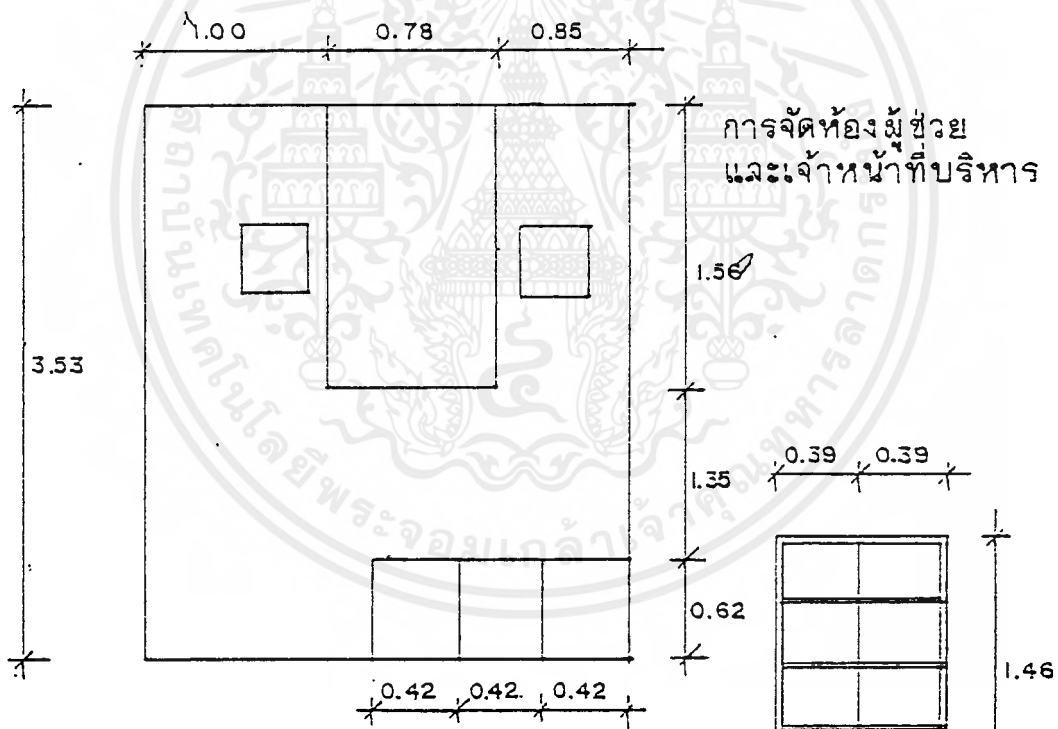
- ห้องกายภาพบำบัดและพลศึกษา เป็นห้องที่ใช้สำหรับกระตุ้นการใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเด็ก ส่วนนี้ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ต่อเนื่องกับห้องพัฒนาการเด็ก และห้องนอนเด็ก

ส่วนสนับสนุนโครงการ

- โถงอเนกประสงค์ เป็นบริเวณที่สำหรับการจัดแสดงของเด็ก ในช่วงวันสำคัญหรือกิจกรรมเฉพาะของสถานสงเคราะห์ ซึ่งคนภายนอกสามารถมาร่วมกิจกรรมได้ จึงควรอยู่บริเวณที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก จากลานอเนกประสงค์หรือที่จอดรถ
- ห้องพยาบาลและทำงานแพทย์ เป็นห้องที่ทำกายภาพบำบัดเด็ก และพักผ่อนอาการป่วยของเด็ก จึงควรอยู่ในบริเวณที่ห้องนอนเด็กแต่ละห้องสามารถเดินมาได้สะดวก และต่อเนื่องกับบริเวณลานอเนกประสงค์ หรือที่จอดรถเพื่อในกรณีเด็กป่วยฉุกเฉินสามารถพาเด็กไปโรงพยาบาลได้สะดวก
- ที่พักข้าราชการและเจ้าหน้าที่ เป็นที่พักแบบอาคารสูงหรือแยกเป็นหลัง ๆ ก็ได้
- สนามเด็กเล่น เป็นบริเวณสำหรับเด็กวิ่งเล่น มีเครื่องเล่นต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของวัยเด็ก สนามเด็กเล่น ต้องเป็นพื้นที่ต่อเนื่องกับห้องนอน และพัฒนาการเด็ก เพื่อเด็กพาเล่นได้สะดวก
- สระว่ายน้ำ เป็นสระตื้น ๆ ลึกเพียง 50 ซม. ควรอยู่บริเวณที่ต่อเนื่องกับสนามเด็กเล่น ต้องมีผนังหรือรั้วกันเพื่อไม่ให้เด็กเข้ามาสระได้โดยไม่ได้รับอนุญาต

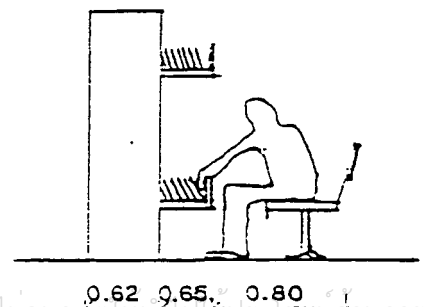
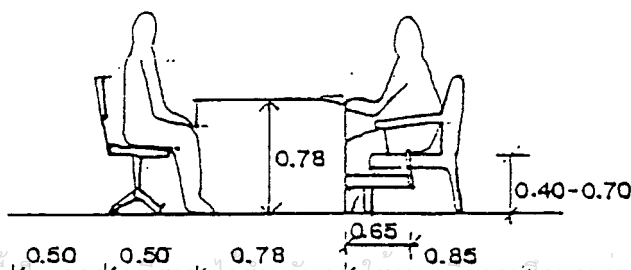

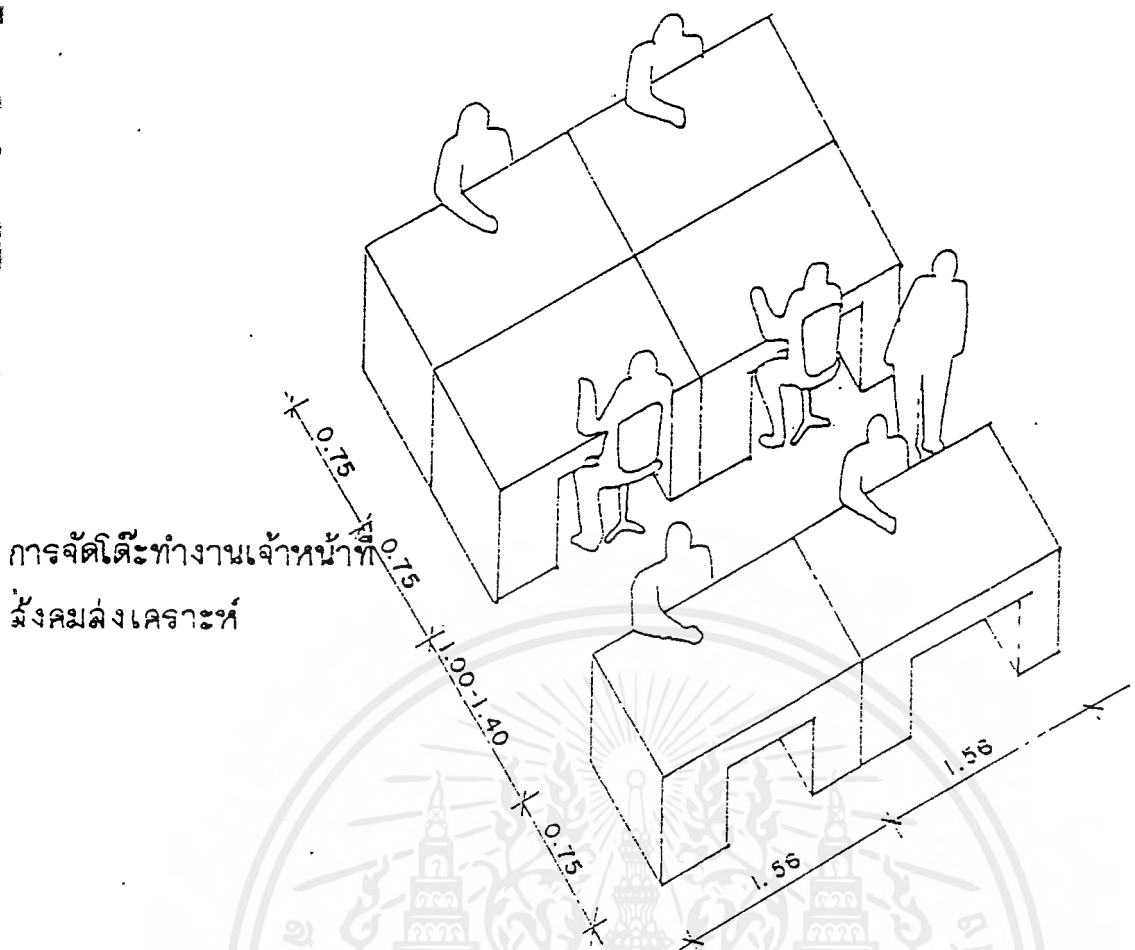
การจัดห้องผู้ปกครอง

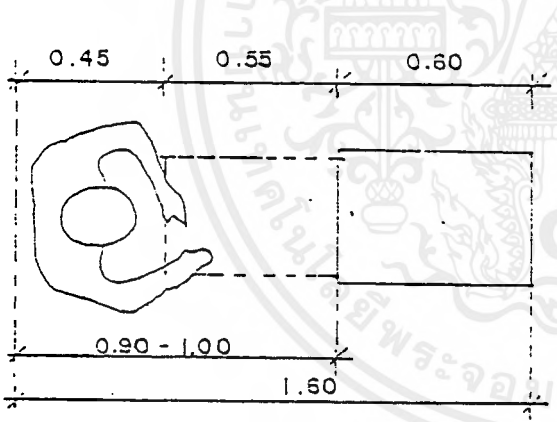
การจัดห้องผู้ช่วย และเจ้าหน้าที่บริหาร

ขนาดเฟอร์นิเจอร์ และการจัด

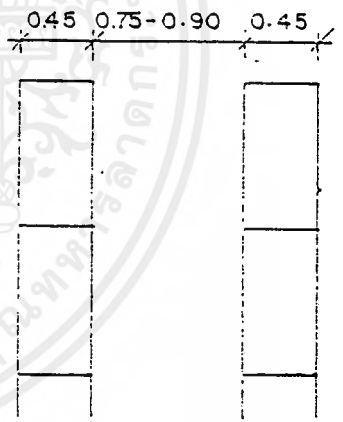

การจัดโต๊ะทำงานเจ้าหน้าที่
ฝั่งคนฝั่งเคาน์เตอร์

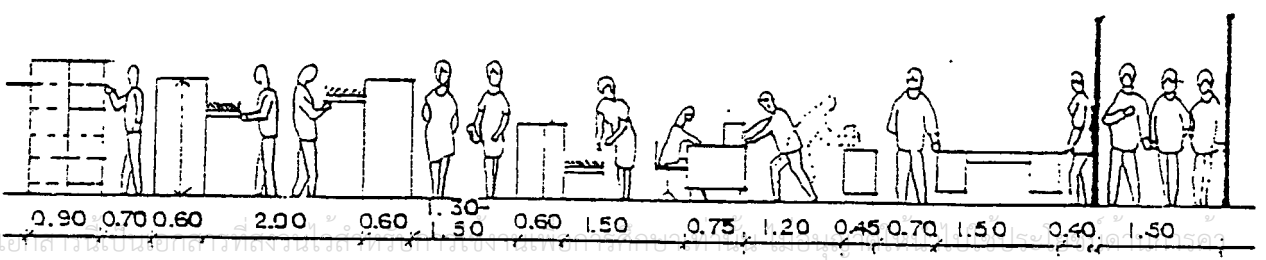

การปิดเปิดตู้เอกสาร

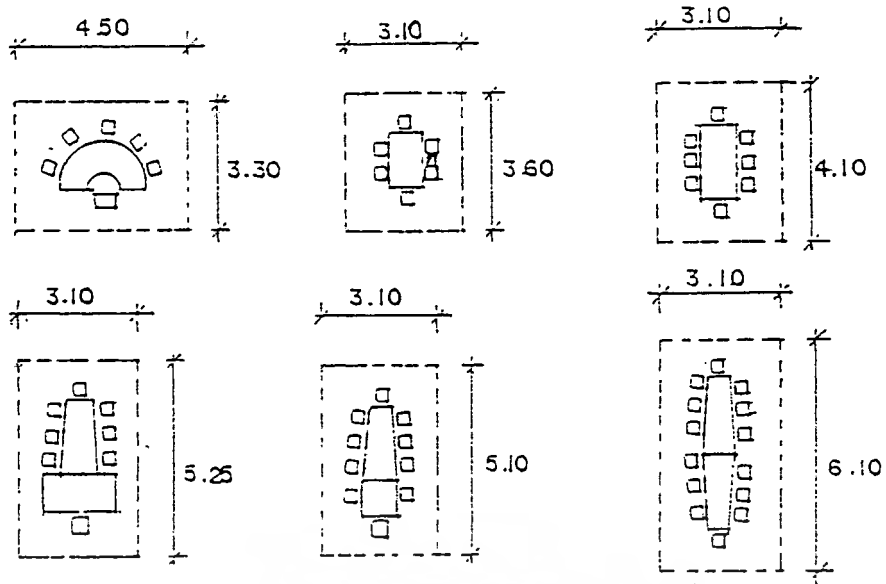

การจัดระยะห่างตู้เอกสาร

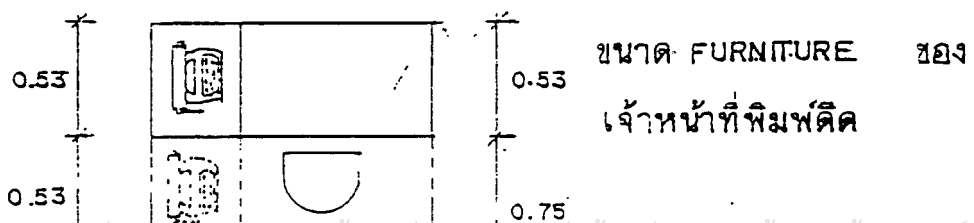
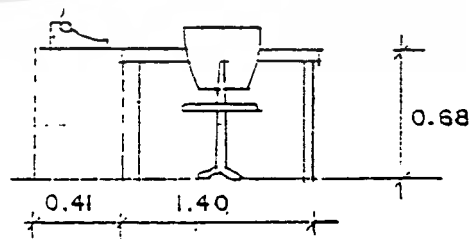
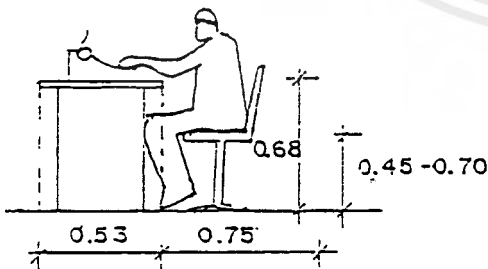
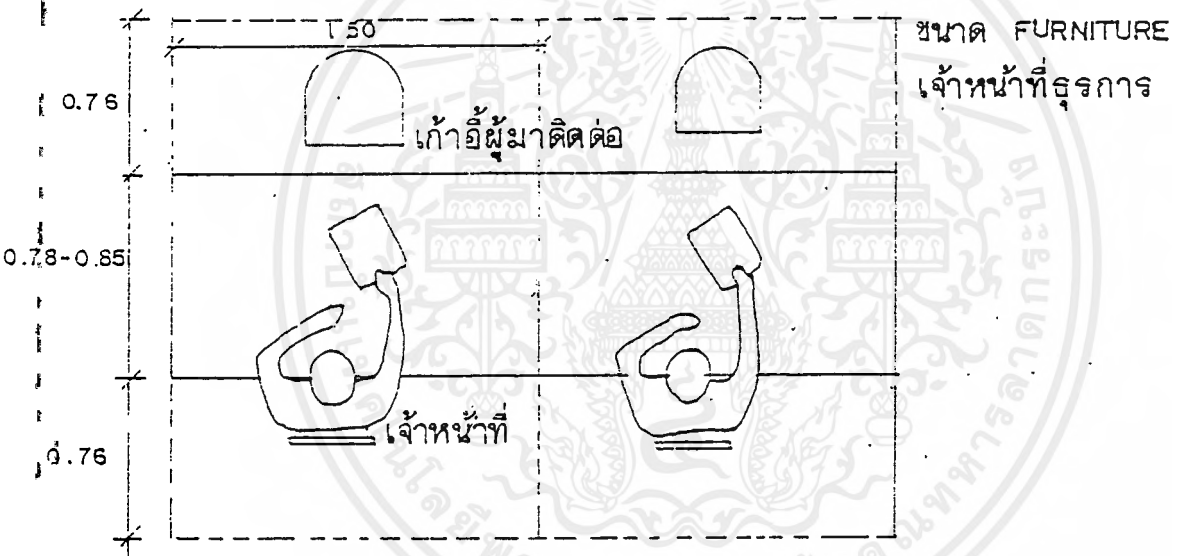
ระยะและเนื้อที่การทำงานของเจ้าหน้าที่ธุรการและมาชอื่น ๆ

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

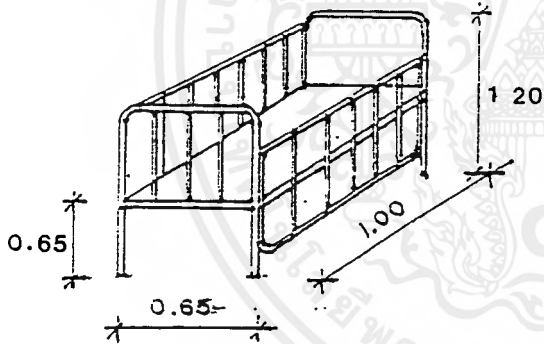
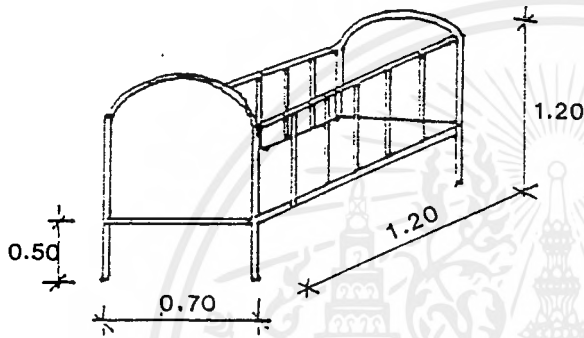
การจัดห้องประชุมเล็ก (CONFERENCE ROOM)

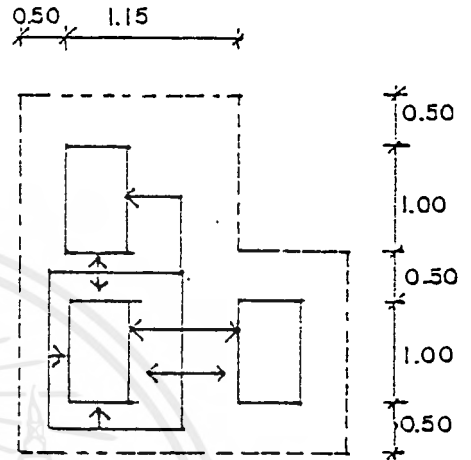
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดเตียงและการจัดเตียงสำหรับเด็กแรกเกิด - 2 ขวบ .

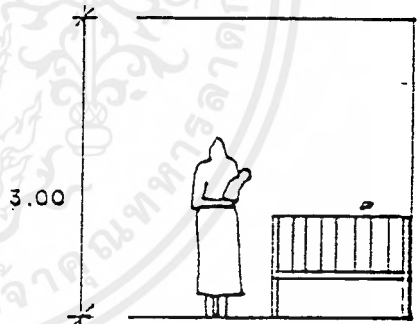
เตียงนอนเด็ก 1 - 2 ขวบ

เตียงนอนเด็กแรกเกิด - 1 ขวบ

การจัดเตียงนอนเด็กต้องการ
เนื้อที่โดยรอบ

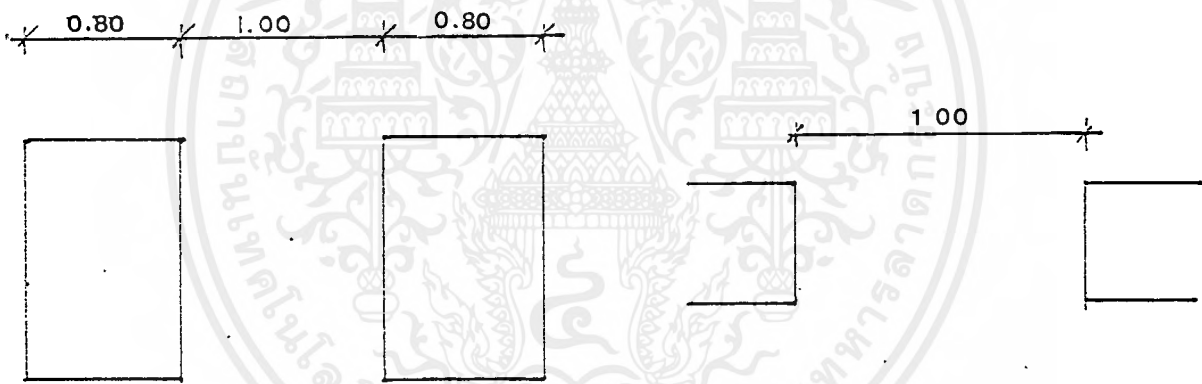
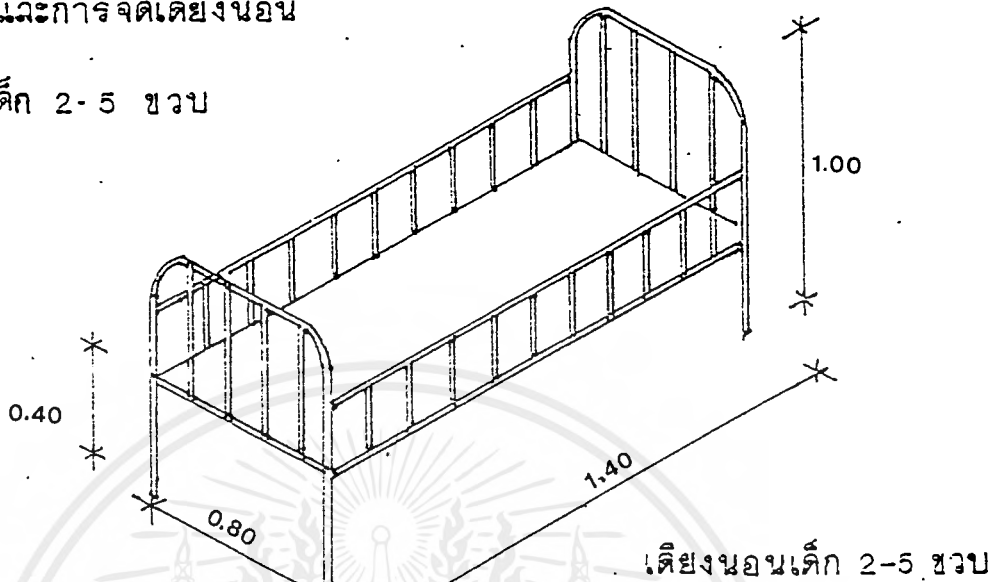

VOLUMN ของ SPACE

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดเตียงนอนและการจัดเตียงนอน

จำนวนพักอาศัยเด็ก 2-5 ขวบ

การจัดวางเตียงนอนเด็ก 2-5 ขวบ

รายละเอียดพื้นที่ใช้สอย

ก. ส่วนบริหาร

1. ห้องผู้ปกครอง เป็นผู้บริหารระดับสูงของสถานสงเคราะห์ ซึ่งมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก และต้องมีแขกบ่อย ต้องมีความสะดวกสบายพอสมควร (อาจมีห้องน้ำส่วนตัว) ส่วนประกอบภายในได้แก่

- โต๊ะทำงานขนาดใหญ่ พร้อมเก้าอี้
- เก้าอี้สำหรับผู้มาติดต่อ 2 ตัว
- ตู้เก็บเอกสาร 2 ชุด
- ชุดรับแขก 1 ชุด
- อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 30 ตารางเมตร

2. ห้องผู้ช่วยผู้ปกครองฝ่ายบริหาร เป็นผู้บริหารของสถานสงเคราะห์ ส่วนประกอบได้แก่

- โต๊ะทำงาน พร้อมเก้าอี้
- เก้าอี้สำหรับผู้มาติดต่อ 2 ตัว
- ตู้เก็บเอกสาร 2 ชุด
- ชุดรับแขก 1 ชุด (ชุดเล็ก)

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 25 ม²

3. ส่วนทำงานธุรการ (10 อัตรา) ความต้องการพื้นที่ใช้สอยขึ้นอยู่กับการจัดระบบบริหาร สามารถแยกได้ ดังนี้ คือ ธุรการ, การเงินและบัญชี, พัสดุ, ประชาสัมพันธ์และพัฒนาบุคคล ส่วนประกอบได้แก่

- โต๊ะทำงาน (ตามจำนวนคน) พร้อมเก้าอี้
- เก้าอี้สำหรับผู้มาติดต่อ
- ที่วางเครื่องอัดสำเนา
- ตู้เก็บเอกสาร
- ตู้เก็บของ เครื่องมือและเครื่องใช้
- โต๊ะคอมพิวเตอร์และเก้าอี้

4. โถงต้อนรับ ส่วนประกอบได้แก่

- ที่นั่งพัก

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 100 ม²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. ส่วนสังคมสงเคราะห์

1. ห้องผู้ช่วยผู้ปกครอง เป็นผู้บริหารของสถานสงเคราะห์ ส่วนประกอบได้แก่
  - โต๊ะทำงานพร้อมเก้าอี้
  - เก้าอี้สำหรับผู้มาติดต่อ 2 ตัว
  - ตู้เก็บเอกสาร 1 ชุด
  - ชุดรับแขก 1 ชุด (ชุดเล็ก)คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 25 เมตร²
2. ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ ส่วนประกอบได้แก่
  - โต๊ะทำงาน (ตามจำนวนเจ้าหน้าที่ 11 อัตรา) พร้อมเก้าอี้
  - เก้าอี้ผู้มาติดต่อ
  - โต๊ะวางคอมพิวเตอร์
  - ตู้เก็บเอกสารคิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 64 เมตร²
3. ห้องเก็บเอกสารและเก็บของ ส่วนประกอบได้แก่
  - ชั้นเก็บของและเอกสาร
  - ตู้เก็บของและเอกสารคิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 16 เมตร²
4. ส่วนต้อนรับ ส่วนประกอบได้แก่
  - ชุดรับแขก
  - ตู้เก็บของคิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 20 เมตร²
5. ส่วนที่นั่งปรึกษา ส่วนประกอบได้แก่
  - โต๊ะและเก้าอี้
  - ชั้นวางของคิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 20 เมตร²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ห้องประชุมย่อย ส่วนประกอบได้แก่

- โต๊ะและเก้าอี้ประชุม
- ชั้นวางของ

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 24 เมตร²

รวมพื้นที่ใช้สอยส่วนสังคมา เท่ากับ 169 ม²

7. ส่วนพักคอย ส่วนประกอบได้แก่

- ชุดรับแขก
- โต๊ะรับแขก
- ชั้นวางของ

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 50 ม²

8. ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่ ส่วนประกอบได้แก่

- โต๊ะและเก้าอี้
- ตู้เก็บของ, ตู้ลอย
- ที่ก้นน้ำดื่ม
- อ่างล้างจาน

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 24 ม²

ค. ส่วนบริหารเด็กและพัฒนาการเด็ก แบ่งตามอายุของเด็ก ได้ดังนี้คือ

- 1.1 ส่วนนอนเด็กอายุ 0-12 เดือน จำนวน 88 คน
- ใช้พื้นที่ 1.5 ตารางเมตร/คน
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 132 ม²
- 1.2 ส่วนนอนเด็กอายุ 1-3 ปี จำนวน 76 คน
- ใช้พื้นที่ 2.0 ตารางเมตร/คน
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 152 ม²
- 1.3 ส่วนนอนเด็กอายุ 3-6 ปี จำนวน 72 คน
- ใช้พื้นที่ 2.5 ตารางเมตร/คน
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 180 ม²
- 1.4 ส่วนพัฒนาการเด็ก 1-3 ขวบ ประกอบด้วย
- มุมหนังสือ
- มุมต่อบล็อก
- มุมของเล่นและตุ๊กตา
- มุมหม้อข้าวหม้อแกง
- มุมต่อภาพ
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 75 ม² (คิดพื้นที่ 2.5 ม²/คน)
- 1.5 ส่วนพัฒนาการเด็ก 3-5 ขวบ ประกอบด้วย
- มุมหนังสือและวีดีโอ
- มุมศิลปะ
- มุมต่อบล็อกและภาพ
- มุมแต่งตัวและตุ๊กตา
- มุมหม้อข้าวหม้อแกง
- ห้องเก็บของ, ห้องน้ำ
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 150 ม² (คิดพื้นที่ 3 ม²/คน)
- 1.6 ที่เล่นและทานอาหารว่าง จำนวน 9 ห้อง
- ใช้พื้นที่ 30 ม²/ยูนิต
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 270 ม²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 บริเวณเตรียมอาหาร จำนวน 9 ห้อง

- ใช้พื้นที่ 6.25 ม²/ยูนิต

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 70 ม²

1.8 ห้องน้ำ-ส้วมเด็ก จำนวน 9 ห้อง

- ใช้พื้นที่ 25 ม²/ยูนิต

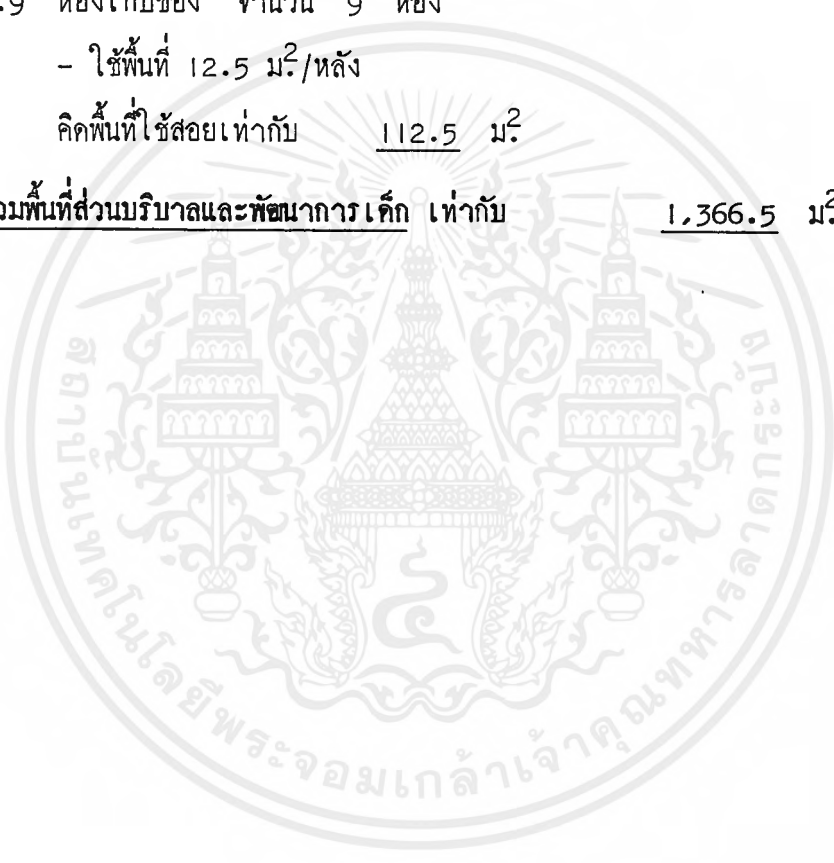
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 225 ม²

1.9 ห้องเก็บของ จำนวน 9 ห้อง

- ใช้พื้นที่ 12.5 ม²/หลัง

คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 112.5 ม²

รวมพื้นที่ส่วนบริหารและพัฒนาการเด็ก เท่ากับ 1,366.5 ม²

ง. ส่วนสนับสนุนโครงการ

1. โรงอเนกประสงค์ เป็นโรงที่ไม่ใช้เครื่องปรับอากาศ มีความจุได้ 120 คน
- ใช้พื้นที่ 1.0 ม²/คน
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 120 ม²
2. ห้องพยาบาลและทำงานแพทย์ ประกอบด้วย
- เตียงเด็กจำนวน 38 เตียง
- ห้องตรวจโรคและทำงานแพทย์
- ห้องเก็บยาและจ่ายยา
- ห้องนำส้วม
- ส่วนเตรียมอาหาร
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 520 ม²
3. บ้านพักข้าราชการและเจ้าหน้าที่ จำนวน 24 ยูนิท
- ใช้พื้นที่เท่ากับ 34 ม²/ยูนิท
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 816 ม²
4. ห้องกายภาพบำบัดและพลศึกษา เป็นห้องที่ใช้ฝึกเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายเด็ก โดยเฉพาะกล้ามเนื้อขา ภายในห้องประกอบด้วยอุปกรณ์ช่วยเดิน อุปกรณ์ัจจัยและอื่น ๆ ที่ช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อ อีกทั้งมีตู้เก็บของและชั้นวางของ
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 150 ม² (รวมส่วนทำงานพัฒนากร)
5. สนามเด็กเล่น เป็นสนามหญ้า สนามทราย สนามปูน ประกอบกัน เพื่อให้เกิดพื้นที่ที่หลากหลายแต่เด็กจะชอบเล่นสนามทรายหรือกระบะทรายที่สุด
- ใช้พื้นที่ 4.32 ม²/คน จำนวนเด็กที่วิ่งเล่นในสนามได้อายุ 1 ขวบขึ้นไป
จำนวนประมาณ 160 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 700 ม² นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. ลานอเนกประสงค์ เป็นลานหน้าอาคารส่วนบริหารที่เชื่อมต่อกับที่จอดรถ
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 800 ม²
7. ลานน้ำพุ เป็นลานใต้ถุนอาคารนอนเด็ก 1-3 ชั้น
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 225 ม²
8. สระว่ายน้ำ เป็นสระลึกเพียง 50 ซม.
คิดพื้นที่ใช้สอยเท่ากับ 185 ม²

รวมพื้นที่ส่วนสนับสนุนโครงการ เท่ากับ 3,516 ม²

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยขององค์ประกอบ

ELEMENT	No. OF USER	No. OF UNITS	AREA/USER OR AREA/UNITS	TOTAL AREA m ²	REFERENCE
1. ส่วนบริหาร				458.00	
- ห้องผู้ปกครอง	1	1	30.00	30.00	
- ห้องผู้ช่วยฯ	1	1	25.00	25.00	
- ส่วนทำงานธุรการ	10	1	50.00	50.00	
- ห้องประชุมใหญ่	75	1	1.00	75.00	
- ห้องเก็บเอกสารและ เก็บของ	-	1	20.00	20.00	
- ห้องประชุมย่อย	6	1	2.32	14.00	
- ส่วนพักคอย	-	1	50.00	50.00	
- ห้องน้ำ-ส้วม	-	2	35.00	70.00	
- โถงต้อนรับ	50	1	100.00	100.00	
- ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่	-	1	24.00	24.00	
2. ส่วนสังคมสงเคราะห์				216.00	
- ห้องผู้ช่วย	1	1	25.00	25.00	
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่	11	1	64.00	64.00	
- ห้องเก็บของและ เอกสาร	-	1	16.00	16.00	
- ส่วนที่นั่งปรึกษา	-	1	20.00	20.00	
- ส่วนต้อนรับ	10	1	2.00	20.00	
- ส่วนทำงานเจ้าหน้าที่ พัฒนาการ	11	1	5.00	55.00	
- ห้องประชุมย่อย	8	1	2.00	16.00	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ELEMENT	No. OF USER	No. OF UNITS	AREA/USER OR AREA/UNITS	TOTAL AREA m ²	REFERENCE
3. ส่วนบริหารเด็กและ พัฒนาการเด็ก				1,366.50	
- นอน 0-12 เดือน	88	2	1.50	132.00	
- นอน 1-2 ขวบ	76	3	2.00	152.00	
- นอน 3-6 ขวบ	72	4	2.50	180.00	
- ที่เล่นและอาหารว่าง	-	9	30.00	270.00	
- บริเวณเตรียมอาหาร	-	9	6.25	70.00	
- ห้องน้ำ-ส้วมเด็ก	-	9	25.00	225.00	
- ห้องพัฒนาการเด็ก 1-3 ขวบ	30	1	2.50	75.00	
- ห้องพัฒนาการเด็ก 3-5 ขวบ	50	1	3.00	150.00	
- ห้องเก็บของ	-	9	12.50	112.50	
4. ส่วนสนับสนุนโครง การ				3,516.00	
- โถงอเนกประสงค์	120	1	1.00	120.00	
- ห้องพยาบาลและ ทำงานแพทย์	38	2	260.00	520.00	
- บ้านพักข้าราชการ	64	32	34.00	816.00	
- ห้องกายภาพบำบัด และพลศึกษา	-	-	150.00	150.00	
- สนามเด็กเล่น	160	1	4.32	700.00	
- ลานอเนกประสงค์	-	-	800.00	800.00	
- ลานน้ำพุ	-	-	225.00	225.00	
- สระว่ายน้ำ	-	-	185.00	185.00	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ภายนอก
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ELEMENT	No. OF USER	No..OF UNITS	AREA/USER OR AREA/UNITS	TOTAL AREA m ²	REFERENCE
5. ส่วนบริการ				1,191.00	
- โรงครัว	-	1	150.00	150.00	
- โรงอาหารเด็ก	120	1	1.50	180.00	
- ห้องซงนม	-	1	120.00	120.00	
- ห้องซักฟอก	-	1	130.00	130.00	
- บริเวณตากผ้า	-	1	60.00	60.00	
- โรงเก็บพัสดุ	-	1	100.00	100.00	
- ห้องเก็บขยะ	-	1	50.00	50.00	
- ที่จอดรถบริการ	-	3	25.00	75.00	
- ที่จอดรถบัส	-	2	45.00	90.00	
- ที่จอดรถยนต์	-	18	15.00	270.00	
- ห้องพักเจ้าหน้าที่	-	-	50.00	50.00	
- ที่จอดรถมอเตอร์ไซด์	-	8	2.00	16.00	
1. ส่วนบริหาร				458.00	
2. ส่วนสังคมสงเคราะห์				216.00	
3. ส่วนบริหารเด็ก และพัฒนาการเด็ก				1,366.50	
4. ส่วนสนับสนุนโครงการ				3,510.00	
5. ส่วนบริการ				1,191.00	
			รวม	6,747.50	
			คิด CIR. 25%	1,687.00	
			<u>รวมพื้นที่ทั้งหมด</u>	<u>8,434.50</u>	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

การจัดตั้งโครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน สิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาเป็นอันดับแรกๆ คือ "สถานที่ตั้งโครงการ" โดยต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกี่ยวข้อง และมีผลกระทบต่อโครงการ รวมทั้งส่งเสริมบรรยากาศการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กให้บรรลุผลเต็มที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ

ก. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม

- อยู่ในย่านที่พักอาศัยหรืออยู่ในเขตที่ต่อเนื่องย่านที่พักอาศัย เช่น หมู่บ้าน
- อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมใกล้ที่ตั้ง ไม่อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรมหรือสกปรกโสโครก สุสาน ป่าช้า เป็นต้น
- อยู่ในบริเวณใกล้สถานที่ราชการและสถานพยาบาล เช่น สถานีตำรวจ , โรงพยาบาล ที่ว่าการเขต , โรงพยาบาล , ศูนย์อนามัย เป็นต้น
- อยู่ในบริเวณที่เงียบสงบ ไม่พลุกพล่าน เช่น ไม่อยู่ใกล้สถานีขนส่ง ไม่อยู่ใกล้สถานีรถไฟหรือทางรถไฟ เป็นต้น

ข. ความสัมพันธ์กับสภาพการจราจร

- อยู่ในบริเวณที่สามารถเข้าถึงโครงการได้สะดวก แต่ไม่ควรอยู่ติดถนนใหญ่เพราะจะเกิดปัญหามลภาวะทางเสียงและอากาศ
- อยู่ในบริเวณที่มีสภาพผิวการจราจรดี ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อหรือขรุขระ
- อยู่ในย่านไม่มีการจราจรพลุกพล่าน เช่น ไม่อยู่ใกล้บริเวณสี่แยก ไม่อยู่ในย่านพาณิชย์

ค. ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

- อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของโครงการ
- อยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง ไม่เป็นแอ่งน้ำหรือที่ขังน้ำ
- อยู่บริเวณที่ราบ ไม่เป็นป่าหรือคันไม้สูงมาก

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการเลือกที่ตั้งโครงการคือ มีสาธารณูปโภคที่พร้อม น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ อีกทั้งบริเวณที่ตั้งโครงการมีแนวโน้มในการพัฒนาเป็นที่พักอาศัยในอนาคต

จากเกณฑ์ในการเลือกที่ตั้งโครงการ สรุปได้ดังนี้

- ที่ตั้งโครงการอยู่ในย่านที่เหมาะสม
- อยู่ในย่านที่รู้จักกันดี สามารถสังเกตได้ง่าย
- อยู่ในบริเวณย่านที่อยู่อาศัยและไม่พลุกพล่านเกินไป
- อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีมลภาวะ
- อยู่ในบริเวณที่มีความร่มรื่นเหมาะกับเด็กในสถานสงเคราะห์
- มีความสะดวกในการเข้าถึงโครงการ
- ระบบสาธารณูปโภคมีความพร้อมสมบูรณ์
- เป็นบริเวณที่น้ำท่วมไม่ถึง และไม่เป็นแอ่งน้ำมาก่อน
- ห่างไกลหรือไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ในย่านที่ตั้งโครงการ
- ห่างไกลจากแหล่งอบายมุขต่างๆ เช่น แหล่งโสเภณี, การพนัน
- อยู่ใกล้กับสถานที่ราชการ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ที่ว่าการเขต

การวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาที่ตั้งโครงการ SITE A,B และ C

* ที่ตั้งและขนาด

SITE A

ตั้งอยู่ถนนนวมินทร์ (กิโลเมตรที่ 5), ซอยโพธิ์แก้ว เขตวังทอง
กลาง กรุงเทพฯ มีขนาดที่ดินประมาณ 155 100 เมตร² หรือ
ประมาณ 9.4 ไร่

SITE B

ตั้งอยู่ถนนประชาอุทิศ (ใกล้แยกเม้งจ่าย) กรุงเทพฯ มีขนาด
ที่ดินประมาณ 105 85 เมตร² หรือประมาณ 6 ไร่

SITE C

ตั้งอยู่ถนนลาดพร้าว ซอยลาดพร้าว 101 เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ
มีขนาดที่ดินประมาณ 84 120 เมตร² หรือประมาณ 6.3 ไร่

* สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

SITE A

เงียบสงบร่มรื่น อยู่ในย่านที่พักอาศัย ด้านข้างและด้านหลัง
ของที่ตั้งเป็นส่วนผัก ด้านหน้าที่ตั้งเป็นโครงการบ้านจัดสรร

SITE B

มีความพลุกพล่านของการจราจรพอสมควร เนื่องจากอยู่ใกล้
บริเวณสี่แยก ด้านหน้าและหลังเป็นสนามซ้อมตีกอล์ฟ ด้านข้าง
เป็นที่พักอาศัยตึกแถว

SITE C

มีความเงียบสงบพอสมควร เนื่องจากอยู่ในซอยค่อนข้างลึกแต่
ถนนมีสี่ช่องทางจึงทำให้มีรถราวิ่งพอสมควร ด้านหน้าเป็นตึกแถว
ด้านหลังเป็นอพาร์ทเมนท์ ด้านข้างที่ตั้งเป็นโครงการจัดสรร

* การเข้าถึงบริเวณที่ตั้ง

SITE A

มีถนนด้านหน้าและด้านข้างเป็นซอยกว้าง 8 เมตร ด้านหน้าเป็น
ซอยเชื่อมกับถนนนวมินทร์ ที่ตั้งอยู่ลึกจากถนนประมาณ 600 เมตร

SITE B

มีถนนด้านหน้าสี่ช่องทางกว้างประมาณ 14 เมตร อยู่ห่างจากแยก
เม้งจ่ายประมาณ 200 เมตร

SITE C

มีถนนด้านหน้าสี่ช่องทางกว้างประมาณ 14 เมตร อยู่ห่างจากถนน
ลาดพร้าวประมาณ 2 กิโลเมตร (อยู่ซอยลาดพร้าว 101)

* สถานที่ราชการและสถานที่สำคัญ

SITE A

มีวัดบางเคยและวัดมิ่งทองกลางอยู่ห่างจากที่ตั้งประมาณ 1 กม. และตลาดอินทราภิรมย์ห่างจากซอย 500 เมตร มีธนาคารอยู่ใกล้หลายธนาคาร แต่โรงพยาบาลค่อนข้างอยู่ห่างจากที่ตั้ง

SITE B

มีวัดมิ่งทองกลางห่างจากที่ตั้งประมาณ 500 เมตร มีโรงเรียนอนุบาลอยู่ในละแวกหลายแห่ง แต่โรงพยาบาลค่อนข้างอยู่ห่างจากที่ตั้งพอสมควร

SITE C

มีศูนย์สาธารณสุขอยู่ใกล้กับที่ตั้งประมาณ 500 เมตร มีศูนย์วัฒนธรรมไทย-ญี่ปุ่นอยู่ห่างประมาณ 1.5 กม. อยู่ใกล้ที่ว่าการเขตห้วยขวาง

* สาธารณูปโภค

ทั้ง 3 ที่ตั้งมีสาธารณูปโภคที่พร้อมครบครันทั้งน้ำประปาและไฟฟ้า

* สักยภาพราคาที่ดิน

SITE A

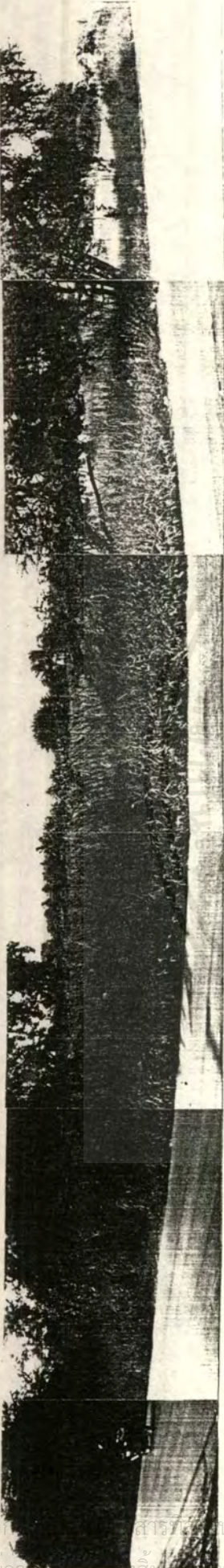
มีศักยภาพที่เหมาะสมเป็นสถานที่ราชการและราคาที่ดินไม่สูงเกินไปนัก

SITE B

เป็นที่ตั้งที่มีศักยภาพทางการค้า เนื่องจากอยู่ใกล้สี่แยก

SITE C

มีศักยภาพที่เหมาะสมเป็นสถานที่ราชการพอสมควร เป็นที่ตั้งติดถนนสี่ช่องทาง และราคาที่ดินไม่สูงนัก

▲ ภาพถ่ายด้านหน้าของที่ตั้ง "SITE A"

▼ ภาพถ่ายด้านหน้าของที่ตั้ง "SITE B"

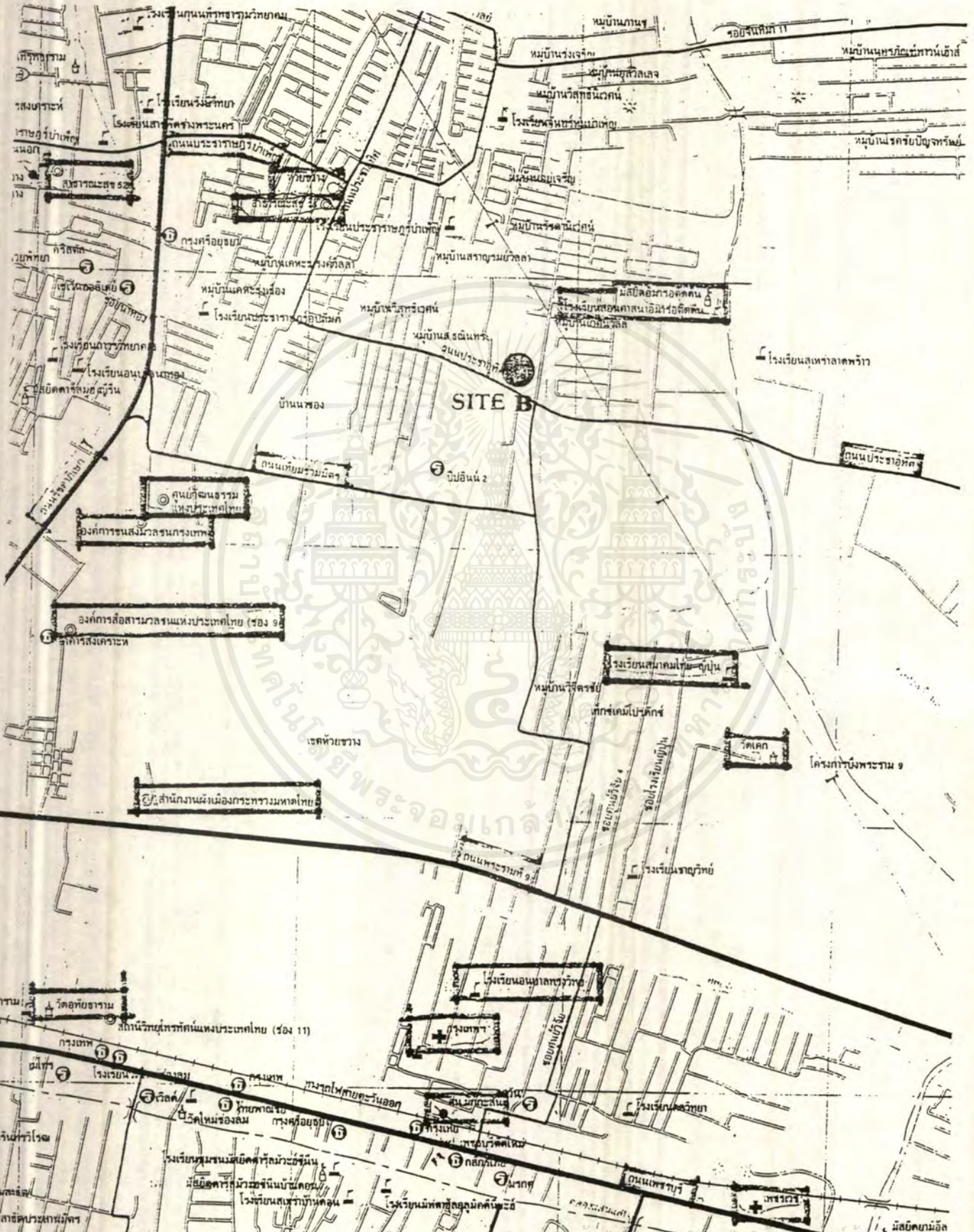
▼ ภาพถ่ายด้านหน้าของที่ตั้ง "SITE C"

เอกสารนี้เป็นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

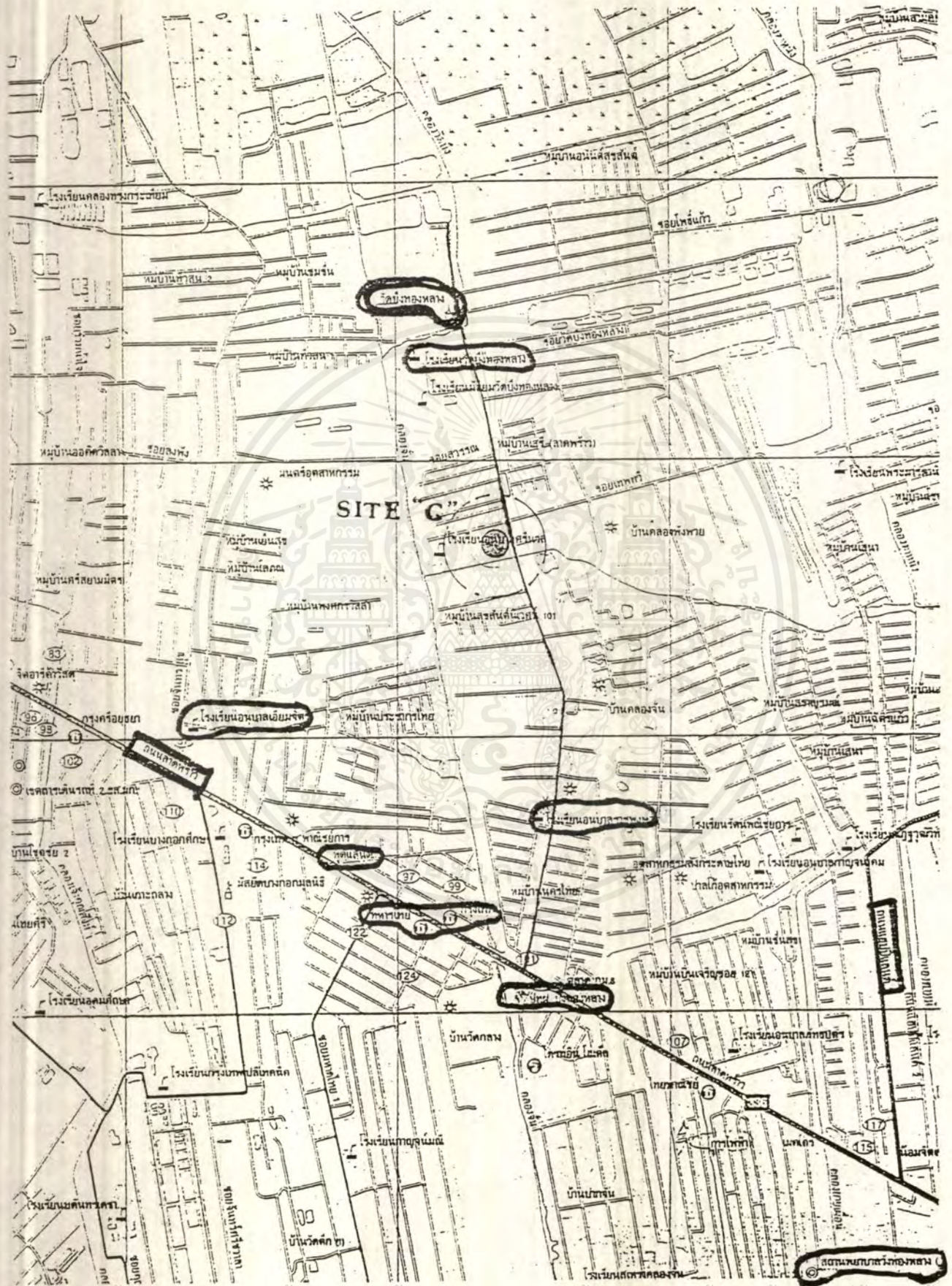

แผนที่แสดงรายละเอียดการเลือกที่ตั้ง **SITE B**

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์อื่นใด
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนที่แสดงรายละเอียดการเลือกที่ตั้งโครงการ **SITE C**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางการเปรียบเทียบที่ตั้งโครงการ

ข้อพิจารณา	SITE	A	B	C
- ขนาดที่เหมาะสมกับโครงการ		3	1	3
- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ		3	2	2
- การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ		3	3	3
- ระบบสาธารณูปโภค		3	3	3
- ระบบการจราจร		2	3	3
- สภาพแวดล้อม		3	1	2
- บรรยากาศโดยทั่วไป		3	1	2
- สถานที่ราชการที่อยู่ใกล้		2	3	2
- ความเงียบสงบของโครงการ		3	1	2
- ศักยภาพของดิน		2	3	2
- ราคาที่ดิน		2	1	2
รวม		<u>29</u>	<u>22</u>	<u>26</u>

คะแนน 0 = ไม่มี , 1 = พอใช้ , 2 = ดี , 3 = ดีมาก

สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการควรเป็น "site A" ในการเลือกทำโครงการ

รายละเอียดที่ตั้งโครงการ SITE A

ก. ที่ตั้งและอาณาเขตที่ดิน

ตำแหน่งที่ตั้ง ตั้งอยู่ถนนนวมินทร์ (สุขาภิบาล) กิโลเมตรที่ 5
ซอยโพธิ์แก้ว แขวงวังทองหลาง เขตบางกระปิ
กรุงเทพมหานคร

พื้นที่โครงการ ประมาณ ๑๑ ไร่

ลักษณะการใช้ที่ดินในปัจจุบัน เป็นที่ว่างเปล่า

สาธารณูปโภค มีความพร้อมทั้งน้ำประปาและไฟฟ้า

กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชน

ข. ขอบเขตที่ตั้งโครงการ

ทิศเหนือ ติดที่สวนปลูกผักของชาวบ้าน ตลอดแนวความกว้างของที่ตั้ง

ทิศใต้ ติดถนนหน้าที่ตั้งเป็นซอยกว้าง 8 เมตร

ทิศตะวันออก ติดถนนทางเข้าหมู่บ้านยลประภา เป็นซอยกว้าง 6 เมตร

ทิศตะวันตก ติดคลองคาน้ำกว้างประมาณ 4 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การศึกษาอาคารตัวอย่าง

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด

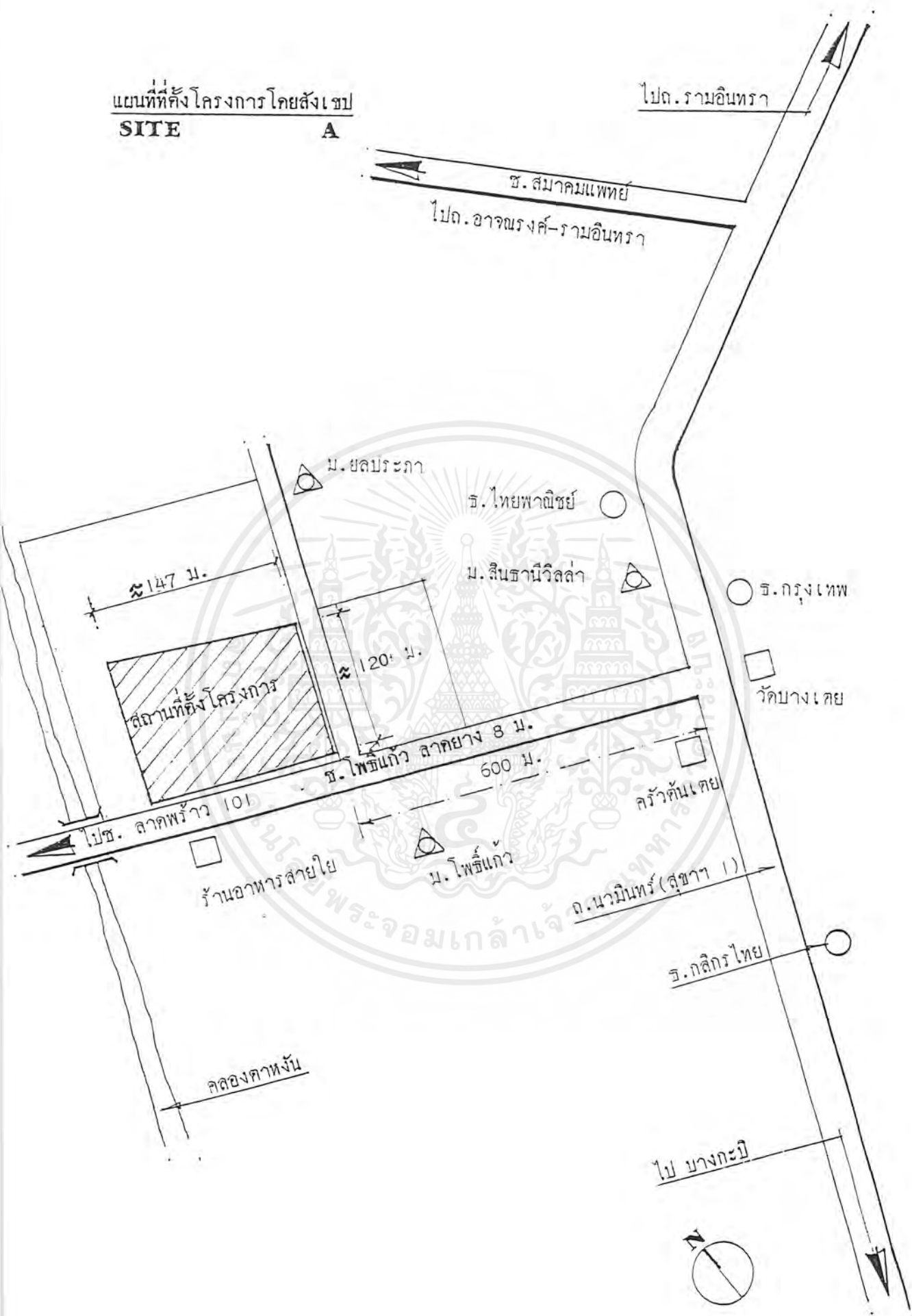
ที่ตั้ง

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน ปากเกร็ด
ตั้งอยู่เลขที่ 78/1 หมู่ 1 ถนนคิวานนท์
ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี รหัสไปรษณีย์ 11120
โทรศัพท์ 5838314 และ 5833000

อาณาเขต

ทิศตะวันออก คัด ศูนย์ฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง
ทิศตะวันตก คัด สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนพิการทางสมองและปัญญา
ทิศเหนือ คัด หมู่บ้าน ช. รุ่งเรือง (ที่ดินของเอกชน)
ทิศใต้ คัด ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอด

แผนที่ที่ตั้งโครงการโดยสังเขป
SITE A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติความเป็นมา

ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่ตามมาหลายประการด้วยกัน ที่เห็นได้เด่นชัดและใกล้ตัวที่สุด เห็นจะได้แก่ สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่สุดของสังคมไม่ได้ทำหน้าที่ในส่วนของตนอย่างเต็มที่ จะด้วยเหตุผลจากภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมใดก็ตาม จะพบว่า ปัญหาเด็กที่ตกอยู่ในสภาพกำพร้าถูกทอดทิ้ง อนาคตา ชาติผู้อุปการะเลี้ยงดูได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี เด็ก ๆ เหล่านี้จึงนับได้ว่า เป็นผู้โชคร้ายที่ไม่ได้มีชีวิตอยู่ท่ามกลางความรักความอบอุ่นของผู้เป็นบิดามารดา และญาติพี่น้อง เช่นเด็กคนอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไป รัฐบาลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของเด็กเหล่านี้ จึงต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูให้เด็กมีความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้น กรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ จึงได้จัดตั้งสถานสงเคราะห์ เพื่อให้การสงเคราะห์แก่เด็กที่มีปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยแยกประเภทของเด็กทั้งเด็กอ่อน เด็กโต และเด็กพิการขึ้น สำหรับสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน ปากเกร็ด มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2507 ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 78/1 หมู่ 1 ถนนติวานนท์ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี บนเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่เศษ (อยู่ระหว่างตรวจสอบจำนวนเนื้อที่ที่แน่นอน)

เพื่อให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กกำพร้า อนาคตา ไรที่พึง หังเด็กหญิงและเด็กชาย อายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 5 ปี ในกรณีต่อไปนี้

1. เด็กถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล หรือที่สาธารณะต่าง ๆ
2. เด็กจากครอบครัวที่มีปัญหาครอบครัว ไม่สามารถให้การอุปการะเลี้ยงดูได้

เช่น ครอบครัวยากจนขาดแคลน ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัว หรือภรรยา ผ่ายัดผ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม เจ็บป่วยเรื้อรังร้ายแรง เป็นโรคจิตสติพันเพื่อน ต้องโทษจำคุกหรือครอบครัวที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กอย่างไม่เหมาะสม

3. บุตรของผู้รับการสงเคราะห์จากสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ของกรมประชาสงเคราะห์ เช่น บุตรผู้รับการสงเคราะห์ในสถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่ง หรือจาก สถานสงเคราะห์คนพิการ และทุพพลภาพ เป็นต้น

4. เด็กเร่ร่อน พลัดหลง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่ง

◀ บริเวณสนามเด็กเล่น

◀ บริเวณสนามค้ำที่ติดถนน

◀ บริเวณหน้าทางเข้าอาคาร
พัฒนาการ

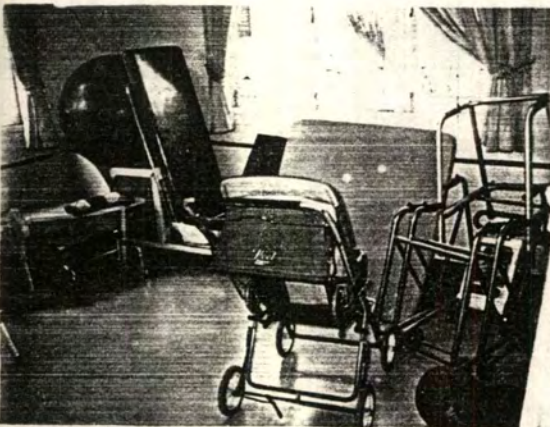
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ห้องพัฒนาการ เด็ก

◀ ห้องพัฒนาการ เด็ก

◀ ห้องกายภาพบำบัดและ
อุปกรณ์ต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ อุปกรณ์ในห้องถ่ายภาพม้าบัก

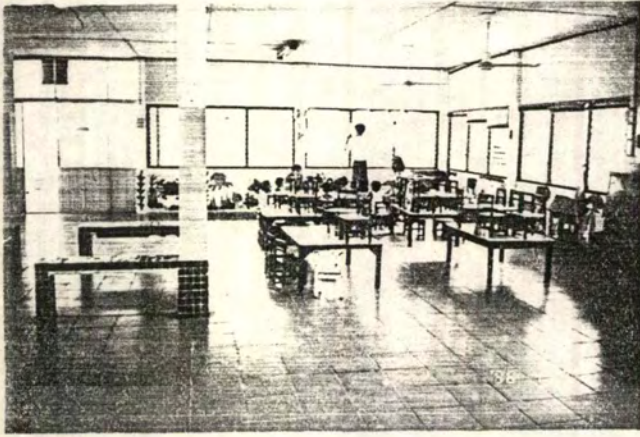

◀ ห้องพัฒนาการเด็กเล็ก

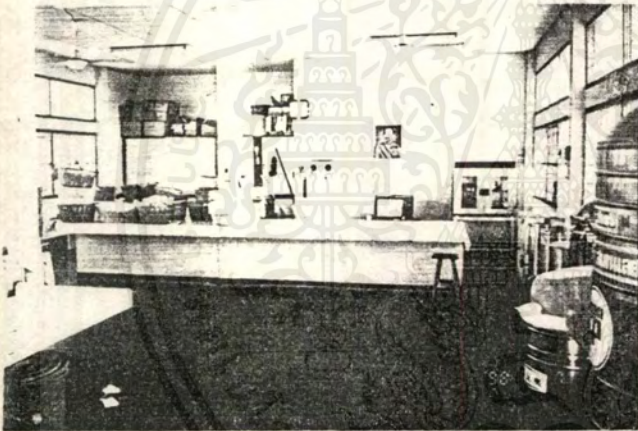

◀ โรงอาหารเด็ก

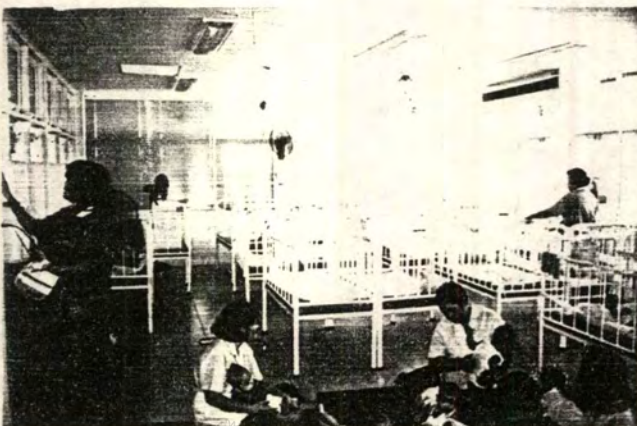
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ โรงอาหารเด็ก

◀ ห้องขนม

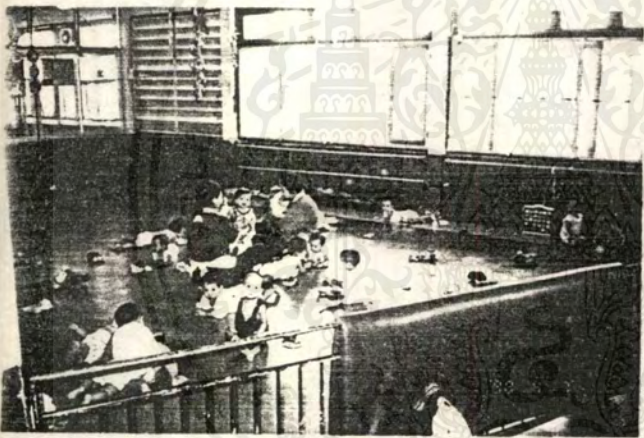

◀ ห้องนอนเด็ก 6-12 เดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนเวลาสำหรับการทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ที่อาบน้ำเด็ก 6-12 เดือน

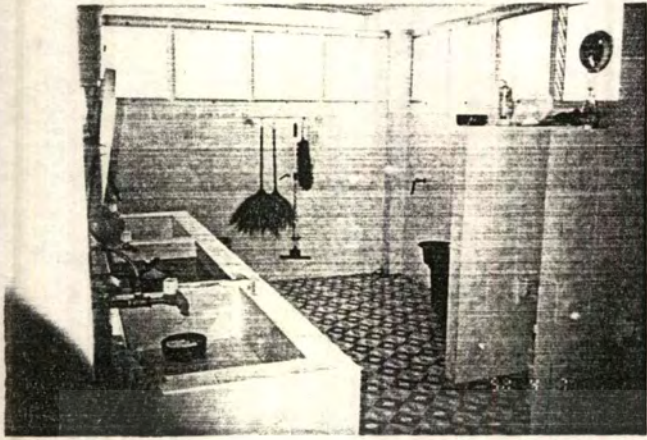

◀ ที่เล่นและคลานของเด็ก
6-12 เดือน

◀ ห้องนอนเด็ก

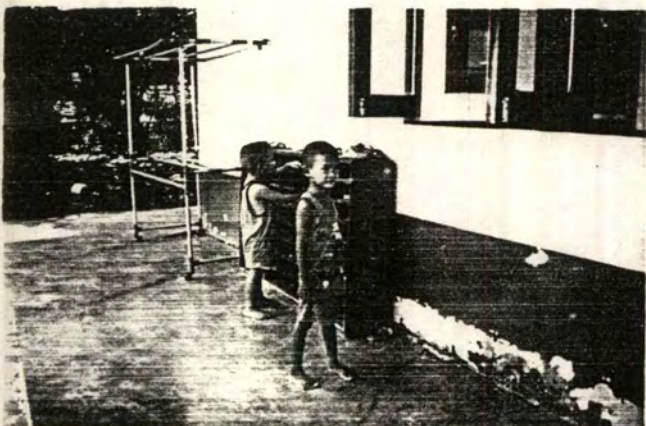
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ที่อาบน้ำเด็ก ยืนที่ขอบอ่าง
น้ำ

◀ ห้องนอนเด็ก 3-5 ขวบ

◀ ที่เก็บรองเท้า

อาคารนอนเด็ก 3-5 ขวบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสวงวนเวสสำหรับโครงการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน รังสิต

ที่ตั้ง

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน รังสิต ตั้งอยู่ ณ เลขที่
2/40 หมู่ที่ 2 ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
รหัสไปรษณีย์ 12110
โทรศัพท์ 577-1172, 577-2347
โทรสาร 577-2348

อาณาเขต

มีเนื้อที่ 50 ไร่ 2 งาน 92 ตารางวา

ทิศตะวันออก	จด	สถานสงเคราะห์เยาวชนมูลนิธิมหาราช
ทิศตะวันตก	จด	ศูนย์ปฏิบัติการช่างภาคกลาง
ทิศเหนือ	จด	สถานสงเคราะห์เยาวชนมูลนิธิมหาราช
ทิศใต้	จด	ถนนสายรังสิต - นครนายก

วัตถุประสงค์

เพื่อให้การอุปการะเลี้ยงดูเด็กชาย-หญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 1-7 ปี ที่กำพร้า อนาคต
สมควรได้รับการสงเคราะห์ และคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยให้เด็กได้มีที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่อง
นุ่งห่ม ยารักษาโรค เจริญเติบโต มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ และมีพัฒนา
การทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ ที่เหมาะสมกับวัย

เด็กที่อยู่ในหลักเกณฑ์ให้การสงเคราะห์

1. เด็กถูกทอดทิ้งตามโรงพยาบาล หรือที่สาธารณะ
2. เด็กกำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่ง ครอบครัวยากจน ชขาดแคลน
3. เด็กจากครอบครัวประสบปัญหา เช่น บิดา มารดา เจ็บป่วยหรือจิตฟั่นเฟือน
ไม่สมประกอบ บิดา มารดา ต้องโทษขาดผู้เลี้ยงดูที่เหมาะสม
4. บุตรของผู้รับการสงเคราะห์อยู่ในสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ ของกรมประชา
สงเคราะห์
5. เด็กเร่ร่อน พลัดหลง ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจนำส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติความเป็นมา

ในปัจจุบันสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคม เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมาไม่จบสิ้น บางเรื่องมีความรุนแรงและสลับซับซ้อน รัฐบาลจึงต้องเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาสังคม ให้เกิดความสงบสุข ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจส่วนรวม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม หรือวัฒนธรรม โดยเฉพาะการปกป้องดูแลทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นที่เชื่อได้อย่างแน่นอนว่า หากได้มีการพัฒนาคนให้มีคุณภาพสูงขึ้นแล้วก็จะย่อมจะส่งผลให้ชุมชนและสังคม มีคุณภาพดีขึ้นตามไปด้วย

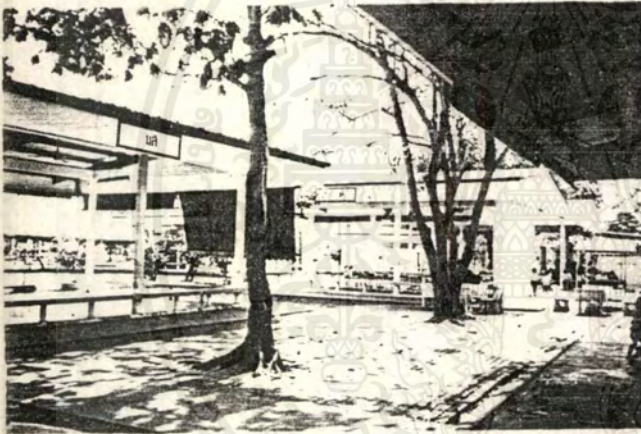
จากภาพรวมของการพัฒนาสังคม ดังกล่าวนี้นี้ รัฐบาลยังได้คำนึงถึงบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งด้อยโอกาสเกือบจะทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่การมีสถานครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ และมั่นคง เช่น บิดามารดาแยกทางกัน เสียชีวิต ต้องโทษ หรือตกอยู่ในสภาวะอื่นใดที่ไม่สามารถ อยู่กับครอบครัวของตนเองได้ ผลกระทบจากสาเหตุดังกล่าวจึงเกิดแก่เด็ก ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวโดยตรง อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เด็กบางคนจึงกลายเป็นเด็กกำพร้า อนาคต ถูกทอดทิ้งจากผู้อุปการะเลี้ยงดู และเด็กที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ให้การอุปการะเลี้ยงดูไม่เหมาะสมและในปี 2520 ได้เกิดมีบุคคลบางกลุ่มประกอบอาชีพซื้อขายเด็กให้แก่ชาวต่างประเทศ โดยได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูงมาก

จากสภาพปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงต้องรีบแก้ไขและป้องกันอย่างเร่งด่วน โดยมีมติคณะรัฐมนตรี กำหนดมาตรการป้องกันการค้าขายเด็ก หนังสือที่ สร 0202/6143 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2520 กำหนดให้สถานพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน ส่งเด็กกำพร้า อนาคต ถูกทอดทิ้ง ที่อยู่ในความอุปการะให้แก่กรมประชาสงเคราะห์ อย่างช้าไม่เกิน 6 เดือน

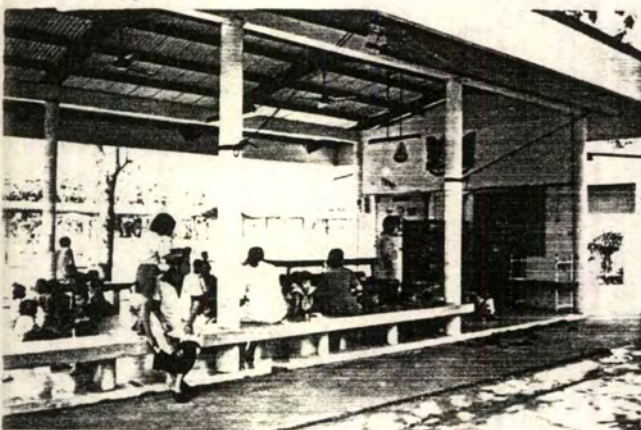
ดังนั้น กรมประชาสงเคราะห์ จึงได้ตั้งสถานสงเคราะห์ขึ้นอีก 1 แห่ง เพื่อรับอุปการะเด็กที่เพิ่มขึ้น คือ สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน รังสิต เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2522

◀ บริเวณหน้าอาคาร
ศาลาอเนกประสงค์

◀ บรรยากาศบริเวณ
ที่เรียนของเด็ก

◀ ศาลาเรียนและกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ห้องนอนเด็ก 1-3 ขวบ

◀ ห้องนอนเด็ก 3-5 ขวบ

◀ ห้องน้ำ บริเวณที่อาบน้ำ
เด็ก 3-5 ขวบ

◀ บริเวณสระว่ายน้ำ
ระหว่างศาลาเรียน

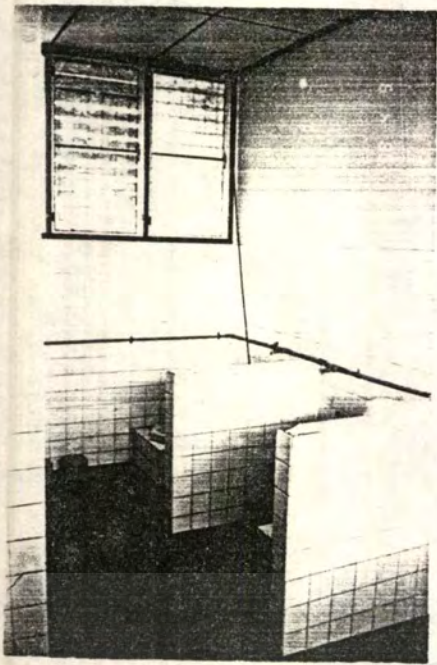

◀ โรงอาหารเด็ก

◀ โรงครัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ส้วมเค็ก 3-5 ขวบ

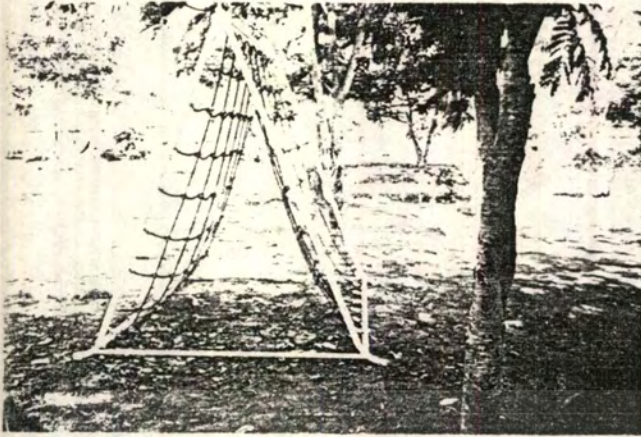

◀ บรยากาศบริเวณสนาม
เค็กเล่น

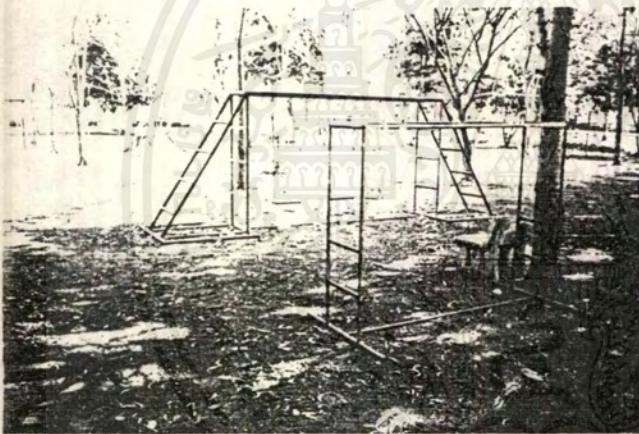

◀ เครื่องเล่นสไลเดอร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารทสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ที่ป็น เชือก

◀ ที่ห้อย โหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานสงเคราะห์เด็กอ่อน พญาไท

◀ สถาปัตยกรรมหน้าอาคาร
สังคม

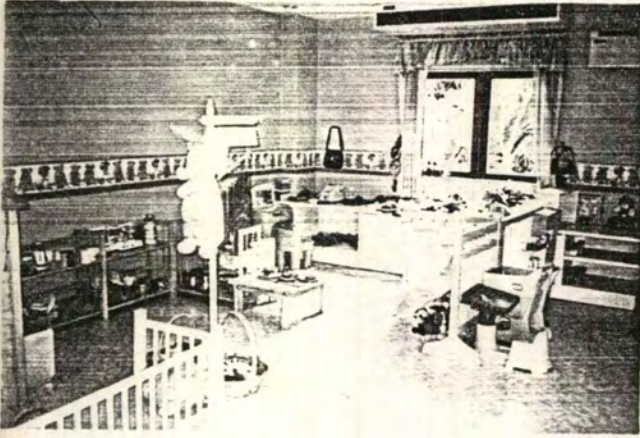

◀ ห้องพัฒนาการที่เลี้ยง
กำลังชมกิจกรรม

◀ มุมตุ๊กตาและของเล่น

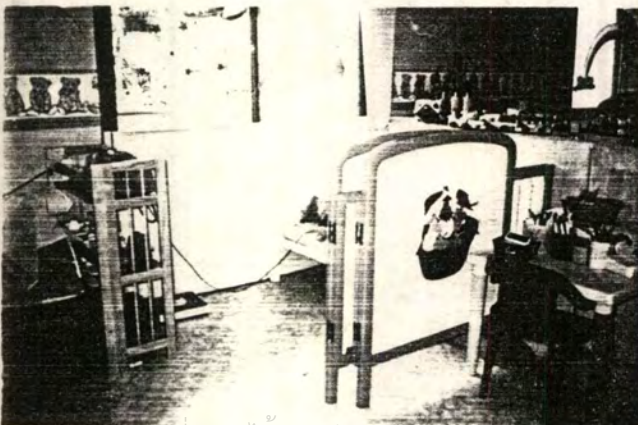
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ หากท่านใดต้องการนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ มุมหม้อข้าวหม้อแกง และ มุมของเล่น

◀ มุมต่อมลีด

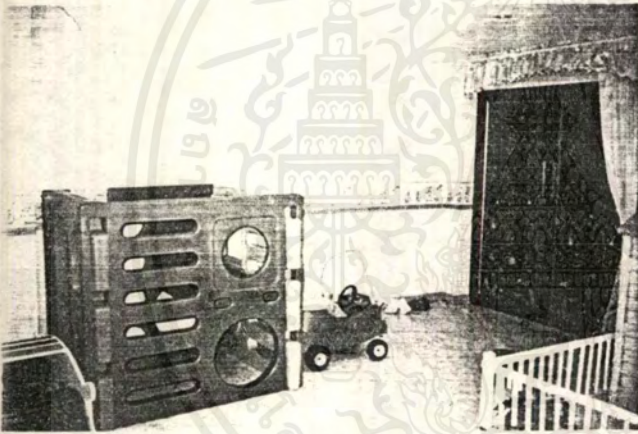

◀ มุมศิลปะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ มุมหนังสือและคอมพิวเตอร์

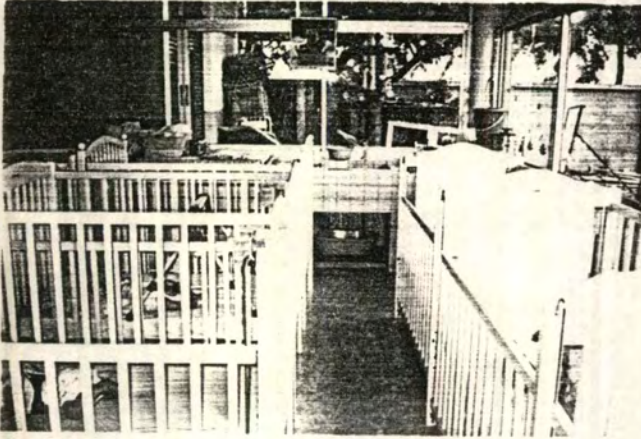

◀ ทางเข้าห้องพัฒนาการ

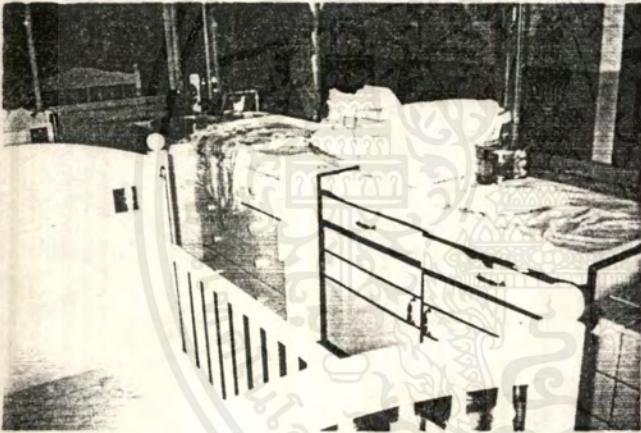

◀ ที่เก็บรองเท้าก่อนเข้า
ห้องพัฒนาการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ขอสงวนสิทธิ์ในเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ห้องนอนเด็ก 0-6 เดือน

◀ บริเวณอาบน้ำและแต่งตัว
เด็ก 0-6 เดือน

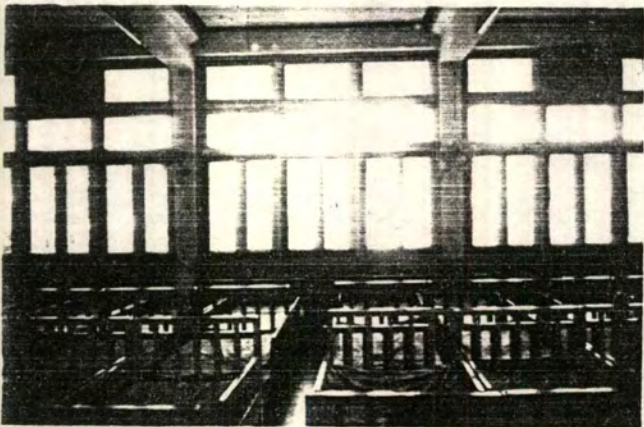
◀ ห้องนอนเด็ก 1-3 ขวบ

◀ ที่อาบน้ำเด็ก 1-1½ ชม

◀ ห้องพัฒนาการเด็ก
1-3 ชม

◀ ห้องนอนเด็ก 1-3 ชม

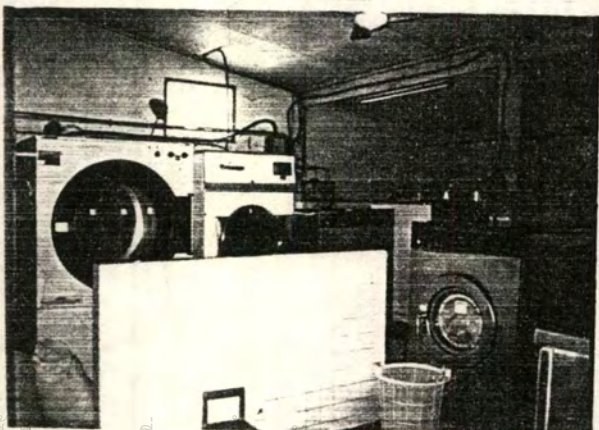
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ โรงอาหารเด็ก
กำลังเตรียมงานสงกรานต์

◀ ห้องซงนม

◀ ห้องซักรีด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนเวลาสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนามเด็กเล่นในชุมชนและสวนหลวง ร.9 (กรุงเทพฯ)

◀ ที่เล่นสไลเดอร์ของสวนลุมฯ

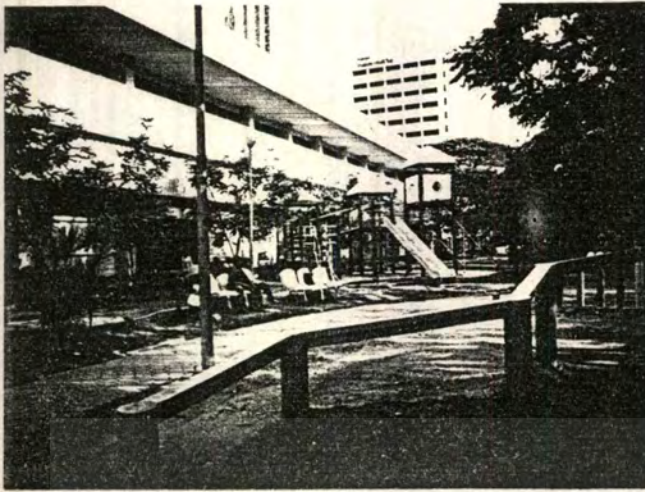
◀ ซิงช้าเป็นรูปไอศกรีม

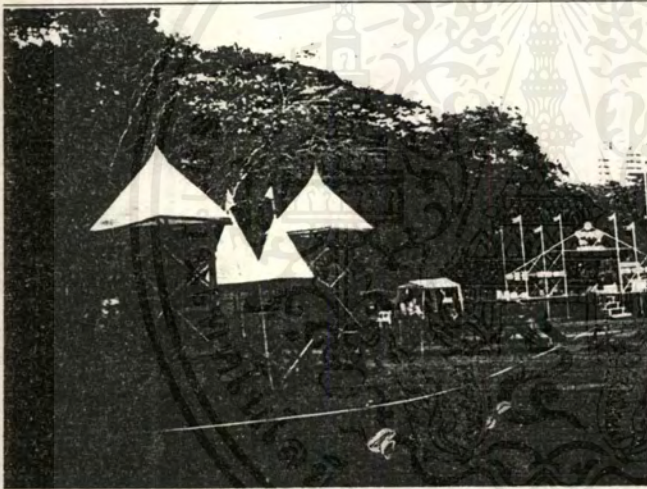
◀ บรรยากาศของสนาม
เน้นการใช้สีสรรสดใส

เอกสาร
ไม่ว่าการ

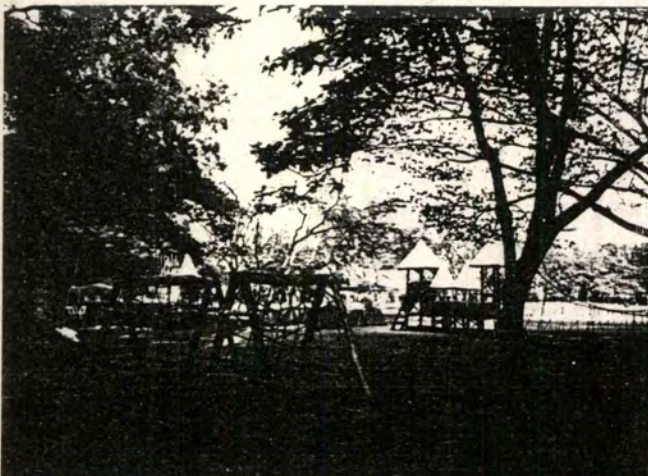
นั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

◀ ที่เดินทรงตัวสีแดง

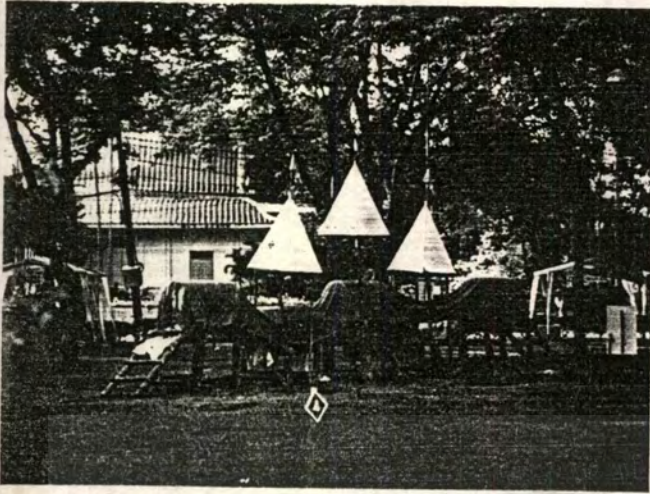

◀ ที่ป็นผจญภัยจากวัฒนธรรมชาติ

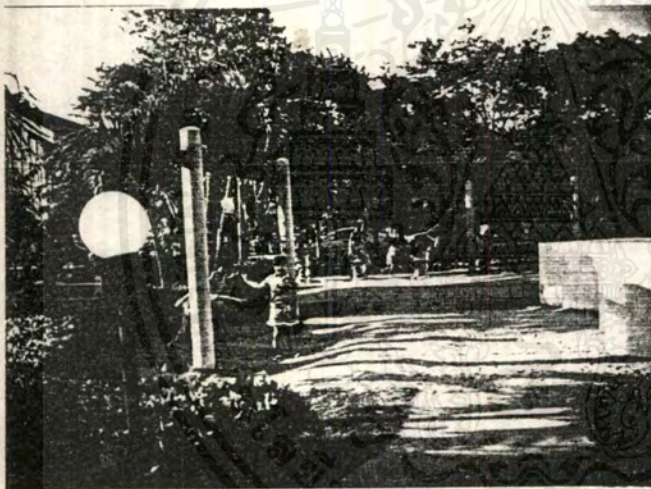

◀ ที่ป็น เชือกแบบผจญภัย

เอกสารที่แนบมานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

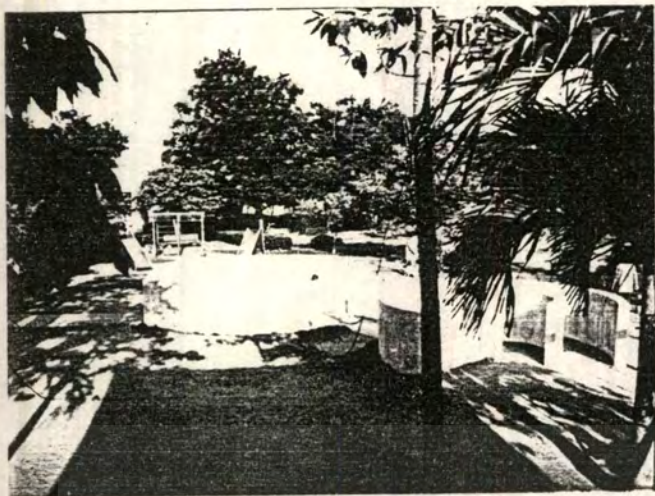
◀ ที่ป็นผจญภัยจากวัฒนธรรมชาติ

◀ ซิงช้าและที่วิ่งเล่นของสนาม
เด็กเล่นสวนหลวง ร.9

◀ ทางเดินเข้าวงกต

◀ ทางเดินเข้าวงกตและซ่อนหา

◀ บ้านขนาดเล็กเพื่อเด็ก
วิ่งเล่น

▲ บรรยากาศโดยรวมของ
สนามเด็กเล่น สวนหลวง ร.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบ

ในการออกแบบโครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนนั้น ต้องคำนึงถึงงานระบบต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงการและรายละเอียดเบื้องต้นในการออกแบบห้องต่างๆที่มีอยู่ในโครงการ เนื่องจากโครงการสถานสงเคราะห์เป็นอาคารทางราชการ ที่ดำเนินงานด้านการเลี้ยงดูและอุปการะเด็กอ่อน(แรกเกิด-6ขวบ) ซึ่งไม่ใช่อาคารสาธารณะ ดังนั้นอิทธิพลที่มีผลต่อการออกแบบโครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน มีหัวข้อที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

ระบบโครงสร้าง

สำหรับระบบโครงสร้างของโครงการฯ ที่เหมาะสมกับโครงการสถานสงเคราะห์นี้ ใช้ระบบโครงสร้างที่สำคัญอยู่ 2 ระบบคือ

- ก. โครงสร้าง *SHORT SPAN*
- ข. โครงสร้าง *WIDE SPAN*.

โครงสร้าง "SHORT SPAN"

โครงสร้าง *SHORT SPAN* เป็นโครงสร้างที่เหมาะสมกับอาคารที่ไม่ต้องการการพาดช่วงกว้างมากนัก เป็นอาคารที่ห้องต่างๆประกบกันอยู่ซึ่งไม่กว้างนัก จึงสามารถใช้โครงสร้าง *SHORT SPAN*. โดยเป็นโครงสร้างคอนกรีตหรือโครงสร้างเหล็กก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมของโครงการ ดังนั้นโครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน จึงสามารถใช้โครงสร้าง *SHORT SPAN*. สำหรับอาคารที่ไม่ต้องการพาดช่วงกว้างนัก เช่น อาคารนอน เป็นต้น

โครงสร้าง "WIDE SPAN"

โครงสร้าง *WIDE SPAN* เป็นโครงสร้างที่เหมาะสมกับอาคารที่ต้องการ *SPACE* ภายในกว้าง ไม่ต้องการให้มีเสาค้ำคานภายใน ต้องการพื้นที่ภายในห้องเพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งโดยมากใช้โครงสร้างเหล็กโดยเฉพาะโครงสร้าง *TRUSS* เนื่องจากเป็นโครงสร้างที่เบาและสามารถพาดช่วงได้กว้างเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างคอนกรีต อีกทั้งก่อสร้างได้ง่ายและรวดเร็วกว่าคอนกรีต เนื่องจากไม่ต้องมีการประกอบนั่งร้านเพื่อสร้างแบบหล่อซึ่งต้องมีนั่งร้านตลอดที่พาดช่วง จึงทำให้มีความยุ่งยากในการก่อสร้างเมื่อเทียบกับโครงสร้างเหล็ก

ดังนั้นโครงการสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน จึงใช้โครงสร้าง *WIDE-SPAN* สำหรับอาคารที่ต้องการพาดช่วงที่กว้าง เช่น อาคารอเนกประสงค์ เป็นต้น

ระบบสุขาภิบาล

สำหรับโครงการสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า ระบบสุขาภิบาลนับว่าเป็นระบบที่สำคัญมาก โดยเฉพาะระบบน้ำใช้ เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงกับเด็กดังนั้นระบบสุขาภิบาลที่ใช้ในโครงการจึงมีความละเอียดอ่อนเป็นพิเศษ

ระบบสุขาภิบาลที่ใช้ในโครงการประกอบด้วยระบบดังต่อไปนี้คือ

1. ระบบน้ำใช้ ประกอบด้วยน้ำเพื่อกลั่นบริโภคน้ำดื่ม น้ำคั้นและน้ำเพื่อการดับเพลิง
2. ระบบระบายน้ำ เป็นการระบายน้ำทิ้งจากอ่างล้างมือ อ่างอาบน้ำ คร้วและอื่นๆ
3. ระบบบำบัดน้ำเสีย เป็นการทำความสะอาดน้ำทิ้งและน้ำโสโครกจากอาคาร ก่อนระบายสู่ท่อสาธารณะเพื่อป้องกันมิให้แหล่งน้ำสาธารณะเน่าเสีย

- ระบบน้ำใช้ การออกแบบการจ่ายน้ำประปาแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ระบบ UP FEED และระบบ DOWN FEED หรือเรียกว่าระบบการจ่ายน้ำขึ้น และระบบการจ่ายน้ำลง ทั้ง 2 ระบบเป็นระบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไป

ระบบการจ่ายน้ำขึ้น เป็นการจ่ายน้ำจากท่อน้ำประปาสาธารณะไปสู่ส่วนต่างๆ ของอาคาร โดยอาศัยแรงดันน้ำที่อยู่ในท่อน้ำประปา ความดันน้ำตามมาตรฐานสากลซึ่งกำหนดให้น้ำในเส้นท่อ มีความดันไม่ต่ำกว่า 2 กก./ซม.² หรือเท่ากับความสูงของน้ำ 20 เมตร ระบบการจ่ายน้ำแบบนี้เหมาะสำหรับอาคารที่ไม่สูงประมาณ 3-4 ชั้น และบ้านพักอาศัยทั่วไป ระบบนี้บางครั้งมีการสร้างถังเก็บน้ำใต้ดิน เพื่อเก็บกักน้ำสำรองเมื่อต้องการใช้น้ำก็ใช้มีมน้ำสูบน้ำขึ้นมาใช้ภายในอาคาร

ระบบการจ่ายน้ำลง เป็นการจ่ายน้ำสู่อาคารโดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกเป็นหลัก จากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ มีวิธีการดังนี้คือ น้ำจากท่อสาธารณะ(น้ำใช้)เข้าสู่มีมน้ำ แล้วมีมน้ำ น้ำก็จะถูกนำไปเก็บที่ถังเก็บน้ำหรือห้องเก็บน้ำที่อยู่บนคาค้ำ เมื่อต้องการใช้น้ำ น้ำก็จะถูกปล่อยลงมาซึ่งมี"ออโคเมติก วาล์ว" เป็นตัวควบคุมระดับปริมาณน้ำในถังเก็บน้ำ ในกรณีที่เป็นอาคารสูงมาก (ประมาณ 10 ชั้นขึ้นไป) ระบบการจ่ายน้ำลงจะมีวาล์วที่ช่วยลดความดันน้ำในแต่ละชั้นหรือเป็นช่วงๆของอาคาร เพื่อช่วยลดแรงดันของน้ำที่จ่ายลงมาจากชั้นบนของอาคารหรือชั้นคาค้ำ ระบบนี้เหมาะสำหรับอาคารขนาดใหญ่หรืออาคารสูง และในกรณีต้องการแรงดันของน้ำมาก

จากข้อมูลดังกล่าวโครงการสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า จึงเหมาะที่จะใช้ระบบการแบบระบบการจ่ายน้ำขึ้น เพราะอาคารส่วนใหญ่เล็กมีเพียง 1-3 ชั้น

การกำจัดปฐมภูมิ เป็นการกำจัดโดยให้ของแข็งตกตะกอนในถังตกตะกอน และมี การสารเคมีช่วยแยกของแข็งด้วย อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการนี้จะใช้ถังตกตะกอนเป็นหลัก โดย สามารถแบ่งออกตามการออกแบบและการทำงานเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ถังเกรอะหรือถังเซฟติก
2. ถังสองชั้นหรือถังอิมสอพพ์
3. ถังตกตะกอนธรรมดาพร้อมเครื่องจักรกวาดตะกอน
4. ถังตกตะกอนแบบไหลชั้นพร้อมด้วยเครื่องจักรกวาดตะกอน

ในกรณีที่มีการใช้สารเคมีจะมีอุปกรณ์เพิ่มเติมดังนี้

- ก. เครื่องจ่ายสารเคมี
- ข. เครื่องกวาน
- ค. เครื่องให้รวมตัวเป็นก้อน

การกำจัดทุติยภูมิ ใช้ในกรณีที่น้ำเสียผ่านการกำจัดปฐมภูมิแล้ว แต่ยังมีของแข็งอิน- ทรีย์แขวนลอยและละลายอยู่อีกมาก จึงต้องมีการทำให้น้ำมีความบริสุทธิ์ขึ้นอีก อุปกรณ์ที่ใช้ในการ กำจัดทุติยภูมิแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้คือ

1. ถังกรองหยด พร้อมด้วยถังตกตะกอนทุติยภูมิ
2. ถังแอเรชัน พร้อมด้วยถังตกตะกอนสุดท้าย
3. ถังทรายกรองแบบจ่าย-พัก
4. สระสแคมิไลเซชัน

การให้คลอรีน การให้คลอรีนอาจใช้ในการกำจัดคอนใดก็ได้ โดยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อฆ่าหรือทำลายเชื้อโรค
2. ป้องกันมิให้น้ำเสียสลายตัว เพื่อป้องกันกลิ่น และป้องกันมิให้น้ำเสียไปกัดกร่อน
3. เพื่อช่วยให้กระบวนการตกตะกอนในถังกรองหยด
4. เพื่อลดหรือขจัดความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี

การกำจัดตะกอน ตะกอน คือ ของแข็งที่มีน้ำอยู่ด้วย โดยทั่วไปตะกอนจะต้องได้ รับการกำจัดคือไปอีกก่อนที่จะนำไปทิ้งได้ การกำจัดตะกอนมีความมุ่งหมายอยู่ 2 ประการ เพื่อ ขจัดน้ำบางส่วนหรือทั้งหมดออกจากตะกอน เพื่อลดปริมาตรของตะกอนและเพื่อช่วยให้การสลาย ตัวของของแข็งอินทรีย์ที่เน่าเสียอยู่ด้วย วิธีการกำจัดตะกอนมีวิธีดังต่อไปนี้

1. การทำให้เข้มข้น
2. การย่อย
3. การตากแห้งบนชั้นทราย
4. การปรับด้วยสารเคมี
5. การกรองสูญญากาศ
6. การทำแห้งด้วยความร้อน
7. การเผา
8. การออกซิเคชันเปียก
9. การลอยตัว
10. การใช้แรงหนีศูนย์กลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบระบายน้ำ แยกเป็นการระบายน้ำบนหลังคาของอาคารและการระบายน้ำ
บนบนพื้นดิน ซึ่งประกอบด้วยรางรับน้ำฝน ตะแกรงครอบ ท่อระบายน้ำและบ่อพักน้ำ สำหรับ
การระบายน้ำบนหลังคานี้ถ้าหากสามารถระบายน้ำฝนตามแนวคิงได้ทันที น้ำฝนก็จะไม่ล้นออก
มาจากรางที่สำคัญคือความลึกของราง ควรมีความลึกที่สามารถรองรับน้ำได้เพียงพอ ความกว้าง
ของกันรางควรกว้างไม่น้อยกว่า 12" ท่อระบายน้ำฝนควรมี 2 ท่อและมีท่อน้ำล้นฉุกเฉิน
โดยท่อน้ำฉุกเฉินนี้ควรต่อระบายออกที่ถนนหรือทางเท้าโดยตรง เพื่อป้องกันกรณีท่อน้ำชั้นล่างอุดตัน
และที่ปากท่อรับน้ำฝนจะต้องมีตะแกรงกันผง ซึ่งมีพื้นที่ช่องเปิดไม่น้อยกว่าสองเท่าของพื้นที่
หน้าตัดของท่อรับน้ำนั้น

การฝังท่อระบายน้ำฝนลงไปในโครงสร้างของอาคารนั้นเป็นที่นิยมกันมาก โดยเฉพาะอาคารในกรุงเทพฯ และเป็นการรักษาบุคลิกของอาคารตามคำแนะนำของสถาปนิก เพื่อให้
ให้อาคารแลดูสวยงาม แต่ถ้าเป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงด้วยเหตุผลที่ว่า

ก. หากไม่ควบคุมให้ดีแล้ว มักจะพบว่า คนงานเทคอนกรีตลงไปในพื้นที่วางอยู่ในเสา ท่อ
มักจะอุดตัน

ข. ไม่สามารถบำรุงรักษาท่อได้ หากท่อเกิดรั่วภายหลังคอนกรีตแข็งตัวแล้วและน้ำซึมออก
มาได้ จะทำให้เหล็กเสริมเป็นสนิมได้ และถ้าท่อเกิดเหตุอุดตันขึ้นตรงรอยรั่วจะมีความดันสูง
ทำให้มีผลต่อโครงสร้างของอาคารได้

ค. เวลาต้องการงอท่อออกจากเสาหรือส่วนของอาคารสู่ท่อระบายน้ำระดับพื้นดิน ทำได้
ลำบากเพราะคิเคเหล็กเสริม

ระบบบำบัดน้ำเสีย "น้ำเสีย" ตามคำจำกัดความของ รศ.ดร.ธรรมนุญ โรจนะ-
บุรานนท์ ได้สรุปว่าน้ำเสียหมายถึง น้ำที่เสื่อมคุณภาพและมีลักษณะสมบัติเปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรม-
ชาติจนทำให้เกิดผลเสียหายต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การดำรงชีพของสัตว์น้ำ เช่น มีสิ่ง
ปนเปื้อน สารอินทรีย์และอนินทรีย์ ทั้งที่ละลายน้ำได้และละลายน้ำไม่ได้ปะปนอยู่ โดยมีมนุษย์เป็น
ต้นเหตุสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อม
แหล่งที่มาของน้ำเสีย

ก. จากชุมชน เป็นผลมาจากการบริโภคของครัวเรือน มักมีสารอินทรีย์เป็นองค์
ประกอบหลักหรือมีเชื้อโรคด้วย กำจัดได้ง่ายแต่มีปริมาณมากเพราะน้ำประปาที่ใช้อยู่ 95% ของ
น้ำที่ใช้ยังเป็นน้ำเสีย

ข. จากโรงงานอุตสาหกรรม เป็นน้ำเสียที่เกิดจากกระบวนการผลิต การล้างวัตถุดิบ
ล้างเครื่องจักร น้ำเสียจากโรงงานมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับน้ำเสียจากชุมชน แต่น้ำเสีย
จากโรงงานมีความเข้มข้น มีทั้งสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ สารพิษ เชื้อโรค และมีอุณหภูมิสูงด้วย
จึงทำให้กระบวนการกำจัดและบำบัดทำได้ยาก

ค. จากการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ฯลฯ

ง. จากธรรมชาติ เป็นผลมาจากการชะล้างของฝนและน้ำโสโครกผิวดิน

กระบวนการกำจัดและบำบัดน้ำเสีย แบ่งออกได้เป็น 5 วิธีดังนี้

1. การกำจัดเบื้องต้น
2. การกำจัดปฐมภูมิ
3. การกำจัดทุติยภูมิ
4. การให้คลอรีน
5. การกำจัดตะกอน

การกำจัดเบื้องต้น เป็นการกำจัดในโรงงานเสียส่วนใหญ่ เพื่อป้องกันอุปกรณ์เครื่อง
สูบน้ำเสียหายโดยขจัดเอาของแข็งแขวนลอยขนาดใหญ่ ของแข็งอินทรีย์หนัก และน้ำมันหรือไขมัน
ออก อุปกรณ์ที่ใช้ในการกำจัดเบื้องต้นที่ใช้กันอยู่มากได้แก่

- ตะแกรงชนิดหยาบและละเอียด

- อุปกรณ์ทำให้เป็นชิ้นเล็ก มีเครื่องบด อัด สับ

- ถังตกตะกอนสำหรับกรวดเล็ก

- ถังแเอเรชันก่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เสนอไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
นอกจากนี้ในการกำจัดเบื้องต้น อาจมีการใช้คลอรีนด้วย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

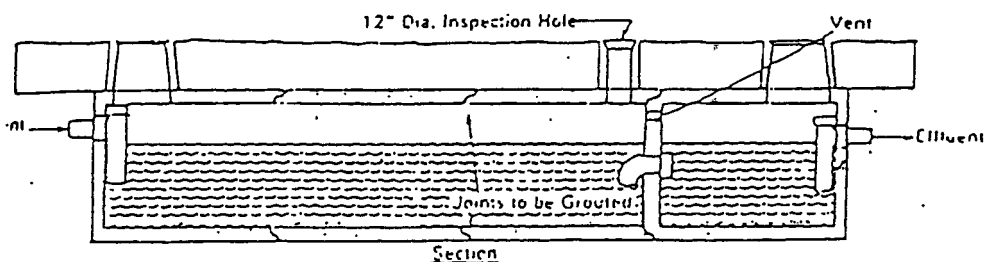
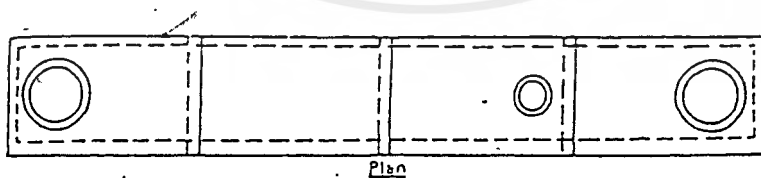
สำหรับโครงการสถานีรับเลี้ยงเด็กกำพร้า นั้น ใช้ระบบบำบัดและกำจัดน้ำเสียประมุขุมิ เป็นหลัก เนื่องจากเป็นระบบที่ต้องการดูแลน้อย ค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก และมีความเหมาะสมกับโครงการนี้ และอีกระบบที่ใช้ในโครงการคือ การใช้บ่อดักไขมันสำหรับท่อน้ำทิ้งที่มาจากครัว ระบบบำบัดน้ำเสียที่ใช้ในโครงการแบ่งการบำบัดเป็น 3 ส่วนคือ

1. การบำบัดโดยวิธีชีวะ เป็นการบำบัดโดยแบคทีเรียที่ไม่ใช้ออกซิเจน วิธีนี้จะใช้การบำบัดโดยใช้ถังเซพติกแทงค์ เนื่องจากก่อสร้างง่าย ไม่มีเครื่องจักรและไม่ต้องการดูแลรักษามาก วัตถุประสงค์ของการใช้ถังเพื่อแยกของแข็งที่ตกตะกอนออกจากของเสีย ส่วนน้ำใสจะถูกส่งไปยังบ่อบำบัดอื่น ตะกอนที่ก้นถังจะถูกแบคทีเรียย่อยสลายให้มีปริมาณน้อยลง แล้งจึงสูบไปทิ้งเป็นครั้งคราว ยังมีตะกอนที่ลอยน้ำอยู่บ้างเช่น ไขมัน

ประสิทธิภาพในการลดมวลสารโดยเฉลี่ย พบว่าสามารถลดค่า บีโอดี ได้ 40-65% ลดไขมันได้ 70-80% และลดฟอสฟอรัสได้ 15%

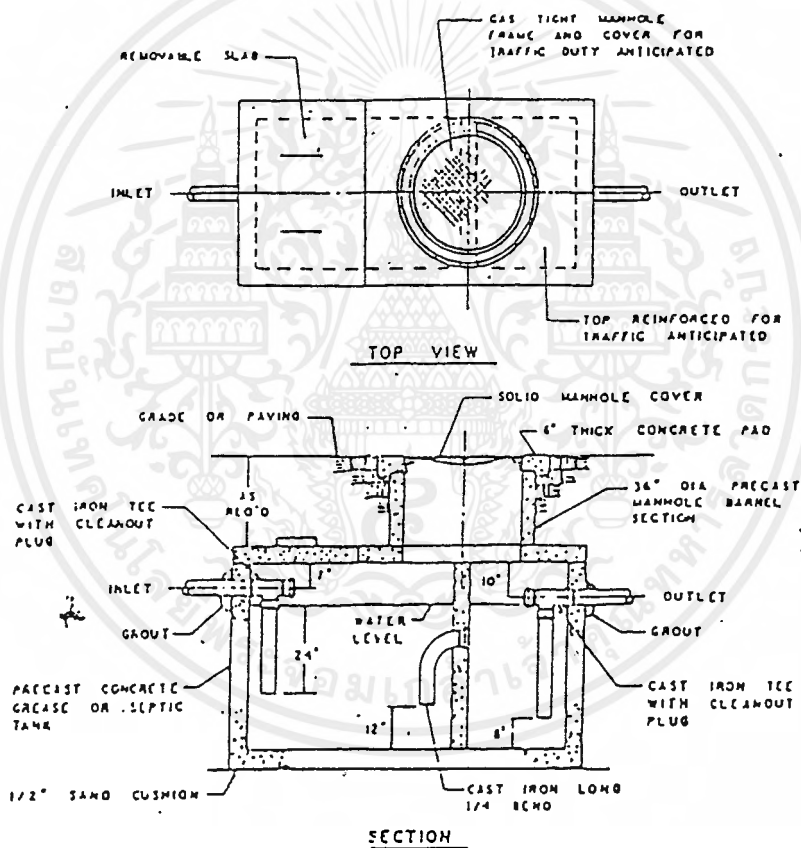
หลักการออกแบบถัง "เซพติก"

- ก. ต้องสามารถเก็บน้ำเสียได้ประมาณ 24 ชั่วโมง โดยไม่รวมกับชั้นตะกอนและสิ่งแขวนลอยที่ผิวหน้า
- ข. ต้องมีท่อที่กั้นช่องน้ำเข้าและช่องน้ำออก เพื่อป้องกันตะกอนลอยออกไป
- ค. ต้องมีปริมาตรเก็บกักตะกอนลอย และตะกอนที่ก้นถังอย่างเพียงพอ เพื่อไม่ให้มีการล้นออกนอกถังในระยะเวลาอันสั้น
- ง. ต้องมีท่อระบายก๊าซมีเทน ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และก๊าซไฮโดรซัลไฟด์ ซึ่งเกิดจากการย่อยสลายตะกอนออกจากถัง
- จ. ควรแบ่งถังออกเป็น 2-3 ส่วน เพื่อให้มีการตกตะกอนที่ดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเฉพาะกิจเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การบำบัดโดยวิธีฟลิทซ์ เป็นการบำบัดน้ำเสียที่มาจากห้องครัวโดยเฉพาะ เนื่องจากไขมันจะลอยขึ้นสู่ผิวน้ำ จึงสามารถแยกไขมันออกจากน้ำได้โดยให้มีระยะเวลาเก็บกักพอสมควร บ่อดักไขมันควรตั้งอยู่ใกล้จุดทิ้งน้ำเสีย เพราะไขมันสามารถแยกออกได้ง่ายที่อุณหภูมิสูง และไม่เกิดปัญหาที่อุดตัน ภายในแบ่งออกเป็น 2 ส่วนและมีผนังกันกลาง ในบ่อแรกจะเป็นการดักชั้นแรกจะได้ไขมันจำนวนมากลอยที่ผิวน้ำ น้ำส่วนที่ลอยอยู่ด้านล่างจะไหลเข้าสู่บ่อดักที่สอง ซึ่งจะดักไขมันส่วนที่เหลือแล้วจึงไหลออกจากบ่อไป สู่การบำบัดขั้นต่อไปหรือไหลออกสู่ท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ส่วนประกอบในการบำบัดได้แก่ การใช้ตะแกรงกรองผง บ่อดักไขมันและบ่อดักทราย

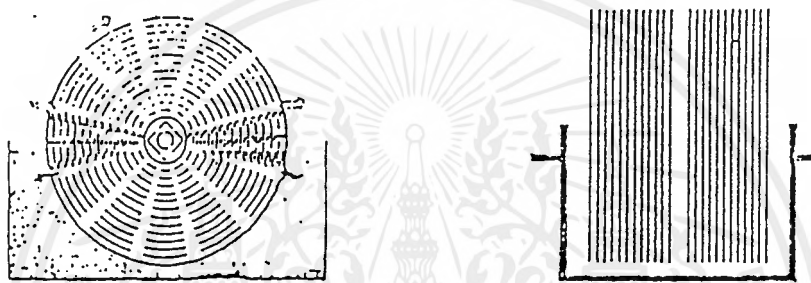
ภาพแสดงการทำงานของบ่อดักไขมัน

3. การบำบัดโดยแบคทีเรียที่ใช้ออกซิเจนแบบกระบวนการแผ่นชีวะหมุน เป็นวิธีที่ใช้แผ่นฟิล์มแบคทีเรียซึ่งเกาะอยู่บนแผ่นฟิล์มพลาสติกที่เป็นตัวกลาง รูปวงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 2-3 เมตร โดยจะจมอยู่ในน้ำประมาณ 40% ของพื้นที่ผิวน้ำ และส่วนที่เหลือจะอยู่ในอากาศ แผ่นพลาสติกที่ใช้เป็นตัวกลางนี้จะวางซ้อนกันห่าง 1.5-2.5 ซม. และหมุนด้วยความเร็ว 1-2 รอบต่อนาที เมื่อแผ่นพลาสติกหมุนในน้ำก็จะมีตะกอนขึ้นมาตามแนวตั้งของแผ่นพลาสติกด้วย และไหลตก

เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ขออนุญาตจากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และต้องแจ้งถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

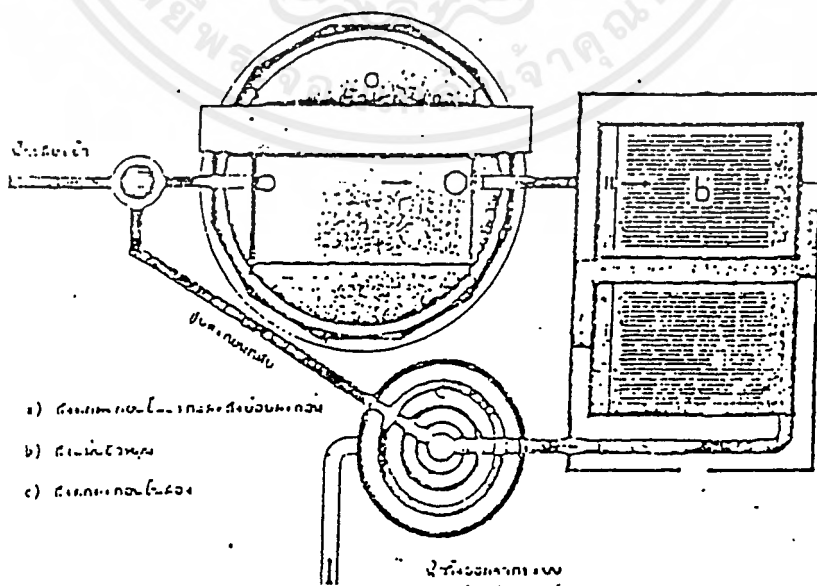
ลงใหม่ทำให้เกิดการถ่ายเทออกซิเจนจากอากาศสู่น้ำ แบริทที่เรียที่เกาะอยู่บนแผ่นหมุนก็จะได้ออกซิเจนทั้งทางโดยตรงและทางอ้อม จากการไหลของน้ำในถังแผ่นชีวะหมุน

แผ่นฟิล์มที่มีแบคทีเรียติดอยู่กับตัวกลาง และลอยอยู่ในน้ำจะเป็นตัวลดมวลสารอินทรีย์ที่อยู่ในรูปของสารละลาย เมื่อระบบทำงานต่อไปแผ่นฟิล์มก็จะหนาขึ้น ทำให้ชั้นภายในที่ติดอยู่กับแผ่นพลาสติกเกิดการเน่าหลุดออกมาในน้ำ และไหลออกไปกับน้ำที่ออก จากนั้นก็จะเกิดแผ่นชีวะใหม่ขึ้นมาทดแทนต่อไป

ภาพแสดงถึงแผ่นชีวะหมุน

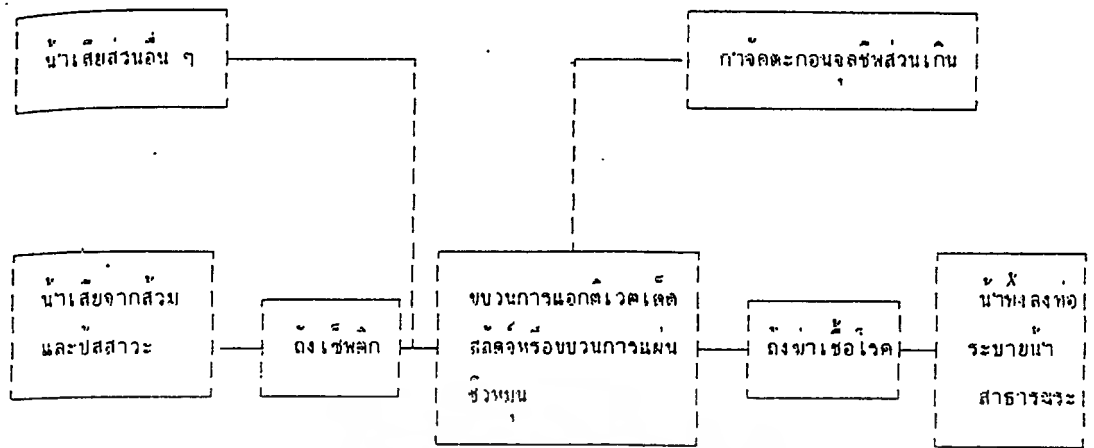
สำหรับโครงการ เลือใช้วิธีแผ่นชีวะหมุนเนื่องจากมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง ใช้เนื้อที่ในการก่อสร้างน้อย ควบคุมการทำงานได้ง่ายและใช้พลังงานน้อยเป็นการประหยัด

- a) ฟิล์มชีวภาพบนแผ่นหมุน
- b) แผ่นชีวะหมุน
- c) ฟิล์มชีวภาพบนแผ่นหมุน

ภาพแสดงขบวนการแผ่นชีวะหมุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า. ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โคะแกรมแสดงผังการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสีย

สรุปกระบวนการบำบัดน้ำเสีย

1. น้ำโสโครกจากโถส้วม และโถบัสสวาระจะต่อเข้า "เซฟติก แทงค์"
2. น้ำเสียจากอ่างน้ำ ห้องน้ำ ครีวจะต่อเข้าบ่อคักไขมัน
3. น้ำที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 ไปบำบัดโดยวิธีแผ่นชีวะหมุน
4. เคิมคลอรีนลงในถังฆ่าเชื้อ ซึ่งเป็นน้ำที่ได้จากข้อ 3
5. สูบน้ำสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ

โดยที่ไประบบบำบัดน้ำเสียจะต้องใช้ความสูงสุทธระหว่าง 5-6 เมตร และพื้นล่างสุดไม่ควรอยู่ต่ำกว่าระดับ 3 เมตร จากระดับผิวดิน เพื่อให้ให้น้ำสามารถไหลผ่านไปยังส่วนต่างๆ และออกจากระบบโดยใช้เครื่องสูบ

ระบบแสงสว่าง

ระบบการให้แสงสว่างสำหรับโครงการสถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้านี้ มีระบบการให้แสงสว่างอยู่ 2 ระบบคือ

ก. แสงตามธรรมชาติ เป็นแสงที่ก่อให้เกิดบรรยากาศตามธรรมชาติและมีชีวิตชีวา เป็นสิ่งที่ต้องการมาก เพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน การสอน การเล่น ฯลฯ

ข. แสงประดิษฐ์ เป็นแสงที่สามารถควบคุมความสว่างได้ และสร้างบรรยากาศได้ตามความต้องการ แสงประดิษฐ์มีหลอดให้แสงอยู่ 2 แบบคือ

- หลอดฟลูออโรสเซนซ์ ให้แสงสว่างสม่ำเสมอรอบตัว ไม่สามารถบังคับทิศทางของแสง
- หลอดอินแคนเดสเซนต์ ให้แสงเป็นจุดและสามารถบังคับทิศทางของแสงได้

การเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแสงธรรมชาติกับแสงประดิษฐ์

	แสงธรรมชาติ	แสงประดิษฐ์
<u>ข้อดี</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสิ่งที่ได้เปล่า 2. ให้ผลดีทางการมองเห็น เพราะแสงเปลี่ยนแปลงไปไม่ได้เรื่อยๆ 3. ทำให้สิ่งของที่ถูแสงธรรมชาติมีความงดงามตามธรรมชาติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ได้ตลอด 24 ชม. ควบคุมแสงได้ 2. การจัดแปลนภายในอาคารสามารถทำให้เกิดการหักเหของแสงได้ 3. สามารถเลือกบรรยากาศของแสงโดยการเปลี่ยนแปลงระดับความเข้มของแสง
<u>ข้อเสีย</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แสงธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ความเวลาไม่สามารถควบคุมได้ 2. ควบคุมความจ้าของแสงไม่ได้ 3. แสงธรรมชาติควบคุมสีของแสงไม่ได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้แสงภายในอาคาร ถ้าจัดแสงไม่เหมาะสมทำให้หมกหมองน่าดู 2. ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับกระแสไฟ 3. สีของวัตถุที่ถูแสงอาจทำให้สีของวัตถुकุณิจจากความเป็นจริง

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว โครงการฯ สามารถเลือกใช้ระบบการให้แสงสว่างได้ทั้ง 2 แบบ โดยในช่วงเวลากลางวันจะเน้นการให้แสงภายในอาคารจากแสงธรรมชาติเป็นหลัก เพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน จะใช้แสงประดิษฐ์เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนในช่วงเวลากลางคืนจะเป็นการให้แสงประดิษฐ์เป็นหลัก เพราะกลางวันไม่มีแสงจากดวงอาทิตย์แล้ว

ดังนั้นแสงประดิษฐ์ที่ใช้กับโครงการจึงใช้แสงจากหลอดฟลูออโรสเซนซ์ ซึ่งสามารถกระจายแสงได้รอบทิศทางมากกว่าหลอดอินแคนเดสเซนต์

ระบบกำจัดขยะ

ระบบการกำจัดขยะโดยทั่วไปที่ใช้อยู่มีกันนำขยะมากองรวมกันแล้วเผาทิ้ง ก่อให้เกิดความสกปรก ความไม่เป็นระเบียบและยังก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นอีกด้วย ดังนั้นการกำจัดขยะจะต้องทำให้ถูกสุขลักษณะ

วิธีการกำจัดขยะที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. วิธีการถม -ถมบนพื้นดิน ข้อดีได้มีอินทรีย์เพิ่ม ประหยัดงบประมาณ
ข้อเสียอาจทำให้เกิดมลพิษกับดินได้ ใช้เวลานาน
ในการย่อยสลาย (เทศบาลทั่วไปใช้วิธีนี้
-ทิ้งทะเล ข้อดีถ้าทิ้งไกลๆ จะดีกับการทิ้งกากกัมมันตภาพรังสี
และลงทุนน้อย
ข้อเสียหากกำจัดไม่ดี รั่วไหลระหว่างทางหรือ
บริเวณที่มีสัตว์อยู่ทะเลจะเกิดมลพิษได้
2. การฝัง -ฝังทั่วไป ข้อดี ฝังได้ทุกอย่าง มีอะไรก็ฝังได้ ราคาถูก
ข้อเสีย ต้องอยู่ห่างจากชุมชน แหล่งน้ำใต้ดิน
และอาจเกิดมลพิษกับดินได้
-ฝังมีหลักการ เหมือนกับการฝังแบบทั่วไปแต่มีเครื่องมือในการบด
อัดให้แน่น เหมาะกับในเมืองใหญ่ๆ มี 4 ชั้นคอนคือ
ก. ซดดินให้เป็นร่องตามขนาดถังรูป
ข. ให้รถขยะมาเทียบแล้วเทขยะลงไปในร่องที่ซุดไว้
ค. บดขยะให้ยุบตัวให้ได้ตามความหนาที่กำหนด
ง. ฝังกลบด้วยดิน โดยทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ 4 ชั้น/
หลุม

3. การเผา - เเผากลางแจ้ง ใช้กับขยะทั่วไป
- เเผาในทะเลและโรงงาน จำเป็นต้องใช้สำหรับขยะจากโรงพยาบาล ขยะติดเชื้อ ซากสัตว์ทศลง สำหรับระบบการเผาค่าค่อนข้างถึงก๊าซที่เกิดขึ้นว่าเป็นมลพิษต่ออากาศหรือไม่ แต่ข้อดีคือ สามารถนำพลังงานความร้อนจากการเผามาใช้ประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าได้

จากข้อมูลดังกล่าวระบบการกำจัดขยะที่ดีคือโครงการและสิ่งแวดล้อมคือ "การเผา ในโรงงาน" เนื่องจากการเผาในโรงงานสามารถควบคุมได้ เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมน้อย และสามารถนำความร้อนมาผลิตกระแสไฟฟ้าได้ แต่ก่อนที่จะนำขยะภายในโครงการไปเผาจะต้องมีขบวนการนำขยะไปทิ้งสู่ระบบการกำจัดสาธารณะ (การเผาในโรงงาน)

การนำขยะออกไปทิ้ง สามารถทำได้ 2 วิธีง่ายคือ

- ก. การใช้รถเข็น เป็นยานพาหนะขนาดเล็ก สามารถใช้ขนขยะภายในอาคารห้องต่างๆ ไปเก็บที่ห้องเก็บขยะได้
- ข. รถบรรทุกขยะ เป็นยานพาหนะขนาดใหญ่ที่จะรับขยะจากห้องเก็บ ไปสู่กระบวนการกำจัดสาธารณะต่อไป

ระบบปรับอากาศ

"การปรับอากาศ" โดยทั่วไปหมายถึงการปรับสภาวะอากาศโดยการควบคุมอุณหภูมิของอากาศ สำหรับเมืองไทยการปรับอากาศ หมายถึงการควบคุมอากาศให้เย็นลง

ชนิดของระบบเครื่องปรับอากาศโดยทั่วไปมีอยู่ 3 แบบคือ

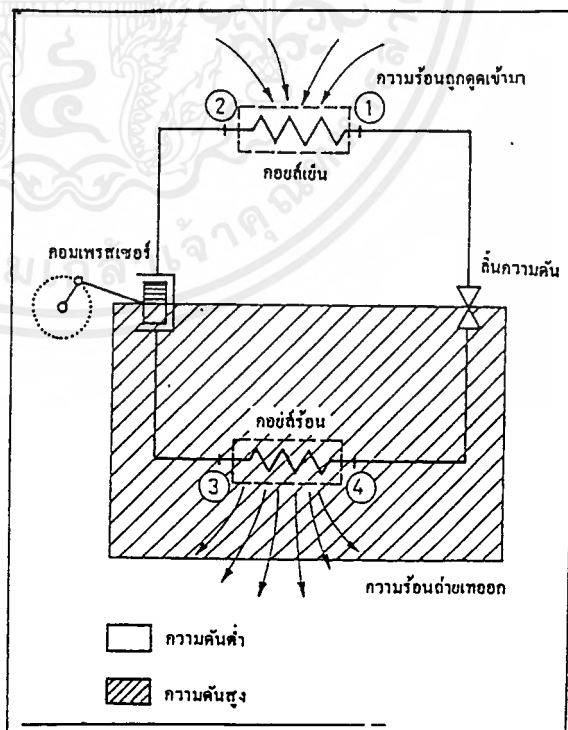
1. แบบหน้าต่าง เป็นแบบที่ใช้กันทั่วไป เหมาะสำหรับห้องขนาดเล็กและบ้านพักอาศัย ส่วนประกอบทุกอย่างจะรวมอยู่ในกล่องเดียว ข้อดีคือ สะดวกในการติดตั้ง แต่มีจุดอ่อนคือ ยึดยากใช้กันแล้วเนื่องจากเสียงดังและแลดูไม่สวยงาม
2. แบบแยกส่วน มีขนาดใกล้เคียงกับแบบหน้าต่าง แต่จะแยกหน่วยทำความเย็นกับหน่วยระบายความร้อนออกจากกัน การติดตั้งสะดวก มีหลายแบบและขนาดให้เลือกใช้มาก
3. แบบศูนย์รวม เป็นระบบขนาดใหญ่ใช้สำหรับอาคารขนาดใหญ่ ส่วนประกอบการทำงานแต่ละส่วนของระบบแยกกันโดด มีท่อต่างๆต่อถึงกัน และอากาศเย็นที่ใช้ในการทำความเย็นจะถูกส่งทางท่อไปยังส่วนต่างๆของอาคาร

ระบบปรับอากาศโดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนสำคัญๆ 4 ส่วนด้วยกันคือ

- ก. คอยล์เย็น
- ข. คอมเพรสเซอร์
- ค. คอยล์ร้อน
- ง. ลิ้นลดความดัน

คุณสมบัติของน้ำยา

- ตำแหน่งที่ 1- ของเหลวที่มีความดันต่ำ
- 2 - ไอที่มีความดันต่ำ
- 3 - ไอที่มีความดันสูง
- 4 - ของเหลวที่มีความดันสูง

ภาพแสดงวงจรของการทำงานทำความเย็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางแสดงข้อดี-ข้อเสียของระบบปรับอากาศแต่ละชนิด

ประเภทของ เครื่อง	ข้อดี	ข้อเสีย
แบบหน้าต่าง	<ul style="list-style-type: none"> - มีขนาดเล็ก ติดตั้งง่าย - มีราคาถูกเหมาะสมกับการใช้ตามบ้านเรือนหรืออาคารสำนักงานขนาดเล็ก - การบำรุงรักษาทำได้ง่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสำหรับพื้นที่ใช้งานขนาดเล็กเท่านั้น - การติดตั้งเครื่องปรับอากาศจำเป็นต้องเจาะผนังหรือช่องหน้าต่างเมื่อติดตั้ง ถ้าติดเป็นจำนวนมากจะทำให้อาคารขาดความสวยงาม - มีเสียงดังในขณะทำงาน
แบบแยกส่วน	<ul style="list-style-type: none"> - เครื่องเดินเงียบเพราะอุปกรณ์บางส่วนอยู่ภายนอกอาคาร - มีขนาดให้เลือกใช้มาก - หน่วยงานความเย็นสามารถออกแบบให้สวยงามเป็นอุปกรณ์ตกแต่งภายในได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีท่อน้ำยาต่อระหว่างหน่วยทำความเย็นกับหน่วยระบายความร้อน ทำให้ต้องเจาะผนัง ความร้อนสามารถแทรกซึมเข้าไปตามท่อต่าง ๆ ทำให้ประสิทธิภาพลดลง - การกระจายอากาศไม่ทั่วถึง - ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการติดตั้งสูงมาก
แบบศูนย์รวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีท่ออากาศต่ออย่างทั่วถึงทั่วไปในอาคารทำให้การกระจายอากาศเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ - มีขนาดใหญ่เหมาะสำหรับอาคารที่มีพื้นที่ใช้งานมาก - ไม่มีเสียงดัง 	<ul style="list-style-type: none"> - ความร้อนแทรกซึมเข้าไปตามท่อส่งอากาศได้ ทำให้ประสิทธิภาพลดลง - อาคารต้องได้รับการออกแบบเป็นพิเศษสำหรับการติดตั้งเครื่องปรับอากาศประเภทนี้ - ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาสูงมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- การเดินท่อน้ำยา ท่อน้ำยาที่ยิ่งสั้นยิ่งดี ท่อไม่ควรหักงอมาก ท่อน้ำยาจะมีด้วยกัน 2 ท่อ ท่อหนึ่งเล็กและอีกท่อหนึ่งใหญ่หุ้มฉนวนยาวรีค่าทั้งสองท่อ ท่อเล็กเป็นท่อน้ำยาวิ่งไปยังเครื่องส่งลมเย็น ท่อใหญ่เป็นท่อซากลบ

- การเดินท่อน้ำทิ้ง ท่อน้ำทิ้งส่วนมากเป็นท่อ พีวีซี อย่างหนาขนาดประมาณ $\frac{1}{2}$ " ϕ ท่อน้ำทิ้งจะต้องลาดค่าไปหาทางระบายน้ำ ที่คันท่างหรือที่ปลายท่อควรทำเป็นรูปคอห่าน เพื่อกันกลิ่นเหม็น กันแมลง กันน้ำกระฉอก

ภาพเครื่องส่งลมเย็นของแอร์แบบแยกส่วน

ภาพคอห่านของท่อน้ำทิ้ง

ระบบระบายอากาศ

การออกแบบอาคารในประเทศเขตร้อนชื้น ต้องคำนึงถึงการถ่ายอากาศตามธรรมชาติ โดยเฉพาะโครงการสถานรับเลี้ยงเด็ก จะต้องมียระบบระบายอากาศแบบธรรมชาติที่มีการออกแบบช่องเปิดหรือช่องระบายอากาศ เพื่อให้มีลมผ่านเข้ามาในห้องเพื่อความสบายให้แก่เด็กในโครงการ ทำให้เด็กได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ ช่วยลดปริมาณความร้อนในอาคาร การออกแบบช่องเปิดของตัวอาคารจึงมีความสำคัญมาก

จุดประสงค์ของการระบายอากาศ

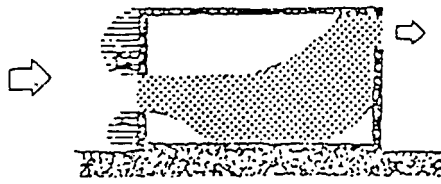
1. ถ่ายเทอากาศเสีย และรับอากาศดีเข้ามาแทน
2. ระบายกลิ่นในห้องน้ำและห้องครัว
3. กำจัดฝุ่นละอองที่ฟุ้งอยู่ในอากาศ
4. ช่วยระบายความชื้นและความอับในห้องน้ำหรือห้องต่างที่อับ เป็นการป้องกันการเกิดรา
5. ช่วยปรับอุณหภูมิในห้อง ไม้ให้เปลี่ยนแปลงเร็วเกินไป

ทิศทางการลม

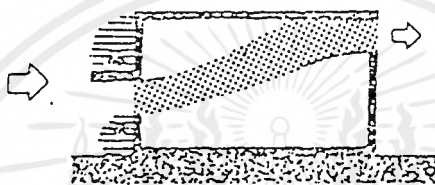
การบังคับทิศทางลมแบ่งออกได้ดังนี้คือ

- ก. รูปร่างและลักษณะของอาคาร
- ข. ส่วนประกอบของอาคาร เช่น แฉกบังแดด แบบของหน้าต่าง
- ค. ตำแหน่งและขนาดของช่องเปิด
- ง. "—————"ของต้นไม้และรั้ว
- จ. "—————"ของอาคารข้างเคียง
- ฉ. การระบายอากาศทางปล่อง

ตัวอย่างภาพแสดงช่องเปิดในรูปแบบต่างๆ ที่มีผลต่อกระแสลมและวิธีทำให้ห้องได้รับลมตามที่ต้องการ

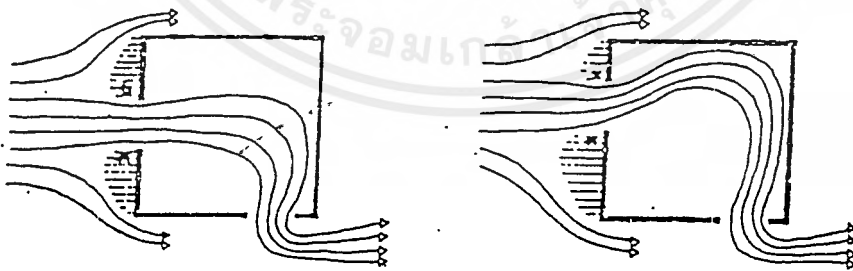
- ภาพแสดงการเปิดช่องลมที่ทำให้ได้รับลมผ่านในระดับความสูงของร่างกาย

- ภาพแสดงการมีแผงบังแดด ทำให้เกิดแรงดันของอากาศบริเวณผนัง ทำให้ลมพัดขึ้น

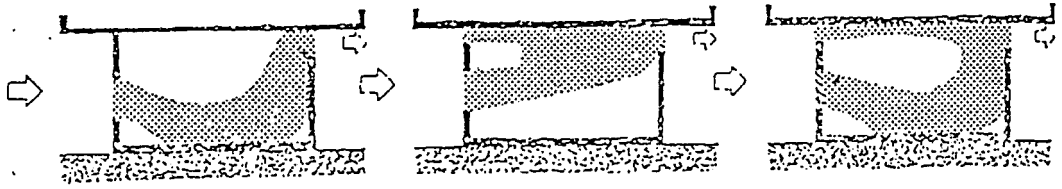

- ภาพแสดงการยื่นแผงบังแดดออกจากผนัง โดยมีช่องว่างระหว่างแผงบังแดดกับผนัง ทำให้ห้องได้รับลมในระดับความสูงของร่างกายเช่นเดิม

- ภาพแสดงการแก้ไขทิศทางลมให้อยู่ในรูปที่ต้องการ โดยการกระระยะช่องเปิดบนผนัง การเปิดประตู หน้าต่าง และการทำแผงบังแดด ลมที่ผ่านเข้ามาในห้องจะถูกบังคับโดยความดันของอากาศบริเวณส่วนปิดทึบโดยรอบช่องเปิด

ถ้าต้องการลมพัดผ่านร่างกายในระดับค่า เช่น เวลานอน นิ่ง หน้าต่างบานล่าง
ควรจะเป็นบานเกล็ดที่หมุนปรับได้ เพื่อเปลี่ยนทิศทางลมให้พัดลงค่าตามต้องการ

- ภาพแสดงการเปิดช่องโดยมีบานเกล็ดเพื่อปรับระดับและทิศทางของลม

- ภาพแสดงการเปิดช่องลมเข้าค่า และทางลมออกสูงก็เป็นการช่วยได้

การปลูกต้นไม้บริเวณใกล้อาคาร จะมีผลต่อทิศทางของลมสามารถทำให้ลมพัดเข้า
หาอาคารได้มากขึ้น หรือลดจำนวนลมที่พัดเข้าหาอาคาร แต่อย่างไรก็ดี ลมที่พัดผ่านต้นไม้แล้ว
เข้าสู่อาคารก็จะทำให้อาคารเย็นขึ้นเช่นกัน และสามารถทำให้ลมภายในอาคารเปลี่ยนทิศทางไป
(ต้นไม้ที่อยู่ด้านทางลมออก จะไม่มีผลต่อกระแสลมหรือมีก็มีเพียงเล็กน้อย นอกจากต้นไม้เหล่านี้
อยู่ในตำแหน่งที่กั้นขวางทางลมออก ดังนั้นการจัดสวนปลูกต้นไม้นอกจากจะทำให้ดูสวยงาม เพิ่ม
ความร่มรื่นและความสบายให้แก่ผู้อยู่อาศัยในอาคาร ค่าแห่งและขนาดของต้นไม้ยังช่วยทำให้ลม
พัดผ่านเข้าอาคารได้ตามต้องการ

วัดต้นไม้สูงปานกลาง

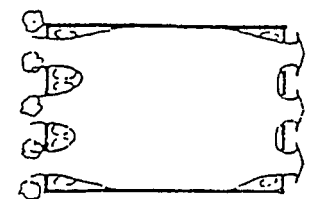

ชิดอาคาร

ห่างจากอาคาร ๓๐ ฟุต

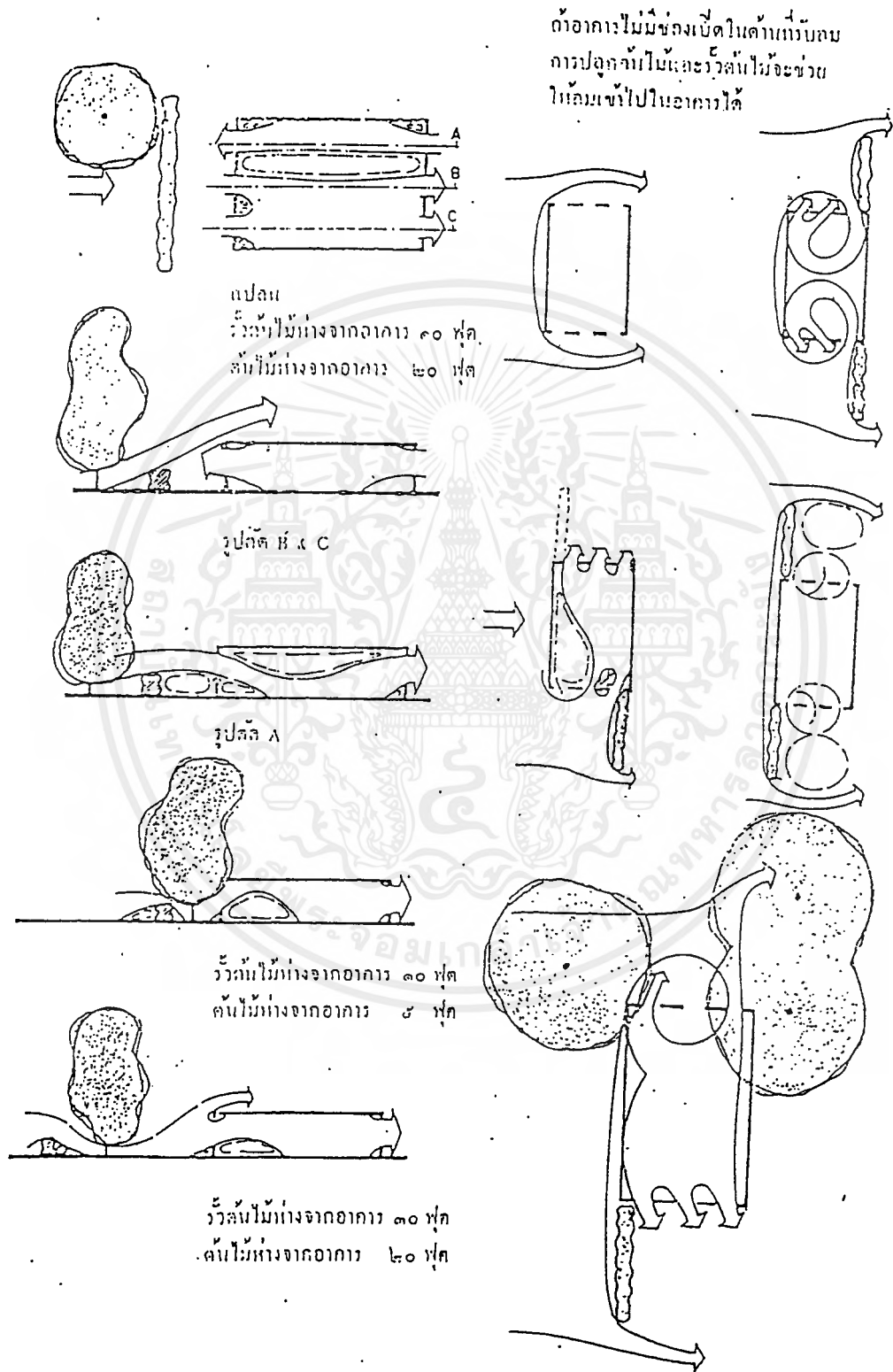
ต้นไม้หุ้ม

แนบ

- ภาพแสดงตำแหน่งของต้นไม้ที่มีผลต่อการผ่านของลมที่เข้าสู่อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง

ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิงเป็นระบบที่มีความสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้ที่อยู่ในโครงการ ดังนั้นการออกแบบระบบป้องกันฯ ต้องใช้หลักเกณฑ์ที่มีมาตรฐานและนานาชาติยอมรับ คือ มาตรฐานของ และมาตรฐานตามเทศบัญญัติ

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการดับเพลิงมีดังนี้คือ

- ก. เครื่องมือที่ติดมากับรถดับเพลิง
- ข. เครื่องมือที่ติดตั้งตายตัว และความคุมโดยการใช่มือ
- ค. เครื่องมือที่ติดตั้งตายตัว และความคุมโดยอัตโนมัติ
- ง. เครื่องมือที่สามารถเคลื่อนที่ไปใช้ยังที่ต่างๆได้

จากการพิจารณาลักษณะของโครงการ ลักษณะที่เหมาะสมกับโครงการสถานรับเลี้ยงเด็กฯ คือ ระบบเครื่องมือที่ติดมากับรถดับเพลิงและระบบเครื่องมือที่สามารถเคลื่อนที่ไปยังที่ต่างๆได้ เนื่องจากอาคารในอาคารขนาดเล็กหลายๆอาคาร จึงใช้ระบบดังกล่าวซึ่งมีความคล่องตัวสูง ประหยัด และสามารถใช้งานในการดับเพลิงได้ง่าย ทันทีที่ เพราะไม่มีระบบการใช้งานที่ซับซ้อนเลย

ระบบเครื่องมือที่สามารถเคลื่อนที่ได้ ก็คือเครื่องมือดับเพลิงมือถือนั่นเอง เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการดับเพลิงในขณะที่เพลิงยังมีขนาดเล็กอยู่ และคนทั่วไปสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ยากนัก ตำแหน่งที่ติดตั้งจะอยู่ที่เดียวกับสายน้ำดับเพลิง และตำแหน่งเสริมอื่นๆ เช่น ห้องครัว ห้องเครื่อง ห้องเก็บของ ห้องเก็บสารไวไฟ เป็นต้น

ขนาดของเครื่องดับเพลิงที่นิยมกันคือ ขนาด 10 กก. เนื่องจากเป็นขนาดที่คนทั่วไปสามารถใช้ได้ไม่หนักเกินไป ภายในเครื่องจะบรรจุผงเคมีแห้ง เช่น โมโนแอมโมเนียฟอสเฟตที่มีคุณสมบัติในการดับเพลิงได้ทั้ง 3 ประเภทคือ ไม้ กระจก , น้ำมัน สารไวไฟ , อุปกรณ์ไฟฟ้า แต่เนื่องจากผงเคมีเมื่อใช้งานแล้วจะสกปรก จึงหันมานิยมใช้สารดับเพลิงที่เป็นก๊าซเช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ไม่ทำให้สกปรกแต่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าและมีราคาที่แพงกว่า

การใช้สีสำหรับอาคาร

การใช้สีสำหรับภายนอก

อาคารที่ใช้สีดี ๆ โดยมาก ส่วนมากมักจะให้สีคล้ายตามบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมของอาคารนั้น ตัวอย่างที่มีมาแล้ว เช่น โบสถ์ วิหารของไทยใช้ประดับด้วยสีที่สดใส ทำให้ดีเหมาะสมกับสภาพของ ภูมิประเทศในแถบร้อนทั่วไปที่มีดวงอาทิตย์ที่สดใส เป็นต้น

การใช้สีที่ดี วิธีทำให้เข้ากัน (MATCH) การเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่สวยดูใจอย่างเดียวนั้น ไม่เป็นการสมควร เพราะสีแต่ละสีอาจไม่เข้ากัน การใช้สีบนอาคารไม่ควรจะใช้สีเป็นการทำลายการออกแบบของอาคารที่คืออยู่แล้ว เพราะการออกแบบอาคารส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับ FORM และโครงสร้าง สีทำหน้าที่เพียงช่วยเสริม FORM ให้เด่นชัดและให้ความรู้สึกสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการใช้สี

1. ควรใช้สีให้คล้ายไปกับสิ่งแวดล้อม ผู้ใช้สีจะต้องคิดว่าสีที่ใช้นั้น HARMONY หรือ CONTRAST กับสิ่งแวดล้อม เช่น พื้นฟ้าอากาศ ภูมิประเทศ อาคารบ้านเรือนข้างเคียง เป็นต้น ถ้าใช้สีเหมือนธรรมชาติมากเกินไป ทำให้มองไม่เห็นเด่นออกมาและหากใช้ CONTRAST กับสีของธรรมชาติมากเกินไป ก็ทำให้เกิดความไม่น่าดูไปได้ ตัวอย่างเช่น อาคารที่อยู่ในชนบท ควรจะใช้สีเป็น SCHEME เดียวกับท้องนา แต่อาจเน้นให้สดใสขึ้นได้เช่น ใช้สี YELLOW ORANGE สีส้มหม่น ๆ เป็นต้น
2. การใช้สีให้คล้ายไปตามโครงสร้างคือ แยกออกเป็นส่วนที่รับน้ำหนัก เช่น เสา คาน เป็นต้น ส่วนที่ไม่ได้รับน้ำหนัก เช่น ฝา เพดาน ประตู หน้าต่าง สีที่ใช้จะช่วยแสดงความรู้สึกในการพุงน้ำหนักได้และยังช่วยถ่วงน้ำหนักของอาคารให้อยู่ในดุลยภาพที่ดีด้วย การใช้สีไล่น้ำหนักจากอ่อนไปหาแก่ ทำให้เกิดการลงตาเป็นนูนขึ้นหรือเว้าลง ถ้าใช้สีส่วนบนหนัก ส่วนล่างเบาจะทำให้รู้สึกอาคารเบาลอยอยู่ เป็นต้น
3. ควรใช้ให้คล้ายตามวัสดุก่อสร้าง เช่น สิ่งก่อสร้างที่ทำด้วยอิฐควรจะให้ความรู้สึกเป็นอิฐ ถ้าเป็นวัสดุอื่น เช่น ไม้ กระจก โลหะต่าง ๆ ก็ไม่ควรที่จะปิดบังอำพราง ความเป็นตัวของตัวมันเองเสียจะน่าเกลียด เช่น ทาอิฐด้วยสีฟ้าทำให้ด้านความรู้สึกตามธรรมชาติของวัสดุทำให้ขาดความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สีที่มีอยู่ตามธรรมชาติจะเป็นสีที่ใช้ได้มาก ๆ โดยไม่มีผลเสีย เพราะสีของมันจะถูก BREAK อยู่ในตัวแล้ว

4. ควรใช้สีคล้ายไปตามประโยชน์ใช้สอย การให้สีที่ดีจะเป็นการบอกลักษณะ ประโยชน์ใช้สอยของมันในตัวเองเสร็จ เช่นสีที่ทาโรงเรียน บ้านพักอาศัย สถานที่ราชการ เป็นต้น หลักของการใช้ขึ้นอยู่กับจิตวิทยาของสี สีที่เป็นบ้านพักอาศัย ไม่ควรเป็น SCHEME คุณค่า ควรให้มีสีอ่อนหรือสีที่ดู BREAK ลงบ้าง เพราะสีที่ดูฉูดฉาดจะทำให้ประสาทตาของเราเหนื่อย เราไม่รู้สึกรู้สึกพักผ่อนในบ้านของเราเมื่อเห็นแต่สีฉูดฉาด ตรงข้ามกับสีของโรงพยาบาล ซึ่งเป็นที่ ๆ เราต้องการความเปลี่ยนแปลง เพื่อความสนุก คั่นคั่นเพียงชั่วคราวบ้างชั่วคราว จึงจะสามารถใช้สีสด ๆ คุณค่าตกแต่งได้

การใช้สีตกแต่งภายใน

การใช้สีภายในควรกลับกับภายนอก เช่น อากาศภายนอกร้อนมาก ควรจะใช้สีภายในเป็นสีเย็น (COOL COLOR) เป็นการแก้กัน ส่วนสีที่จะใช้ทาแต่ละห้องนั้น ควรจะทราบเสียก่อนว่าจะใช้ห้องเพื่ออะไร เช่นจะให้มันเป็นห้องนอน ห้องนั่งเล่น ห้องทำงาน เพื่อจะได้ใช้สีให้คล้ายไปกับประโยชน์ใช้สอยอีกประการหนึ่ง การให้แสงสว่างก็เป็นสิ่งสำคัญในห้องมืด อาจใช้สีซึ่งใสสว่าง เช่น สีจำพวก SHADE ต่าง ๆ จะได้ช่วยให้ดูกว้างไป อาจใช้สีพวก TINT ช่วยให้คุณสลัวลงได้ ชาวอียิปต์ระบายสีของคนด้วยสีสด เพราะภายในวิหารเป็นสถานที่มืดครึ้ม ความมืดช่วยเปลี่ยนสีสด ๆ ให้จางลงได้เป็นอย่างดี จึงคงงดงามมีเสน่ห์มาก

ห้องซึ่งกว้างไปหรือแคบมากไป อาจแก้ไขให้แคบลงหรือกว้างขึ้นได้ด้วยการใช้สีประเภท ADVANCING หรือ REDUCING COLOR ซึ่งเป็น TINT จะดูแคบลง ส่วนสีที่เป็น SHADE จะดูกว้างขึ้นด้วย

สีที่ใช้ในห้องแสดงภาพ (EXHIBITION HALL) ควรเป็นสีที่ประมาณกลาง ๆ เช่น สีเทา ขาว ดำ เป็นส่วนมาก เพราะห้องแสดงภาพหรือห้องแสดงงานอื่น ๆ ต้องการให้เห็นอยู่ที่ยู่ที่ของแสดง ถ้าใช้ฟ้าหรือพื้นห้องด้วยสีสดรุนแรงจะทำให้ เคื่องตาและมองไม่เห็นของทำให้ของลดความสำคัญลง อีกประการหนึ่ง ถ้าเป็นการแสดงภาพอิทธิพลของสีตรงข้าม (COMPLEMENTARY) จะเข้าไปรบกวนการใช้สีของภาพเขียน ทำให้สีเปลี่ยนแปลงไปได้ จึงไม่ควรที่จะใช้สีสดเป็นฉากหลังของการแสดงภาพเขียน

สีที่ใช้ในงานชั่วคราว เช่นงานออกร้านมีโอกาสที่จะใช้สีสด แต่ต้องระวังปริมาณของสีสดคุณค่านั้น อาจเป็นต้นเหตุให้เบื่อตา ทำให้ความงามลดลง ดังนั้นจึงควรใช้สีขาว เทา ดำ หรือสี BREAK อื่น ๆ เพื่อช่วยลดหรือพักความคั่นคั่นลงเสียบ้าง ให้สายตาได้รับการพักผ่อน

จิตวิทยาของสี (COLOR PSYCHOLOGY)

ได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้ว สีมียุทธผลในด้านจิตวิทยาแก่มนุษย์มาก สีอาจเป็นเหตุให้เกิดอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้หลายอารมณ์ ผู้ใช้สีฉลาดไม่ควรลืมข้อนี้เสีย การใช้สีคล้ายตามกันไปกับหน้าที่และประโยชน์ใช้สอยของสถานที่นั้น ๆ ทำให้การใช้สีมีประสิทธิภาพดีขึ้นและในบางเวลาก็ช่วยแก้ความรู้สึกบกพร่องต่าง ๆ ได้ด้วย เช่นการใช้สีที่ให้ความรู้สึกสนุกสนานตื่นเต้นประดับประดาบริเวณงานออกร้าน เป็นต้น ส่วนห้องที่ร้อนอบอ้าวก็อาจแก้ด้วยสีที่ให้ความรู้สึกเย็นสบาย ทำให้หายร้อนไปได้

สีบางสีอาจตั้งขึ้นเป็นสัญลักษณ์เฉย ๆ สีธงชาติไทยทำให้เกิดความหมายในสีขึ้น ดังนั้นคนไทยจึงอาจมีความรู้สึกฝังแน่นอยู่ในความหมายของสีธงชาติ เมื่อเห็นสีแดง สีขาว สีน้ำเงินก็นึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เสมอไป ซึ่งถ้าหากชาวต่างประเทศมาเห็นสีน้ำเงินของไทย อาจจะไม่รู้สึกนึกถึงพระมหากษัตริย์เหมือนเรา อาจเห็นสีเหลืองเป็นเรื่องของพระมหากษัตริย์มากกว่า เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่า นอกจากสีจะมีปฏิกิริยาต่ออายาคณะโดยตรงแล้ว ยังมีปฏิกิริยาอยู่กับรสนิยมและชาตินิยมของแต่ละภาษาด้วย

ตัวอย่างความรู้สึกของสีที่ให้ปฏิกิริยาต่อความรู้สึกต่อมนุษย์โดยตรงมีดังนี้

สีเทา	ให้ความรู้สึก	เคร่งขรึม สุภาพ เป็นผู้ดี เรียบร้อย
สีดำ	ให้ความรู้สึก	ลึกลับ ทุกข์โศรก บาด
สีขาว	ให้ความรู้สึก	สะอาด บริสุทธิ์ ปราศจากมลทิน
สีแดง	ให้ความรู้สึก	ตื่นเต้น เร้าใจ สนุก อันตราย อมอุ่น
สีเหลือง	ให้ความรู้สึก	เปรี้ยว ร่าเริง ดีใจ อ่อนาง ความมั่งคั่ง
สีแสด	ให้ความรู้สึก	มั่งคั่ง สมบูรณ์ ความสวย ความสุข ความหวาน อมอุ่น
สีน้ำเงิน	ให้ความรู้สึก	สุภาพ ถ่อมตน หนักแน่น เยือกเย็น
สีม่วง	ให้ความรู้สึก	ความรัก ความเศร้า มีฐานันดรศักดิ์
สีเขียว	ให้ความรู้สึก	ร่าเริง สดชื่น กระชุ่มกระชวย

การใช้สีสำหรับโรงเรียนอนุบาล

สำหรับห้องเรียนอนุบาล ต้องการสภาพการณ์ดังต่อไปนี้ คือ

- นุ่มนวลมาก อบอุ่นมาก ค่อนข้างใกล้ ๆ เข้ามา
- สว่างมาก โอ้โถง แจ่มใสมาก

"สีชมพูอ่อน และสีไข่ไก่ เหมาะสำหรับห้องเรียนอนุบาล เป็นสีอบอุ่น ส่วนสีเขียวอ่อน เป็นสีเขียว สีส้มสามนี้ เป็นสีในสเกลอ่อนที่สดใสและสว่าง"¹

จากการวิจัยของ น.ส. สุภาพร ประทีปงามกุล² ได้อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ในการใช้สีกับห้องเรียนเด็กอนุบาลดังนี้คือ

ห้องเรียนเด็กอนุบาล ควรจัดให้มีบรรยากาศเหมือนบ้านให้เด็กเล็ก ๆ รู้สึกว่าโรงเรียนคือบ้านมีความอบอุ่นเป็นกันเองและปลอดภัย ห้องควรมีเนื้อที่กว้างขวาง เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวและเปลี่ยนอิริยาบถได้บ่อย ๆ เช่น ให้มีกิจกรรมต่าง ๆ และออกกำลังกาย

การเลือกสีที่นำมาใช้ควรเป็นสีกลาง (NEUTRAL) ไปจนถึงสีที่เข้าใจให้เกิดความคุ้นเคย

ผนังห้องใช้ได้ทั้งสีอ่อนและสีที่เย็นสดใส ถ้าต้องการให้รู้สึกว่ห้องกว้างขึ้น ควรทาผนังด้วยสีเย็นที่อ่อน เช่น สีฟ้าอ่อน เขียวอ่อน ไม่ควรใช้สีที่ให้ลักษณะเป็นระเบียบเรียบร้อยนัก

วัสดุก่อสร้าง ควรแสดงคุณสมบัติตามธรรมชาติออกมา เช่น ไม้ อิฐ หิน กรวด ซีเมนต์ ฯลฯ ควรมีสีพื้นผิว TEXTURE ตามธรรมชาติ

พวกโต๊ะ เก้าอี้และสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ควรเป็นสีปฐมภูมิ เช่น แดง เหลือง น้ำเงิน จะทำให้เด็กสนใจและกระตุ้นอารมณ์ให้คุ้นเคยอยู่เสมอ

เสียง

กำรบ้องกันเสียงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งควรคำนึงถึงเพราะถ้าหากมีเสียงรบกวนมาก ๆ อาจก่อให้เกิดความรำคาญได้ หรือถ้าหากมีมาก ๆ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ระบบการได้ยินเสียก็ได้ ระดับเสียงสูงสุดที่ไม่ก่อให้เกิดความรำคาญและรู้สึกว่สบาย มีความดังประมาณ 50

DECIBELS

การป้องกันเสียงอันเกิดจากภายนอกอาคาร เช่น เสียงรบกวนจากรถยนต์ ซึ่งวิ่งอยู่บนถนนหรือจากแหล่งกำเนิดเสียงอื่น ๆ ใกล้ ๆ ที่ตั้งโรงเรียนอนุบาล ผู้ออกแบบควรหลีกเลี่ยงหรือป้องกันเสียงได้โดย

- จัดวางอาคารให้ห่างจากแหล่งกำเนิดเสียง
- ปลูกต้นไม้ให้กำบังและดูดซับเสียง
- จัดรั้วที่มั่นคงให้เสียงสะท้อนออกไป
- ออกแบบชั้นส่วนอาคารให้สะท้อนเสียงออกไป

การป้องกันเสียงภายในอาคาร เสียงจากเครื่องจักรกล ซึ่งมีใช้ในอาคาร เสียงจากการเดิน เสียงจากการเล่นและสนทนา ซึ่งอาจจะหลีกเลี่ยงและป้องกันได้โดย

- ใช้วัสดุซับเสียงภายใน เช่น เซลลูลอส ฟอยล์ ใยหิน ใยแก้ว เพดาน
- ใช้วัสดุปูพื้น ซึ่งไม่ทำให้เกิดเสียง เช่น พรม ไม้ก๊อก
- การออกแบบพื้นภายในกว้างใหญ่มาก เกิดเสียงก้องได้

ตารางแสดงระดับของเสียง

ความดันเสียง (bar)	ระดับเสียง (dB)	สภาวะแวดล้อม
1,000 bar	140	เสียงดังที่สุดที่หูคนปกติ เริ่มรู้สึกเจ็บปวด
	130	
100 bar	120	เสียงดังที่สุดที่คนปกติทนฟังได้
	100	
10 bar	90	เสียงในรถยนต์ประจำทาง
	80	
1 bar	70	เสียงจากการจราจรขนาดปานกลาง
	60	
0.1 bar	50	เสียงคุยตามแบบธรรมดา
	40	
0.1 bar	30	เสียงในสำนักงาน
	20	
0.001 bar	10	เสียงในห้องพักในบริเวณชานเมือง
0.0002 bar	0	
		เสียงในห้องสมุด
		เสียงในห้องนอนในคอนกรีตกลางคืน
		เสียงในห้องส่งกระจายเสียง
		เสียงเบาที่สุดที่หูปกติได้ยิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อกำหนดในการออกแบบอาคารและสภาพแวดล้อม

เป้าหมายที่สำคัญยิ่งของสถานสงเคราะห์ คือ เลี้ยงดูพัฒนาเด็กที่ขาดโอกาส ไม่สามารถอยู่ในครอบครัวของตนเองหรือครอบครัวทดแทนให้เติบโตภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่น มั่นคง เกื้อกูลต่อการพัฒนาเสมือนอยู่ในครอบครัว ดังนั้น สถานสงเคราะห์จึงควรจัดให้มีบรรยากาศของความเป็นบ้านให้มากที่สุด โดยองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างบรรยากาศของบ้านหรือครอบครัวนั้น นอกเหนือจากบุคลากร ซึ่งมีความสำคัญที่สุดแล้ว อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ซึ่งสถานสงเคราะห์ควรจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. อาคารสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน ควรมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น มีลักษณะโปร่ง สะอาด มีระบบระบายอากาศ ระบบระบายนํ้า และระบบบำบัดนํ้าเสียที่ถูกต้องสุจริต
2. อาคารต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์ ควรมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และจะต้องจัดให้มีห้องนอน ห้องกิจกรรม/ห้องพัฒนาเด็ก ห้องรับประทานอาหาร ห้องพักผ่อน/ห้องพยาบาล ห้องนํ้า-ห้องส้วม แยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน
3. ในแต่ละอาคารต้องมีระบบและมาตรการป้องกันภัยต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การติดตั้งเครื่องตัดไฟหรือเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องในทุกชั้นของอาคาร เค้าเสียบไฟในทุกจุดจะต้องติดตั้งสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร และหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
4. ห้องต่าง ๆ ควรมียุทธศาสตร์สำคัญ ดังนี้

4.1 ห้องนอน

- จะต้องมียุทธศาสตร์สำหรับเด็กทุกคน 1 คนต่อ 1 เตียง โดยเตียงมีขนาดและสัดส่วนเหมาะสมกับเด็ก

- พื้นที่ที่เหมาะสมกับจำนวนเด็กในแต่ละกลุ่มคือ

ก. เด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ไม่น้อยกว่า / .50 ตารางเมตร ต่อ 1 คน

ข. เด็กอายุ 2-6 ปี ไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อ 1 คน

ในกรณีที่ห้องมีพื้นที่กว้างใหญ่ ควรแบ่งให้เป็นห้องเล็กลง โดยห้องนอนแต่ละห้องควรมีเด็กไม่เกิน 25 คน

- ควรมีราวเกาะทางเดินบริเวณฝาผนังห้อง โดยคำนึงถึงสภาพร่างกายของเด็ก

- เพื่อให้อากาศภายในห้องนอนถ่ายเทได้สะดวก จะต้องมีหน้าต่างและช่องลมอย่างเพียงพอ หรือติดตั้งพัดลมดูดอากาศ เครื่องปรับอากาศช่วยในการถ่ายเทของอากาศในบางกรณี

- กรณีที่จำเป็น หน้าต่างและช่องระบายอากาศต้องคิดมุ้งลวด เพื่อป้องกันยุงและแมลง

- ภายในห้องนอนต้องมีแสงสว่างเพียงพอและสม่ำเสมอทั่วห้อง และควรมีหลอดไฟชนิด นวลแสง ขนาด 10-20 แรงเทียนไว้ตามจุดต่าง ๆ เพื่อเปิดเวลากลางคืนมิให้แสงระคายตาเด็ก ในกรณีที่บางพื้นที่มีแสงสว่างจากภายนอกเข้ามา ควรใช้ผ้าม่านเพื่อลดความจ้าของแสงและสีส้ม ของผ้าม่านอาจช่วยเสริมพัฒนาการของเด็กได้

- ผนังและเพดานห้องควรทาสีด้วยสีโทนสว่าง ๆ เย็นตา ผนังห้องบางส่วนควรติดตั้งภาพ ระบายสีต่าง ๆ หรือประดับเครื่องแขวน เช่น ฝาตะเพียน ฯลฯ เพื่อกระตุ้นสายตาเด็ก แต่ต้อง ระวังเครื่องแขวนให้มีความแน่นหนา ไม่หลุดง่ายและมีความสูงเกินมือเด็กเอื้อมถึงเพื่อป้องกัน อุบัติเหตุ มุมต่าง ๆ ของผนังหรือตัวอาคารต้องไม่มีเหลี่ยมที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก

- พื้นห้องควรเรียบเสมอกัน น้ำไม่ขัง มีความลาดเทเล็กน้อย เพื่อสะดวกในความสะอาด วัสดุที่ใช้ปูพื้นต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น

- ต้องมีที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายในและภายนอกอาคาร มีจำนวนเพียงพอถูกสุขลักษณะและมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

- ในห้องนอนของเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป จะต้องมียประตูและทางเดินโดยค้ำเนินถึงเด็ก ที่มีความพิการหรือบกพร่องทางร่างกายให้สามารถคลานหรือใช้รถเข็นเข้าห้องน้ำได้ด้วย

- ภายในห้องนอนของเด็กอาจมีเครื่องรับโทรทัศน์และวิทยุ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

- ห้องนอนสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ต้องมีตุ๊กตาสัตว์ ให้เด็กใส่ของใช้ประจำตัวของเด็กครบทุกคน ให้เด็กหยิบและเก็บของได้ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้เรียนรู้การดูแลของและเรียนรู้ความเป็นเจ้าของ อันจะช่วยให้มีการพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม และควรกันพื้นที่ห้อง บางส่วนประมาณ 20% เป็นมุมสำหรับวางหนังสือและของเล่นที่ไม่เป็นอันตรายกับเด็ก ให้เด็ก หยิบและเก็บหนังสือและของเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง เพื่อฝึกฝนวินัยประจำตัวเด็ก โดยผู้และชั้น ต้องทำจากวัสดุที่ค้ำเนินถึงความปลอดภัยและอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กด้วย เช่น ไม่มีมุมหรือ คม ไม่แตกหักง่าย ไม่มีเสี้ยน เป็นต้น

ห้องน้ำและห้องส้วม

- ในกรณีเด็กเล็กหรือเด็กอ่อนที่ยังไม่สามารถอาบน้ำเองได้ จะต้องจัดให้มีบริเวณสำหรับอาบน้ำเด็ก โดยใช้อ่างขนาดไม่ต่ำกว่า 40 ซม. x 60 ซม. โดยคั่นน้ำใส่ขันหรือกรณีใช้สายยางจากก๊อกน้ำ จะต้องมียกบัวต่อที่ปลายสายให้น้ำมีลักษณะเป็นฝอยรดตัวเด็ก ไม่ใช้น้ำจากสายยางหล่อก๊อกน้ำรดตัวเด็ก เพราะความแรงของน้ำอาจทำอันตรายกับเด็กได้ และไม่วางเด็กอาบน้ำบนพื้นห้องเด็กชาย

- สถานสงเคราะห์ต้องจัดให้มีระบบน้ำอุ่น น้ำเย็นเพื่อผสมอาบน้ำให้เด็กอ่อนในอุณหภูมิที่เหมาะสม

- ห้องเลี้ยงเด็กอ่อนควรจัดให้มีอ่างอาบน้ำ ที่แต่งตัวเด็กและตู้เก็บเสื้อผ้าเด็กที่ติดต่อกัน เพื่อสะดวกต่อประโยชน์ใช้สอย

- พื้นห้องน้ำและห้องส้วม ควรลาดเทให้สามารถระบายน้ำได้ดี น้ำไม่ขัง ใช้วัสดุปูพื้นที่ไม่ลื่น มีมุ้งลวด มีช่องลมให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกและมีช่องให้แสงแดดส่องถึง

- ในกลุ่มเด็กอายุตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ควรมีบริเวณพื้นที่สำหรับทำความสะอาดร่างกายของเด็ก และตั้งใส่ขันน้ำใบเล็ก ๆ เพื่อให้เด็กสามารถซักอาบเองได้ ควรมีพื้นที่เป็นบริเวณประมาณ 1.5 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน ไม่ควรสร้างที่กักเก็บน้ำด่างไว้ในบริเวณห้องน้ำ เพราะอาจมีเด็กปีนขึ้นไปและเกิดอุบัติเหตุได้ กรณีที่กักเก็บน้ำสำรองจะต้องมีฝาปิดให้แข็งแรง มีลิด ให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแลในการเปิดปิดฝาดังกล่าว

- ห้องส้วมสำหรับเด็ก ควรมีที่ถ่ายอุจจาระ 1 ที่ต่อเด็กที่มีอายุ 3 ปีขึ้นไป จำนวน 10-12 คน โดยจะต้องมีฐานส้วมที่มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพร่างกายของเด็กและสะดวกในการใช้ หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจและสามารถมองเห็นเด็กจากภายนอกได้ ในกรณีที่ห้องส้วมตั้งอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ที่ลับตาคน

- สำหรับสถานสงเคราะห์เด็กพิการ ขนาดห้องน้ำ ห้องส้วม ตลอดจนประตูทางเข้าจะต้องมีขนาดกว้างพอที่รถเข็นนั่งผ่านได้และมีพื้นลาดสำหรับใช้รถเข็นนั่ง เข้า-ออกได้สะดวก

- ควรมีราวเกาะรอบห้องน้ำและห้องส้วมทุกห้อง เพื่อช่วยในการพยุงตัวของเด็ก

- กรณีที่มีพื้นที่เพียงพอ บริเวณห้องส้วมควรมีลานกว้างสำหรับใช้เป็นที่ฝึกนั่งกระโถนของเด็ก ควรปูด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย น้ำไม่ขัง ไม่ลื่น และมีความลาดเทเพียงพอที่จะระบายน้ำได้เร็ว

- นอกจากห้องส้วมที่อยู่ในอาคารนอนของเด็กแล้ว ควรมีในบางจุดที่ไม่ห่างจากบริเวณที่จัดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิจกรรมของเด็ก และไม่ควรอยู่ในที่ลับตาคน

ห้องพักเด็กป่วย/ห้องพยาบาล

- ห้องพักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นส่วนออกจากห้องปกติ และไม่แออัดอยู่ในสายตาของผู้ดูแลตลอดเวลา
- อากาศภายในห้องพักเด็กป่วย/ห้องพยาบาล ควรถ่ายเทได้สะดวก มีหน้าต่างและช่องลมระบายอากาศอย่างเพียงพอและคิดมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุงและแมลงต่าง ๆ รวมทั้งมีแสงสว่างเพียงพอด้วย ควรมีพัดลมดูดอากาศหรือเครื่องฟอกอากาศในพื้นที่ที่จำเป็น
- พื้นห้องควรเรียบเสมอกัน วัสดุที่ใช้ปูพื้นต้องไม่ลื่นและไม่เก็บความชื้น
- ห้องน้ำและห้องส้วมของเด็กป่วย ต้องแยกออกจากเด็กปกติ ไม่ปะปนกัน
- พื้นห้องทางเดินและทางเข้าออกอาคาร ต้องทำเป็นทางลาด มีความเรียบและมีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอให้ใช้รถเข็นหรือเข็นเตียงเด็กป่วยเข้า-ออกได้ รวมทั้งมีราวเกาะบริเวณขึ้น-ลง บริเวณห้องน้ำและห้องส้วมด้วย

ห้องกิจกรรม/ห้องพัฒนาเด็ก

- ห้องกิจกรรมหรือห้องพัฒนาเด็ก ต้องมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ตามเสาต้องไม่มีเหลี่ยมมุมที่แหลมคม ต้องมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทสะดวก วัสดุที่ใช้ปูพื้นควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กจากอุบัติเหตุต่าง ๆ
  - อุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องไม่เป็นมุมหรือเหลี่ยม และทำจากวัสดุที่คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กด้วย เช่น ไม่มีคม ไม่มีเหลี่ยม ไม่มีมุม ไม่มีเสี้ยน ไม่แตกหักง่าย ไม่ใช่สีที่เป็นอันตรายกับเด็ก เป็นต้น
  - กรณีจัดห้องเป็นมุมกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องจัดพื้นที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเด็กสามารถมองเห็นเด็กได้ตลอดเวลา เพื่อสะดวกในการดูแลความปลอดภัยของเด็ก
- ในกรณีที่ไม่มีห้องกิจกรรม หรือห้องพัฒนาเด็กเฉพาะ อาจใช้พื้นที่ร่วมกับห้องอื่น ๆ ที่มี เช่น ห้องอาหาร ห้องนอน หรือพื้นที่โล่งและอื่น ๆ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

ห้องรับประทานอาหารและห้องประกอบอาหาร

ห้องรับประทานอาหาร

- ห้องรับประทานอาหาร จะต้องมียุทธศาสตร์ถ่ายเทสะดวกและแสงสว่างเพียงพอสม่ำเสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทั่วห้อง โดยอาจเป็นห้องที่มีฝ้ากันทั้งสี่ด้านหรือน้อยกว่า หรือเป็นอาคารมีหลังคาตัวอาคารต้องมีเครื่องป้องกันละอองฝน กันลมกรรโชกและแสงแดดส่องตัวเด็กในขณะที่รับประทานอาหาร ควรมีพื้นที่หน้าต่างและช่องลมรวมกันไม่ต่ำกว่า 30% ของพื้นที่ทั้งหมด

- ตัวอาคาร โຕะ เก้าอี้ รวมทั้งอุปกรณ์ในการรับประทานอาหารจะต้องมีขนาดเหมาะสมกับเด็กและกรณีใช้โຕะและเก้าอี้ยาวจะต้องมีพื้นที่พอเพียง ไม่เบียดเสียดขณะนั่งรับประทานอาหาร

- ในขณะที่รับประทานอาหาร เด็กจะต้องมีที่นั่งครบทุกคน โຕะและเก้าอี้ต้องมีขนาดเหมาะสมกับเด็กและกรณีใช้โຕะและเก้าอี้ยาวจะต้องมีพื้นที่เพียงพอ ไม่เบียดเสียดขณะนั่งรับประทานอาหาร

กรณีเด็กที่มีความผิดปกติทางร่างกาย ต้องจัดหาอุปกรณ์พิเศษ ช่วยให้เด็กสามารถรับประทานอาหารได้เท่าเทียมเด็กปกติ เช่น การใช้ช้อนที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ การจัดทำเก้าอี้เฉพาะตัวที่ช่วยให้เด็กนั่งรับประทานอาหารได้ เป็นต้น

- พื้นห้องรับประทานอาหารจะต้องใช้วัสดุปูพื้นที่ไม่ลื่น ไม่เก็บความสกปรก ไม่มีน้ำขัง มีความลาดเทเหมาะกับการทำความสะอาดได้ง่ายและบ่อยครั้ง

- บริเวณใกล้พื้นที่รับประทานอาหาร ต้องมีที่สำหรับให้เด็กได้ล้างและเช็ดมือ ก่อนและหลังรับประทานอาหาร

- อุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร เช่น จาน ช้อน ส้อม แก้วน้ำ ต้องมีให้ครบตัวเด็กทุกคน ไม่ใช้ปะปนกันและจะต้องมีที่คึดคั่ง เครื่องทำน้ำเย็น หรือเครื่องกรองน้ำสำหรับเติมน้ำดื่ม โดยมีสัดส่วนเด็ก 40 คน ต่อ 1 เครื่อง

- บริเวณที่รับประทานอาหาร ควรจัดให้มีที่ทิ้งขยะ โดยมี ฝัาปิดมิดชิด

ห้องประกอบอาหาร

- ห้องประกอบอาหาร จะต้องมือากาศถ่ายเทได้สะดวกมีแสงสว่างเพียงพอ และทั่วถึงห้อง บริเวณเคาท์ที่ใช้ปรุงอาหารและห้องประกอบอาหารควรตั้งอยู่ห่างจากบริเวณอาคารอื่นพอสมควรที่จะไม่มีกลิ่นและเสียงรบกวนเด็ก

- บริเวณห้องประกอบอาหาร ควรจัดให้มีที่ทิ้งขยะที่มีฝัาปิดมิดชิด และมีการรักษาความสะอาดและป้องกันแมลง

- ห้องซงนมเด็กต้องแยกจากห้องประกอบอาหาร มีมุงลวดและจัดให้มีหม้อต้มน้ำ พร้อมอุปกรณ์ที่สะอาดครบถ้วน โดยคำนึงถึงความสะอาดและความปลอดภัย

- พื้นห้องประกอบอาหารหรือห้องซงนม ควรเรียบเสมอกันลาดเทเล็กน้อย เพื่อสะดวกในการทำความสะอาด วัสดุที่ปูพื้นต้องไม่ลื่น และไม่เก็บความชื้น คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก
- บริเวณที่ล้างและเก็บภาชนะ ต้องสะอาดถูกสุขลักษณะและคำนึงถึงความปลอดภัย

สิ่งแวดล้อม

บริเวณสถานสงเคราะห์ควรปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับ แล้วแต่กรณีเพื่อความร่มรื่นและมีเงาเพียงพอและเป็นที่ยืนร่มและเสริมพัฒนาการเด็ก ไม่ควรปลูกต้นไม้ที่จะเป็นอันตรายต่อเด็ก เช่น มีพิษ มีหนาม พื้นที่บริเวณรอบอาคารต้องไม่มีหลุม ไม่มีบ่อ ไม่มีน้ำขังหรือสิ่งนี้อาจเป็นอันตรายกับเด็ก หากมีบริเวณที่มีน้ำอยู่แล้ว ควรล้อมรั้วให้มั่นคง เพื่อป้องกันเด็กตกน้ำ

ที่เล่นกลางแจ้ง สถานสงเคราะห์ต้องมีที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็ก มีพื้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน ขณะที่เล่น โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนพอสมควรกับจำนวนเด็ก และหากไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจปรับใช้ในที่ร่ม แทนโดยมีขนาดพื้นที่ตามกำหนดได้

ทางเชื่อมและทางขึ้นลงภายในตัวอาคาร และระหว่างอาคาร จะต้องมียางเชื่อมและทางขึ้นลงภายในตัวอาคารและระหว่างอาคาร โดยความกว้างของทางเดินไม่ควรต่ำกว่า 1.50 เมตร และมีความลาด เพื่อให้สามารถใช้รถโยกหรือรถเข็นได้ พื้นควรเรียบสม่ำเสมอ ไม่ลื่น และมีหลังคาตลอดเส้นทาง

ต้องมีการดูแลรักษาความสะอาดอาคารพักและบริเวณโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ เช่น จัดให้มีถังขยะอย่างเพียงพอ มีการกำจัดขยะมูลฝอย การดูแลระบบน้ำทิ้งน้ำเสีย

ควรมีอาคารอเนกประสงค์ หรือสถานที่เหมาะสม เพื่อเป็นที่จัดกิจกรรมร่วมกันสำหรับเด็กและสถานที่สำหรับแขกผู้มาติดต่อและมาเยี่ยมชมได้พักผ่อน

ข้อกำหนดสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก

ก. การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กในชุมชน

- ภายในอาคารต้องประกอบไปด้วย ห้องนอน, ห้องพยาบาล, บริเวณเด็กป่วย, ห้องครัว ห้องส้วม โดยแยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน และถ้ารับเลี้ยงเด็กที่มีอายุเกินกว่า 2 ขวบ ต้องมีบริเวณทานอาหารและบริเวณให้เด็กเล่นอย่างเพียงพอ เมื่อจำนวนเด็กมีมากกว่า 30 คน

- ห้องนอน, ห้องพยาบาล, ห้องครัว, ห้องส้วม และบริเวณใช้สอยทั่วไปภายในอาคาร ต้องมีแสงสว่างและช่วยระบายอากาศเพียงพอ โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานประมาณ 3.00-3.50 ม.

- ถ้ารับเลี้ยงเด็กทั้งชายและหญิง ต้องแยกห้องนอน, ห้องส้วมออกจากกันและต้องมีการแยกห้องนอนของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ขวบออกจากเด็กโต

- คิคนั่งลวดเพื่อกันยุงในบริเวณห้องนอนและห้องพยาบาลซึ่งมีเตียงประมาณ 3-5 ที่

- ห้องนอนของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ขวบ ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า $1.65 \text{ m}^2/\text{คน}$, ปริมาตรไม่น้อยกว่า $4.9 \text{ m}^3/\text{คน}$

ห้องนอนของเด็กที่มีอายุ 2-7 ขวบ ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า $1.94 \text{ m}^2/\text{คน}$, ปริมาตรไม่น้อยกว่า $5.94 \text{ m}^3/\text{คน}$

ห้องนอนเด็กที่มีอายุเกินกว่า 7 ขวบ ต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า $2.47 \text{ m}^2/\text{คน}$, ปริมาตรไม่น้อยกว่า $9.00 \text{ m}^3/\text{คน}$

- ห้องเรียนและห้องกิจกรรม ควรเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาด 5.00×7.00 หรือ $7.00 \times 9.00 \text{ m}^2/\text{คน}$ คีที่สุก โดยพื้นที่สำหรับเด็กอายุ 2-3 ขวบ ไม่น้อยกว่า $1.75 \text{ m}^2/\text{คน}$, เด็กอายุ 3-4 ขวบ ไม่น้อยกว่า $2.00 \text{ m}^2/\text{คน}$, เด็กอายุ 4-6 ขวบ ไม่น้อยกว่า $3.15 \text{ m}^2/\text{คน}$ และสามารถดัดแปลงเป็นห้องนอนได้ ถ้าไม่มีห้องนอนแยกต่างหาก

- ห้องน้ำ-ส้วม สำหรับเด็กที่มีอายุกว่า 2 ขวบ ต้องมีที่ถ่ายอุจจาระไม่น้อยกว่า 1 ที่/20 คน, สำหรับเด็กที่มีอายุเกินกว่า 7 ขวบ ไม่น้อยกว่า 1 ที่/10 คน และอุปกรณ์สำหรับอาบน้ำไม่น้อยกว่า 1 ที่/6 คน หรือประมาณ 3-5 ที่

- สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ขวบ ให้มีที่เลี้ยงดูแลในอัตรา 1:5 คน และสำหรับเด็กที่มีอายุเกินกว่า 2 ขวบ ให้ใช้ในอัตรา 1:10-15 คน

- ต้องมีทางเข้า-ออกจากอาคารอย่างสะดวกเหมาะสม เพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดอัคคีภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน
ไม่ว่าการณีหรือภัยพิบัติอื่น ๆ ที่มีให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ต้องจัดให้มีป้ายชื่อภาษาไทยขนาดใหญ่ ให้เห็นได้ชัดเจนในระยะพอสมควร ติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เห็นได้จากภายนอก

ข. มาตรฐานการจัดสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน

สำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 1/2 - 6 ขวบ จำนวน 50 คน

- พื้นที่ภายในห้องทานอาหาร, ห้องนอน, ห้องเล่น, ไม่น้อยกว่า 1.35 m²/คน และมีแสงสว่างและการระบายอากาศดีพอ สำหรับพื้นที่กลางแจ้งสำหรับเด็กเล่นไม่น้อยกว่า 1.80 m² /คน

- ห้องอาบน้ำและอุปกรณ์ ไม่น้อยกว่า 1 ที่/6 คน อ่างล้างหน้า-มือ 1 ที่/8 คน

และควรมีที่สำหรับเก็บอุปกรณ์การล้างหน้าแปรงสีฟันของเด็กด้วย

- มีที่เก็บเครื่องนอนเด็ก และของเล่นเด็กทั้งในร่มและกลางแจ้ง

- ห้องพยาบาล, ห้องทำงานของผู้ดูแลเด็กพร้อมห้องน้ำ และเครื่องใช้สำนักงานพร้อม, ห้องครัว พร้อมเครื่องใช้และน้ำสะอาดไว้ใช้บริโภคเพียงพอ

- อาคารควรเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและทิศทางแดด-ลม และมีบริเวณที่ร่มรื่นไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับ และไม้ที่ให้ร่มเงา

- เครื่องตกแต่งภายในอาคารควรเรียบง่ายแก่การบำรุงรักษา และควรมีเครื่องเล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กพักรอ

- ต้องมีทางออกเพื่อหนีไฟเมื่อเกิดอัคคีภัยอย่างเพียงพอ

ข้อกำหนดสำหรับอาคารการศึกษาเด็ก

1. ที่ตั้ง (SITUATION)

- ไม่ไกลจากชุมชนและคมนาคมสะดวก

- ห่างไกลจากแหล่งเสื่อมโทรม, แหล่งอันตรายและมลภาวะ

- สภาพพื้นที่ไม่มีหลุมบ่อ หรือลาดชันมาก จนยากแก่การก่อสร้าง

- คุณสมบัติของดินมีความสามารถในการดูดซึมดี เหมาะแก่การเพาะปลูก และระบายน้ำได้ดี ไม่เกิดน้ำท่วมง่าย

2. บริเวณ (SURROUNDING)

- เนื้อที่ไม่น้อยกว่า 2 ไร่ แต่ถ้ามีชั้นประถมศึกษารวมอยู่ด้วยต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า

8 ไร่ และมีบริเวณร่มรื่น สวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เนื้อที่สนามเด็กเล่นไม่น้อยกว่า 1.00 m^2 /คน แบ่งออกเป็นบริเวณติดตั้งเครื่องเด็กเล่น สนามและสนามหญ้าโล่งบางส่วน
- มีพื้นที่สำหรับให้เด็กฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านการปลูกต้นไม้ และทำสวน
- บริเวณสะอาด มีระบบระบายน้ำและกำจัดขยะมูลฝอยที่ดี
- มีที่เก็บน้ำสะอาดไว้บริโภคเมื่อจำเป็น
- มีรั้วกันรอบบริเวณเพื่อป้องกันอันตราย อาจเป็นได้ทั้งถาวรหรือแนวต้นไม้ และควรมีถนนที่ค่อนข้างถาวรและแข็งแรง
- ห้องธุรการและห้องครูใหญ่ ควรอยู่ด้านหน้าโรงเรียน เข้าถึงง่าย บันได และการเปลี่ยนระดับ (STAIRS & STEPS)
- กว้างไม่น้อยกว่า 1.20 M , ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 2.00 M ถ้าสูงกว่านี้ต้องมีชานพัก กว้างไม่น้อยกว่า 1.50 M , ลู่วางสูงไม่เกิน 17 CM . ลูนอนกว้างประมาณ 25 CM .
- อาคารที่สูงเกิน 2 ชั้น และมีห้องเรียนมากกว่า 4 ห้อง/ชั้น ต้องมีบันไดมากกว่า 2 แห่ง และห้องเรียนที่ไกลบันไดที่สุดต้องไม่ห่างเกิน 3 เท่าของความยาวห้องเรียน
- RAMP ความชันไม่เกิน $1:5$, เปลี่ยนระดับไม่เกิน 0.25 M . ยกระดับไม่เกิน 1.00 M .

ส่วนประกอบอาคาร

เนื่องจากสถานสงเคราะห์เด็กอ่อน เป็นอาคารที่รับเลี้ยงเด็กและอุปการะเด็ก จึงควรคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนต่างๆของอาคารและสนามเด็กเล่น จนถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องออกแบบอย่างระมัดระวัง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุต่างๆอันจะเกิดขึ้นได้ โดยปกติแล้วอาคารสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนควรแม้ไปตามแนวนอนไม่ควรสูงทางคั้ง อุปกรณ์เครื่องใช้สอยต่างๆไม่ควรให้มีเหลี่ยมมีคม ถนนควรแยกออกอย่างเด็ดขาดจากทางเท้าและสนามเด็กเล่น โดยอาจทำรั้วเดียวกัน นอกจากนี้ส่วนประกอบอาคารที่ควรถามถึง มีดังนี้

พื้น

- พื้นของอาคารสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนไม่ควรเป็นวัสดุที่ลื่นและมัน
- พื้นไม่ควรเปลี่ยนระดับบ่อยเกินไป
- ไม่ควรใช้พื้นที่เป็นชั้น เช่น หินขัด ซีเมนต์ เป็นต้น
- ถ้าหากมีการเปลี่ยนระดับพื้น ควรคำนึงถึงการเสิร์ฟอาหารด้วยรถเข็น ถ้าหากใช้รถเข็นเสิร์ฟจากครัว ในกรณีที่เสิร์ฟอาหารตามห้องเรียน เฉลียงหน้าห้องเรียน หรือห้องอาหาร ซึ่งแยกออกเป็นหลาย ๆ จุด

ผ้าม่าน

- ผ้าม่านโดยทั่วไปควรมีฉนวนเรียบและเก็บเสียง
- ผ้าม่านภายในซึ่งไม่ควรใช้ผ้าม่านที่จำเป็นต้องคิดตายตัว ควรสามารถเปิดเข้าหากันได้ เช่น ใช้ผ้าม่านเลื่อน หรือบานเฟี้ยม เพื่อเลื่อนเปลี่ยนแปลงพื้นที่สำหรับกิจกรรมร่วม เช่น ผ้าม่านระหว่างห้องเล่นเด็กในร่ม 2 ห้อง และผ้าม่านระหว่างห้องอาหารของเด็กทั้ง 2 ห้อง กับผ้าม่านห้องเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

กระดานชอล์ก และกระดานนิเทศ์

- ส่วนใหญ่จะใช้กระดานนิเทศ์สำหรับติดภาพ และผลงานของนักเรียนมากกว่าใช้กระดานชอล์กเขียนเฉพาะ ฉะนั้นกระดานนิเทศ์ควรมีไม่น้อยกว่ากระดานชอล์ก กระดานชอล์กควรทาสี ซึ่งไม่สะท้อนแสง การติดตั้งควรคิดให้อยู่ในระยะสูงที่เด็กสามารถใช้กระดานทั้งสองได้ด้วยตัวเอง ขอบล่างของกระดานควรสูงจากพื้นไม่เกิน 45 ซม.

ประตู

- ไม่ควรใช้ประตูกะจกในระดับซึ่งเด็กอาจจะวิ่งชนได้
- บานประตูไม่ควรใช้เปิดโดยใช้บานพับเป็นจุดหมุน เพราะเด็กมีความอยากรู้อยากเห็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารของมูลนิธิเพื่อเด็กพิการ การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ควรใช้แบบบานเลื่อนจะดีกว่า

หน้าต่าง

- ควรมีระดับสูงจากพื้นไม่เกิน 70 ซม. เพื่อเด็กจะได้มองดูภาพนอกหน้าต่างได้
- ถ้าเป็นหน้าต่างบานเปิดด้วยบานพับอาจเกิดอุบัติเหตุจากหน้าต่างหนีบนิ้วมือเด็กได้
- ถ้าหากเป็นหน้าต่างบานเปิดไม่ควรให้เด็กเดินได้ เพราะเด็กอาจจะวิ่งชนบานหน้าต่างได้ ถ้าหากหน้าต่างนั้นสูงไม่เกินศีรษะเด็ก (วัดจากภายนอกห้องที่บ้านเปิดออก)
- อาจจะทำป้องกันเสียโดยจัดทำกระจ่างคอกไม้ได้บานหน้าต่าง
- เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นชอบปีนหน้าต่าง ซึ่งอาจตกออกไปนอกหน้าต่างได้ ควรมีระบบป้องกันอุบัติเหตุ เช่นนี้เสีย โดยถ้าเป็นบานเปิดอาจมีลูกรงป้องกัน หรือโดยการใช้น้ำหนักของบานเกล็ด
- ถ้าหากอาคารเป็น 2 ชั้น ควรป้องกันด้วยกันสักอีกครั้ง ซึ่งถ้าหากเด็กตกจากหน้าต่างหรือระเบียงจะได้ไม่ตกลงไปถึงพื้นดินโดยตรงเลย จะคงค้างอยู่บนกันสาด ในกรณีนี้แนะนำให้ทำการผ่อนหนักให้เป็นเบา
- พื้นที่ประตูหน้าต่างอย่างน้อยเป็น 25 % ของพื้นที่ห้อง

บันได

- ถ้าหากอาคารจำเป็นต้องจัดทำเป็น 2 ชั้น หรือชั้นครึ่ง เนื่องจากพื้นที่จำกัด บันได เป็นสิ่งที่ควรคำนึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุอันอาจจะเกิดขึ้นได้ ควรจะ
- ลูกตั้งควรสูง 12-15 ซม.
- ลูกทรงบันไดไม่ควรห่างเกิน 10 ซม.
- ควรมีราบบันไดในความสูงที่เด็กจับได้ถนัด ประมาณ 50 ซม.

เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสถานสงเคราะห์ฯ

- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ แยกออกได้ดังนี้

โต๊ะเด็ก

อาจใช้แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมคางหมู กลมหรือส่วนหนึ่งของวงกลม ซึ่งโต๊ะเหล่านี้อาจนำมาต่อกันเป็นรูปร่างต่าง ๆ กัน ตามความต้องการใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ กัน โต๊ะต้องเบา แข็งแรง ทนทาน เด็กสามารถที่จะยกเคลื่อนย้ายได้ด้วยตนเอง ขนาดสูงประมาณ 39-45 ซม.

เก้าอี้

จะต้องแข็งแรงทนทาน และเบาเป็นตัวเดียวอิสระ เก้าอี้ ๆ อาจอยากเคลื่อนย้ายได้ด้วยตนเอง สูง 24-25 ซม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การออกแบบสวนหรือสนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก

1. ตำแหน่งของสวนสำหรับเด็กไม่ว่าจะเป็นสวนในบ้าน ในโรงเรียน หรือในสวนสาธารณะก็ตาม ควรอยู่ในตำแหน่งที่ผู้ปกครองสามารถจะมองเห็นเด็กเล่นได้ตลอดเวลา
2. ควรมีศาลาที่พักสำหรับเด็กและผู้ปกครองด้วย
3. ที่นั่งพักสำหรับเด็ก ควรมีเป็นระยะเพื่อให้เด็กได้พักอ่อนเป็นกลุ่ม หลังการเล่นที่เหนื่อย
4. ใช้ไม้ที่ไม่เป็นพิษ กิ่งเปราะ หักง่าย หรือมีหนามแหลมคม เพราะจะเป็นอันตรายแก่เด็กได้
5. ทางเดินโดยรอบ ควรเป็นวัสดุพื้นแข็งทนการเหยียบย่ำได้ดี และไม่ลื่นเมื่อเปียกน้ำ
6. ในเครื่องเล่นแต่ละชนิด พื้นที่ใช้สำหรับรองเครื่องเล่นต่าง ๆ ควรจะเป็นทรายหนาน้อย 1 ฟุต และควรมีขอบสนามเป็นวัสดุพื้นแข็ง เพื่อแบ่งแยกกับสนามหญ้า ของสนามรอบเครื่องเล่นนี้อาจกว้าง 1-2 เมตร เพื่อเดินรอบ ๆ หรือถีบจักรยานเล่น และขอบสนามอาจจะสูง 50 ซม. เป็นบางช่วงที่ไม่ต้องการให้เดินผ่านได้
7. ควรมีไฟฟ้าให้สว่างเพียงพอภายในสนามเด็กเล่น
8. มีที่ขายอาหาร เครื่องดื่มอยู่ใกล้ ๆ บริเวณสนามเด็กเล่น
9. มีไม้พุ่มกันเพื่อบังสายตาหรือแบ่งแยกส่วนที่ไม่ต้องการให้เสียงของเด็กไปรบกวนได้
10. มีไม้ให้ร่มเงา เป็นช่วง ๆ ไปเพื่อให้เด็กได้เล่นอย่างสะดวกสบาย ซึ่งการปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาจะมีจำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละสถานที่ด้วย เช่น ในประเทศไทยอากาศร้อนก็ต้องการร่มเงามากแต่ก็ไม่ควรเกิน 50%
11. พยายามออกแบบให้เครื่องเล่นแต่ละชนิด ให้เด็กสามารถเล่นด้วยความร่วมมือกัน ไม่ใช่แย่งแย่งหรือชิงดีชิงเด่นกัน
12. อายออกแบบให้เครื่องเล่นโลดโผน หรือเป็นอันตรายเกินไปสำหรับเด็ก
13. ควรจะแบ่งสนามเด็กเล่นออกเป็นหลาย ๆ ส่วน สำหรับเด็กในวัยต่างกัน เช่น เด็กในวัย 2-4 ขวบ 5-6 ขวบ และ 10 ขวบขึ้นไป และยังมีสนามเด็กเล่นแบบรวม ๆ เล่นสำหรับเด็กทุกวัยได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14. นอกจากเครื่องเล่นต่าง ๆ ควรจะจัดบริเวณรอบ ๆ ของสนามเด็กเล่นให้เป็นสนามหญ้าที่กว้างใหญ่ อาจจะเป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ขึ้นลงเพื่อให้เด็กวิ่งเล่น ตะพุดบด หรือนั่งเล่นได้ง่าย

15. ควรแบ่งส่วนหนึ่งสำหรับเป็นส่วนทดลองให้เด็กได้ปลูกต้นไม้ ปลูกผัก ปลูกไม้ดอกที่มีตามฤดูกาลนั้น ๆ แต่ควรเลือกชนิดของต้นไม้ที่เด็กสามารถจะดูแลได้ง่าย เจริญเติบโตได้รวดเร็ว และให้ผลในระยะเวลาอันสั้น

16. ถ้าในบริเวณนั้นมีต้นไม้ใหญ่มาก ควรจะใช้ไม้เคมีให้เป็นประโยชน์ โดยการสร้างบ้านตุ๊กตามบนต้นไม้ หรือว่าทำเป็นที่แขวนชิงช้า หรือที่ปีนป่ายสำหรับเด็กได้

17. บริเวณจุดสนใจภายในสวนสำหรับเด็ก อาจจะทำเป็นน้ำพุเตี้ย ๆ หรือเป็นสระน้ำที่ตื้น ๆ เพื่อที่จะให้เด็กไปเล่นน้ำได้โดยสะดวกแต่พยายามวางผังให้สระน้ำ หรือน้ำพุนี้ห่างจากสนามเด็กเล่นที่เป็นบ่อทรายหรือให้ห่างจากชิงช้าพอสมควร เพราะว่าการเล่นทราย และน้ำ ถ้าอยู่ใกล้กันจะทำให้บริเวณเหล่านั้นสกปรกได้ง่าย

18. พื้นที่สวน สำหรับเด็กภายในบ้านอาจจะใช้พื้นที่เพียง 2 2 เมตร เพื่อทำเป็นบ่อทรายหรือชิงช้าให้เด็กเล่นได้ เมื่อเด็กเติบโตขึ้นอาจจะตัดแปลงบริเวณเหล่านี้ให้กลายเป็นบ่อปลา หรือปลูกต้นไม้ทดแทนได้

19. สำหรับบ้านที่มีพื้นที่แคบ อาจจะฝึกให้เด็กรู้จักปลูกต้นไม้ โดยการใช้กระถางช่วย ควรฝึกให้เด็กรู้จักตั้งแต่การเริ่มต้นในการปลูกต้นไม้ เช่น การเตรียมดิน การเพาะเมล็ดและให้เด็กคอยรับผิดชอบในการรดน้ำทุกวัน เด็กจะได้เฝ้าดูการเจริญเติบโตของต้นไม้ ที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ จนให้ดอกให้ผลในที่สุด

20. ต้นไม้ที่ไม่ควรใช้ในสวนสำหรับเด็ก เช่น ไม้มีพิษ มีหนามแหลมคม กิ่งเปราะหักง่าย หรือต้นไม้ที่มีผลใหญ่ ซึ่งถ้าสามารถหลีกเลี่ยงไม้เหล่านี้ได้ความปลอดภัยในสนามเด็กเล่นจะสูงขึ้นมาก และควรเลือกใช้ไม้ที่ปลอดภัย นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วนั้น เช่น มะขาม อินทนิล และอื่น ๆ เป็นต้น

ความปลอดภัยภายในสนามเด็กเล่น

ความปลอดภัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ควรพิจารณาในการออกแบบหรือดูแลสนามเด็กเล่น เพื่อให้เป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับเด็ก แต่ทั้งนี้ก็ไม่ได้หมายความว่าการเล่นของเด็ก จะต้องลดน้อยลง เพราะคอยห่วงแต่จะป้องกันอุบัติเหตุเท่านั้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บางเมืองในต่างประเทศ ได้วางแผนโดยให้มีการสัญจรของรถอยู่รอบนอกทั้งหมด รอบในจะเป็นสวนสาธารณะ โรงเรียน และสนามเด็กเล่น รวมทั้งบริเวณสำหรับศูนย์การค้าด้วย และภายในบริเวณเหล่านี้ห้ามรถเข้าไป ซึ่งหลักการอันนี้ เราอาจจะนำมาใช้ได้ในการสร้างหมู่บ้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากในกรุงเทพมหานครปัจจุบันนี้ โดยการให้ระบบเช่นเดียวกันนี้คือให้ทางสัญจรของรถอยู่รอบนอกเป็นลักษณะวงรี หรือวงกลมทั้งหมดและรอบในจะเป็นที่เปิดสำหรับสนามเด็กเล่น ทางเข้าแพลตฟอร์มหน้าเข้าทางสนามเด็กเล่น ซึ่งอยู่ใกล้ทางเท้า มีรั้วกันไม้เพื่อกรองเสียง มีความสมดุลระหว่างต้นไม้ที่ปลูกและบริเวณที่แข่งกระด้าง เช่น ถนนคอนกรีต แต่ช่วงจะมีที่ซักผ้า โดยมีหน้าต่างที่กว้างใหญ่เพื่อให้มารดามองเห็นเด็กที่เล่นในสนามเด็กเล่นได้ มีทางเดินเท้าต่อเชื่อมกันระหว่างบ้านแต่ละแห่ง

ความปลอดภัยภายในสนามเด็กเล่นนั้น เกิดขึ้นจากความรอบคอบในการออกแบบและ
คุณลักษณะดังนี้

1. วางแผนสนามเด็กเล่นอย่างฉลาดในตำแหน่งที่เหมาะสมตามสถานที่ต่าง ๆ มีรั้ว ทางเท้า ทางเข้าในตำแหน่งที่ไม่เป็นอันตราย เช่น ไม่อยู่ในตำแหน่งที่อยู่ใกล้กับหน้าผา คลัง รั้วริมแม่น้ำ หรือมีทางเข้าใกล้กับบริเวณสี่แยกที่มีรถสัญจรไปมามากมาย หรืออยู่ในตำแหน่งที่ผู้ปกครองสามารถจะมองดูเด็กได้ในขณะเล่น
2. แบ่งแยกถนนและทางเท้าโดยเด็ดขาด
3. ติดตั้งวัสดุอุปกรณ์อย่างแข็งแรง เพื่อให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ระดับที่สูงชันเกินไปและบ่อลึกไม่ควรมีในสนามเด็กเล่น
4. สอนให้เด็กรู้จักวิธีใช้สิ่งต่าง ๆ และเด็กต้องปฏิบัติตาม ห้ามการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างผิด ๆ ซึ่งทำให้เกิดอันตรายแก่เด็ก
5. ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างละเอียด ถ้าเกิดมีสิ่งใดชำรุดต้องแก้ไขโดยด่วน และห้ามเด็กเล่นในขณะที่ทำการซ่อมแซม
6. มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ สำหรับการเล่นทั่ว ๆ ไป
7. เลือกพื้นผิววัสดุที่เหมาะสมและให้มีมาตรการที่ดี เช่น บริเวณใต้เครื่องเล่นเด็กควรจะเป็นทราย ทางเดินควรจะเป็นวัสดุพื้นแข็ง บริเวณที่พักผ่อนหรือนั่งเล่น เดินเล่นอาจจะเป็นสนามหญ้า
8. ประเมินถึงอันตรายต่าง ๆ ก่อนการก่อสร้าง เช่น การทำรั้ว ทำบ่อ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
9. ไม่ควรอนุญาตให้นำสุนัขเข้าไป และห้ามการขมิบซีและการกระทำที่เป็นอันตราย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากมีการนำไปใช้

เช่น การปีนรั้ว คีค หรือชิงช้า ไม่อนุญาตให้นำขวดเข้ามาในสนามเด็กเล่น เพราะจะทำให้แตก และเป็นอันตราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบะทรายสำหรับเด็กเล็ก ๆ

10. เข้มงวดกวดขันความปลอดภัยและป้องกันอันตรายในขณะที่มีการเล่นต่าง ๆ ซึ่งต้องการความร่วมมือจากเด็ก ๆ ด้วย

อุบัติเหตุในสนามเด็กเล่น บางครั้งแม้ว่าจะระมัดระวังอย่างดีและควบคุมแล้ว มากเท่าใดก็ตาม อุบัติเหตุก็ย่อมเกิดขึ้นได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่ดูแลรักษาต้องปฏิบัติให้ถูกต้องและฉลาด เมื่ออุบัติเหตุเหล่านี้เกิดขึ้นคือ

1. อุปกรณ์พยายบาล ควรใช้อุปกรณ์การพยายบาลเตรียมไว้สำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและควรมีอยู่ทุก ๆ สนามเด็กเล่น
2. มีความรู้ทางด้านพยายบาลและการใช้วัสดุในการพยายบาลด้วย
3. ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุอย่างมากเกินกว่าเครื่องมือที่มีอยู่จะช่วยได้ ควรรู้หน้าที่ว่าจะทำอะไรบ้าง เช่น เรียกรถพยายบาลจากโรงพยาบาล หรือเรียกตำรวจ แจ้งให้มารดาของเด็กทราบแล้วเขียนรายงานเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นรายงานต่อหัวหน้า

กฎในการใช้สนามเด็กเล่น

เพื่อสุขภาพและอนามัยของเด็ก ผู้คุมหรือผู้ดูแลควรจะมีข้อห้ามบางอย่างสำหรับเด็ก ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของเด็กเอง เช่น

1. ไม่ให้เล่นหลังจากรับประทานอิ่มใหม่ ๆ หรืออากาศร้อนจัดเกินไป
2. ไม่ให้เด็กแช่อยู่ในน้ำนานเกินไป
3. ในการเล่นเกมที่ออกกำลังมาก ควรดูแลเด็กแต่ละคนว่ามีสุขภาพที่ดี เจ็บป่วยหรือไม่ หรือมีอะไรเป็นพิเศษหรือไม่ เช่น เป็นโรคหัวใจ
4. ระวางการเล่นที่ทำให้เกิดอันตรายสำหรับเด็กด้วย
5. น้ำในสระควรเปลี่ยนเสมอทุกวัน ตรวจสอบแบคทีเรียและทำความสะอาด
6. ควรจะฆ่าเชื้อโรคกรวดทรายใน Sand Box ทุกวัน
7. ห้องน้ำควรสะอาด มีน้ำคั้นอยู่ทั่วไป มีพื้นผิววัสดุที่เหมาะสม โดยไม่ให้ทรายถูกพัดกระจัดกระจายไปทั่วบริเวณ

8. เด็กคนใดมีปัญหา เรื่อง โรคผิวหนัง ไม่ควรให้มาเล่นในบ่อน้ำและบ่อทราย

สรุป

ตำแหน่งของสนามเด็กเล่นควรจะอยู่ในสายตาของผู้ปกครองทั้งบริเวณภายในบ้าน และที่สาธารณะ และอยู่ในบริเวณที่ปลอดภัยจากยานพาหนะ หน้าผา หรือคลื่นซัน ต้องมีการตรวจสอบอุปกรณ์ภายในสนามเด็กเล่นเสมอ รวมทั้งสอนให้เด็กรู้จักวิธีการใช้อุปกรณ์อย่างถูกต้อง และปลอดภัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

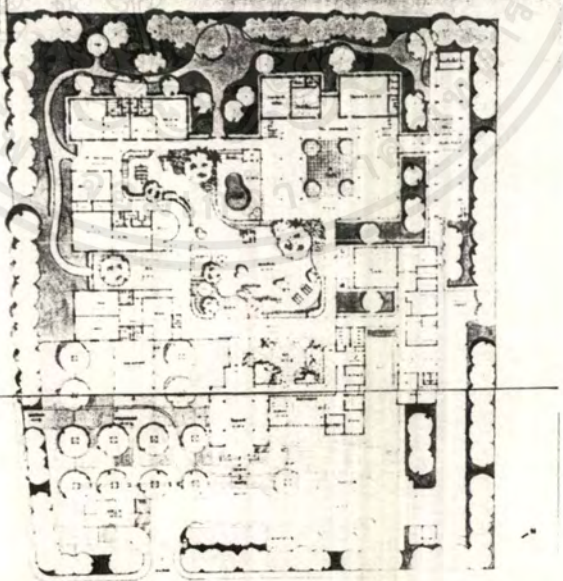
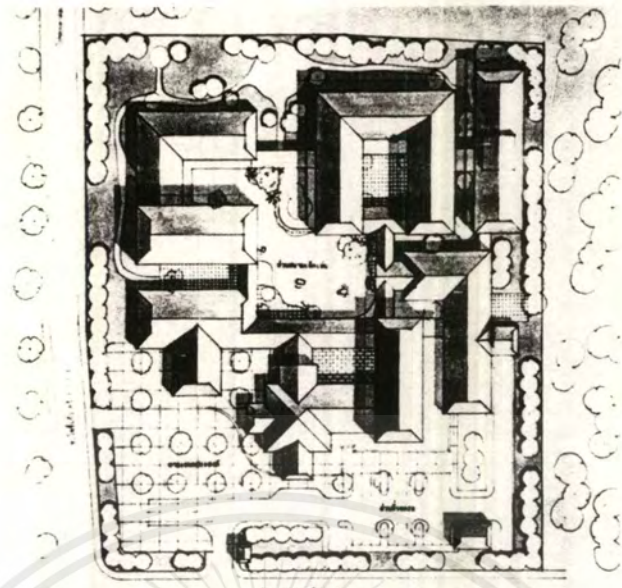
แนวความคิดและผลงานการออกแบบ

แนวความคิดในการออกแบบ

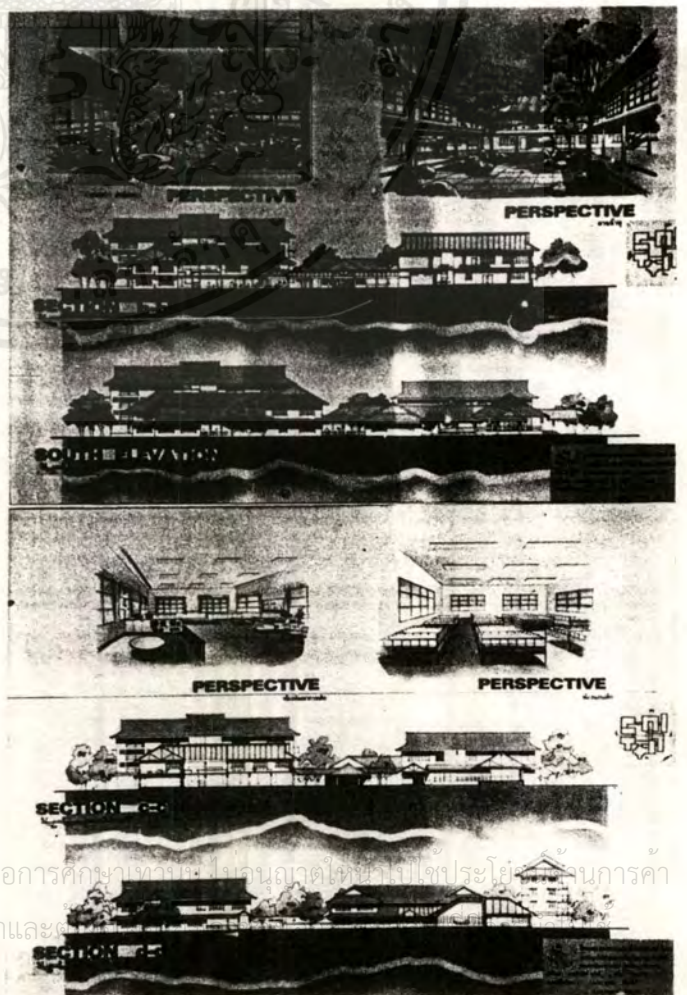
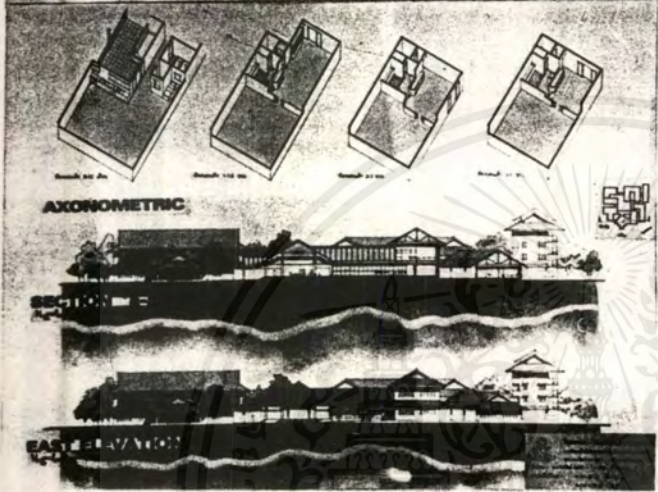
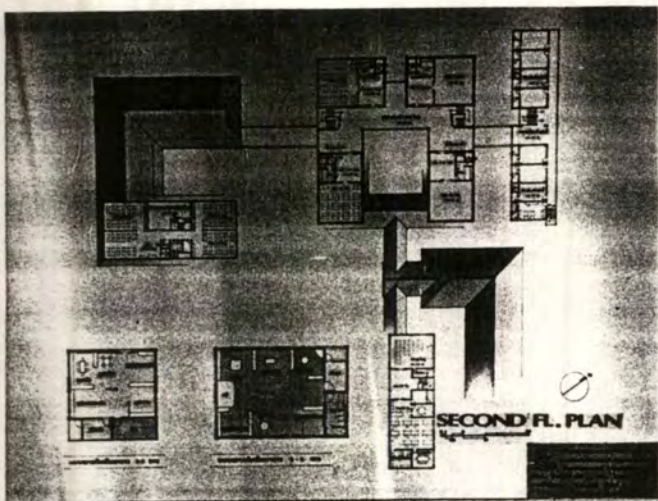
เนื่องจากการออกแบบอาคารที่เกี่ยวข้องกับเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็ก ๆ อายุ 0-6 ขวบ สิ่งสำคัญที่สุดอันดับแรกที่ต้องคำนึงถึงคือ "ความปลอดภัย" ของเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ดังนั้นการออกแบบจึงมีความสำคัญกับหัวข้อนี้มากที่สุด โดยพยายามออกแบบและจัดวางองค์ประกอบต่างๆภายในโครงการให้ตอบสนองเรื่องความปลอดภัยเป็นอันดับแรก โดยมีหลักการในการออกแบบและการจัดวางผังดังนี้

การวางผังอาคาร "โดยวางผังอาคารล้อมที่ว่างตรงกลางของผังบริเวณ เพื่อให้
เกิดที่ว่างภายในโครงการ เพื่อให้เป็นสนามเด็กเล่นหลัก และแต่ละส่วนของอาคารจะวางผัง
ให้เกิดการล้อมที่ว่างขนาดเล็ก เพื่อเป็นสนามเด็กเล่นของเด็กแต่ละวัย" ซึ่งสามารถแยกตามระดับของอายุเด็กของแต่ละอาคาร

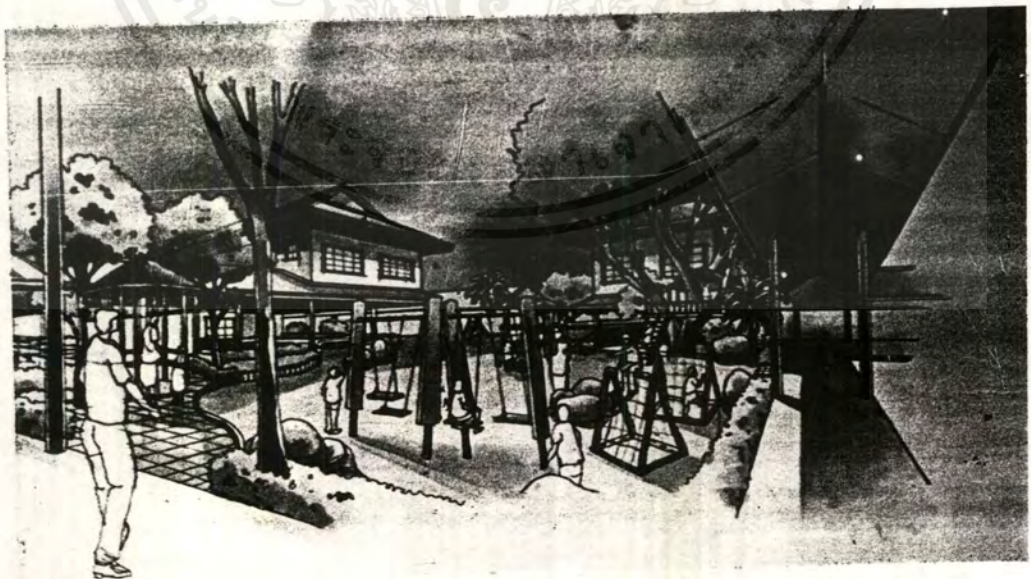
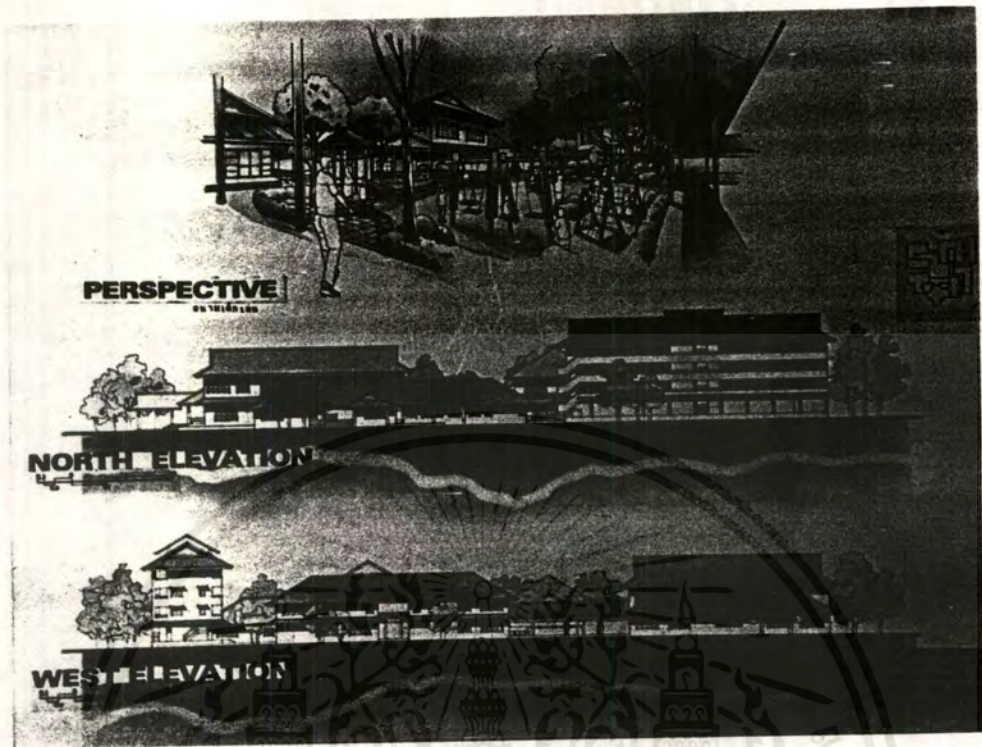
ผลงานการออกแบบ

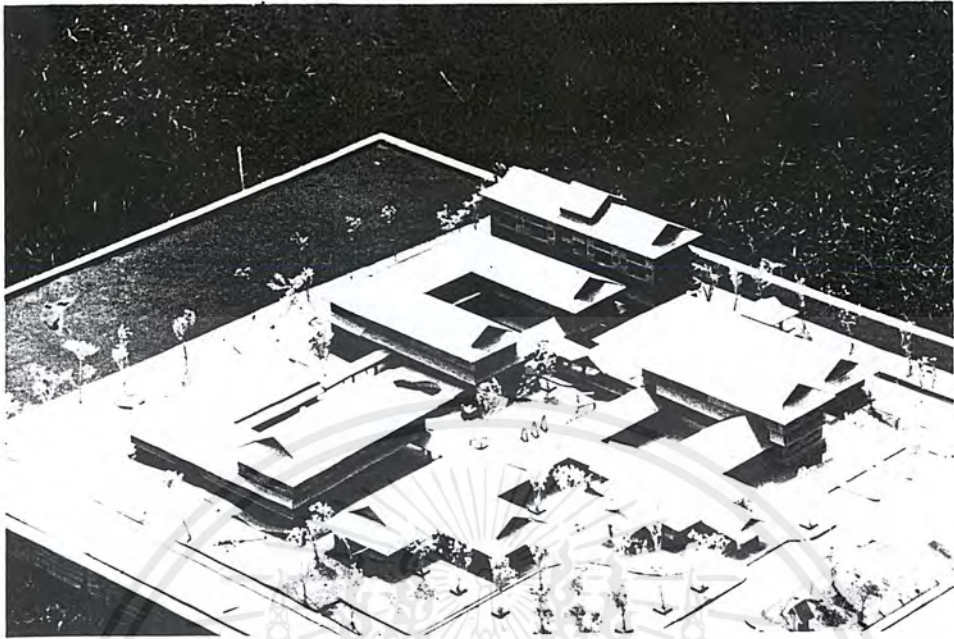
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

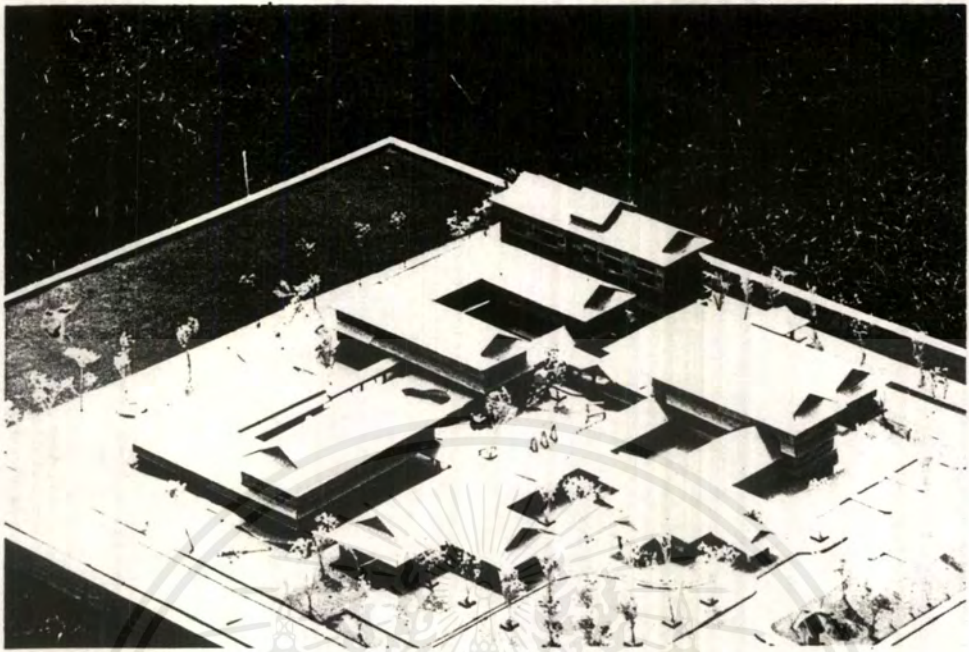
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ การค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- อุ้นตา นพคุณ รายงานผลการวิจัย การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาส (เด็กถูกทอดทิ้ง). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- เอือนพร วิสมหมาย สวนสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บ.สารมวลชนจำกัด, 2533.
- กรมประชาสงเคราะห์ "มาตรฐานขั้นพื้นฐานและคู่มือในการดูแลและพัฒนาเด็กอ่อนในสถานสงเคราะห์". กรุงเทพฯ.
: กรมประชาสงเคราะห์, 2539.
- ไกรทอง โชติวุฒิปัทธนา สถานสงเคราะห์เด็กอ่อนปากเกร็ด. วิทยานิพนธ์
สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง : กรุงเทพฯ, 2531-2532
- อังศัวรา คู่มือคุณแม่คนใหม่. กรุงเทพฯ : ศักดิ์ชัยการพิมพ์, 2540.